

Ρεαλιστική Ουτοπία :

το σενάριο κατοίκησης Hababusch από την Βαϊμάρη στην Αθήνα

Βαρουξάκη Ελίνα
Υπεύθυνη: Ρίβα Λάββα

ΙΟΥΛΙΟΣ 2020

“Στον πρώτο όροφο, ο χώρος είναι μικρός και μακρόστενος. Σχεδόν σαν κινηματογραφική σκηνή. Υπάρχουν φυτά και αντικείμενα παντού με θερμά χρώματα, χωρίς προφανή οργάνωση. Είναι ο πιο ζεστός χώρος του σπιτιού και λόγω χρωμάτων, χαρακτήρα αλλά και λόγω επιτυχημένης θέρμανσης. Εκτείνονται όλες οι απαραίτητες εγκαταστάσεις στις δύο απέναντι παράλληλες πλευρές. Από την μία οι πάγκοι, με τα μάτια αερίου, φούρνο, τον νεροχύτη και στην απέναντι πλευρά ένα μικρό τραπέζι με δύο καρέκλες στην ίδια διεύθυνση και το ψυγείο στην γωνία. Υπάρχουν μυρωδικά και πλήθος από βαζάκια με σπόρους. Τηγάνια από μέταλλο ειδικά για γκάζι και μαχαίρια που ακονίζονται με μεράκι από ένα μέλος του σπιτιού. Τα πιάτα, καθώς και τα ποτήρια δεν είναι επιλογή σερβιτσιού με ομοιόμορφα χαρακτηριστικά αλλά σαν ένα πλεκτό με διάφορες υφάνσεις.”

7 - 13	I. ΕΙΣΑΓΩΓΗ
14 - 53	II. ΤΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ
54 - 75	III. Η ΕΡΜΗΝΕΙΑ
76 - 94	IV. Η ΥΛΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ
95 - 99	V. ΣΑΝ ΕΠΙΛΟΓΟΣ

I. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η συνολική σύνθεση και αρχιτεκτονική πρόταση βρίσκεται στην περιοχή των Εξαρχείων σε μια ιδιαίτερη θέση κάτω από τον λόφο Στρέφι. Αποτελείται από τρία διαφορετικά κομμάτια τα οποία λειτουργούν ως αδιάσπαστο σύνολο με την λογική της αυτοδιοργάνωσης και αυτοδιαχείρισης. Η ιδιαιτερότητα της θέσης έγκειται στην διασταύρωση που δημιουργείται μεταξύ της συμβολής των πεζοδρόμων Μεθώνης και Κουντουριώτου και λίγα βήματα κάτω από την Καλλιδρομίου. Εκεί δημιουργείται από τα εδάφη, και τις πεζοδρομήσεις, ένας κόμβος. Περιπατώντας την οδό Οικονόμου ο πεζός συναντά την οικία Λαπαθιώτη και στα δεξιά το οπτικό πεδίο ανοίγει και πέφτει στην γωνία που δημιουργεί η διαγώνιος του κενού οικοπέδου. Ο κόμβος, γίνεται αντιληπτός ως γεωμετρικό κέντρο δηλαδή όχι μόνο σε επίπεδο κάτοψης αλλά και σε φυσικά δεδομένα στον πεζό. Πέφτει πάνω σε ένα ανθισμένο σημείο στην πόλη, χωρίς να είναι προσπελάσιμο. Είναι σφιχτά κλειστό με σίδερα και χαμηλό μπετονένιο πεζούλι.

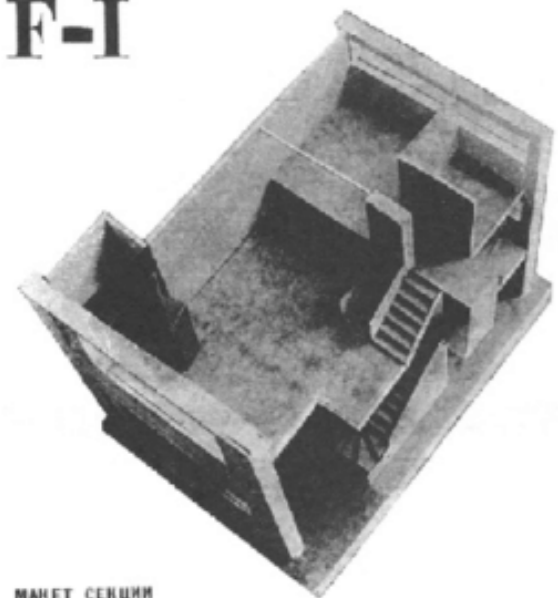
Ο γενικότερος στόχος όλων των επιμέρους ερευνών (πρωτογενών ή μη), καθώς και της τελικής πρότασης, αποτελεί η προώθηση της σημασίας και των πλεονεκτημάτων που θα μπορούσε να έχει η κοινωνική κατοικία στην πόλη της Αθήνας, μετά από την βιωματική εμπειρία σε μία συλλογική κατοικία που τρέχει από την δεκαετία του 90 στην πόλη της Βαϊμάρης, στην Γερμανία. Για μία σειρά από κοινωνικοπολιτικούς λόγους, η πόλη της Αθήνας δεν κατάφερε να εισάγει ιδεολογικά την έννοια της κοινωνικής κατοικίας και της αυτοδιαχείρισης. Η κουλτούρα, όμως, δεν είναι έμφυτη στον άνθρωπο. Καλλιεργείται και πλάθεται. Και αυτό είναι τόσο φιλόδοξο, όσο και επικίνδυνο. Ο ρόλος που αποδίδουμε στους δημόσιους χώρους μπορεί να αλλάξει, έτσι και ο τρόπος που κατοικούμε. Δεν είναι μεταμεσονύχτιες οι αλλαγές, είναι αργές, συμβαίνουν οργανικά (ή και όχι) και σίγουρα χρειάζονται οικονομικά συστήματα και ευκαιρίες για να εγκαινiasτούν. Ο Jan Gehl είχε πει σε συνέντευξή του μόλις αποφοίτησε ότι «είμασταν έτοιμοι να εκμοντερνίσουμε τα πάντα στην πόλη, μετά γνώρισα μία Ψυχίατρο και μου είπε ότι έχομε ξεχάσει τον άνθρωπο από την αρχιτεκτονική». Από το 1960 ο Gehl δεν σταματά να λέει ότι μπορούσε να υπάρξει ζωή ανάμεσα στα κτήρια. Πενήντα χρόνια αργότερα ο χώρος σφύζει από την ανθρώπινη διάσταση και «αυτό ήταν πρώτα από όλα το αποτέλεσμα μιας μακρόχρονης πολιτικής σχεδιασμού που άνοιξε την πόρτα του ιδιωτικού στο δημόσιο χώρο».¹ Έτσι, η αρ-

χιτεκτονική πρόταση αποτελεί ένα παράδειγμα πιθανής ένταξης της κοινωνικής κατοικίας σε ένα από τα πολλά παραδείγματα κενών οικοπέδων με εγκαταλειμμένων κελύφων στην Αθήνα. Θα μπορούσε να είναι σε διάφορα άλλα μέρη και με διαφορετικές μορφές. Σίγουρα όμως θα πρέπει να εκμεταλλευτεί τα ήδη μελανιασμένα σημεία της Αθηνάς: τα κενά αγχρησιμοποιήτα οικοπέδα που κινδυνεύουν να γίνουν υπερπολυτελή τύπου Airbnb, τα εγκαταλελειμμένα διατηρητέα που τόσο θέλουν προστασία, αλλά άλλο τόσο δεν υπάρχουν τα κονδύλια και η αναστροφή της λογικής του ενοικίου, που με την αυξομειώσεις των τιμών, οδηγεί πολλούς Αθηναίους να τα εγκαταλείπουν και στην θέση τους να κατοικούν πρόσκαιρα τουρίστες.

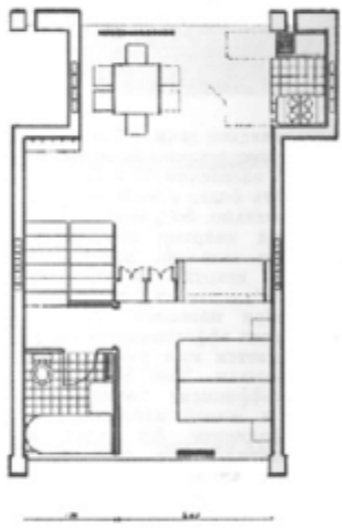
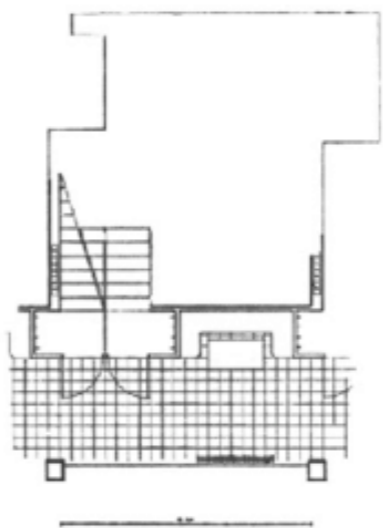
Συστήνοντας την συνολική σύνθεση από Βορρά προς Νότο (χωρίς να υπάρχει ιεραρχική δόμηση) βρίσκεται η οικία Λαπαθιώτη (νεοκλασικό και διατηρητέο κτήριο του 19^{ου} αιώνα), ένα ζευγάρι ισόγειων κτηρίων με δημόσιες χρήσεις και εμπρόσθιο ανοιχτό χώρο και τέλος μεταξύ δύο πολυκατοικιών με ρετιρέ, βρίσκεται ένα νέο κτήριο ξενώνων μικρού δυναμικού, με μέγιστη χωρητικότητα 25 άτομα. Τα δύο νέα κτήρια, είναι μεταλλικά, ενώ η οικία Λαπαθιώτη ανακαινίζεται στην αρχική της μορφή ακολουθώντας τα αντίστοιχα ΦΕΚ. Οι δημόσιοι χώροι του γωνιακού οικοπέδου παραμένουν στο ύψος του ισογείου και εκμεταλλεύονται το υψόμετρο του οικοπέδου, δηλαδή η κύρια χειρονομία τους να κολλήσουν στις τυφλές μεσοτοιχίες και να αφήσουν την δύσκολη ανάβαση μεταξύ της αρχής και του τέλους του οικοπέδου (υψομετρικής διαφοράς 4 μέτρων) για τους πιο αθλητικούς. Το επίπεδο που δημιουργείται μπροστά αφορά όλους, πεζούς και θαμώνες.

¹ Τουρνικιώτης, Π. (2013). Πρόλογος Στο Gehl, J. (2013). *Η ζωή ανάμεσα στα κτήρια*, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Θεσσαλίας.

F-I

МАКЕТ СЕКЦИИ

ПЛАН I, КОРРИДОРНОГО И II ЭТАЖЕЙ

F-1 τύπος μονάδας, STROIKOM Research Group, Sovremenniaia Arkhitektura, no. 1, 1929

Ο αρχιτέκτονας οφείλει να είναι σε ετοιμότητα να ανακαλύψει τις νέες μορφές που θα προκύψουν από την νέα μελλοντική κοινωνία. Η νέα κοινωνία προκύπτοντας από ρήξη με το παρελθόν και τα διδάγματα της ιστορίας θέτει στόχους και νέες ανάγκες. Ο αρχιτέκτονας επινοεί τις μορφές που θα είναι ικανές να στηρίξουν την νέα κοινωνία από τις ανάγκες τις μάζας.

Η κατοικία και ο τρόπος κατοίκησης στην Ευρώπη του 20ου αιώνα χαρακτηρίζεται από την ταχεία ανάγκη για στέγαση του εργατικού δυναμικού που αφήνει τις αγροτικές εκτάσεις και στηρίζει την παραγωγική διαδικασία στις πόλεις, αποτέλεσμα της βιομηχανικής επανάστασης. Με λύσεις από την πατρίδα της μοντέρνας, φονξιοναλιστικής αρχιτεκτονικής που πρώτη απάντησε στα προβλήματα μαζικής στέγασης, με λύσεις δηλαδή που έδωσε η νεοσύστατη σοσιαλιστική κοινωνία της Σοβιετικής ένωσης, έχουμε παραδείγματα μοντέρνας αρχιτεκτονικής στην δυτική Ευρώπη τα οποία εμφανίστηκαν σπασμωδικά, χωρίς εσωτερικές ριζικές κοινωνικές ανακατατάξεις. Η επιτυχία, λοιπόν, ήταν επιφανειακή και εμφανίστηκε μετά το 1950. Αντέγραψαν την αρχιτεκτονική γλώσσα των ιδεών αποξενώνοντας τον φονξιοναλισμό από το αληθινό περιεχόμενο. Κρατούν δηλαδή τις λύσεις του μοντέρνου, ως ντεκόρ.

Η σοβιετική αρχιτεκτονική τα χρόνια του 1920 και 1930, όπως πολύ αναλυτικά περιγράφει ο Anatole Kopp, ήταν μια αρχιτεκτονική που συνδυάστηκε και προέκυψε οργανικά με τον ολοκληρωτικό μετασχηματισμό των σχέσεων παραγωγής αλλά και των ανθρώπων, να γίνει η δημιουργία του «νέου ανθρώπου» μέσα στην «νέα κοινωνία» που θα τον στεγάσει. Η σοβιετική αρχιτεκτονική ήταν στην πλεονεκτική θέση μετά την Οκτωβριανή επανάσταση να βρεθεί στο σημείο μηδέν και να αποβάλλει τις παραδόσεις που δάμαζαν την τσαρική κοινωνία. Η σοσιαλιστική κοινωνία συντηρείται από αναρίθμητα κείμενα που περιγράφουν την μελλοντική κοινωνία, μια κοινωνία ελεύθερων ανθρώπων. Μια κοινωνία που λειτουργεί σε πολλαπλές κλίμακες, και που στην

κλίμακα του σπιτιού λειτουργεί με αυτοδιαχείριση, συναδελφικότητα, συλλογικότητα και κολεκτιβισμό. Η κλίμακα του σπιτιού δεν στεγάζει απαραίτητα μία παραδοσιακή πυρηνική οικογένεια, καθώς αυτό δεν θα επέτρεπε την απελευθέρωση της γυναίκας από τις δουλειές του σπιτιού και την είσοδό της στην παραγωγική διαδικασία. Η νέα μορφή κατοίκησης έπρεπε να είναι γρήγορη στην κατασκευή και να περιλαμβάνει τις τελευταίες τεχνολογικές εξελίξεις, καθώς και να στεγάζει τον σωστό αριθμό κατοίκων για ομαλή λειτουργία. Η ιδέα λοιπόν δεν αποτελούταν από ατομικές κυψέλες, αλλά από μεγαλύτερους χώρους για την δημιουργία σχέσεων και κοινωνικών ανταλλαγών.

Ανεξάρτητα από την επιτυχία του «σπιτιού του καινούριου τρόπου ζωής», τα πρώτα χρόνια της σοβιετικής ένωσης και τα πολυάριθμα κείμενα, μας όπλισαν με λύσεις που θα έλυαν τα πολεοδομικά και χωροταξικά προβλήματα υπερπληθυσμού στις νέες πόλεις, και λύσεις στην κλίμακα του πυρήνα κατοίκησης. Μας δίδαξαν επίσης ότι το μοντέρνο όραμα καταλήγει σε αποτυχία όταν το αισθητικό κομμάτι αποσπάται και χρησιμοποιείται σε άλλους τόπους² και χωρίς το πολυσύνθετο (στην περίπτωση μας σοσιαλιστικό) σχέδιο για την μεταμόρφωση ολόκληρης της κοινωνίας.

Όποια απάντηση να δώσει κανείς για το ζήτημα της κατοικίας του 20ου αιώνα, είμαστε σε μία εποχή που ονομάζεται σύγχρονη. Το χαρακτηριστικό της είναι ότι οι τεχνολογικές εξελίξεις είναι ταχύτατες και οι αρχιτέκτονες έχουν να αντιμετωπίσουν σύγχρονα θέματα που δεν είχαν προϋπάρξει όπως degrowth και λύσεις για ένα sustainable μέλλον.

² Σπουδαίο παράδειγμα, το συγκρότημα κατοικιών του Pruitt Igoe, στο St.Louis στις ΗΠΑ, που στις 15 Ιουλίου του 1972 κατεδαφίστηκε και πολλοί θεωρητικοί υποστήριξαν ότι τότε γκρεμίστηκε μαζί του, το μοντέρνο κίνημα. Άλλοι πάλι, λένε, ότι το μοντέρνο κατέρρευσε κατακόρυφα όταν εγκαθιδρύθηκε ο σταλινικός ολοκληρωτισμός στην Σοβιετική Ένωση και ο «κατασκευασμένος» σοσιαλισμός της δεν ήταν ίδιος με το αρχικό σοσιαλιστικό, συναδελφικό όραμα.

Οι αρχιτεκτονικές λύσεις παίρνουν στις όψεις τους πολλές φορές ως αισθητικές επιλογές, ιστορικές αναφορές, ενώ καλούνται να εφαρμόσουν το ατομικό τους όραμα στα όρια ενός οικοπέδου. Σήμερα, κινήματα όπως η ομάδα Stijl ή το Bauhaus δεν υπάρχουν στην ίδια ιδεολογική κλίμακα. Η κλίμακα των ιδεών, δηλαδή, έχει αλλάξει. Από ολοκληρωτικές μεταμορφώσεις κοινωνίας και ουτοπικούς σχεδιασμούς βρισκόμαστε στην εποχή όπου η ιδέα έχει όρια, σε ένα αντικείμενο καθημερινής χρήσης, σε ένα οικόπεδο, σε ένα οικοδομικό τετράγωνο ή στο χωροταξικό σχέδιο μίας πόλης, πάντα ορισμένα από τον πελάτη είτε είναι ιδιώτης είτε είναι κρατικός φορέας. Ο κίνδυνος και ο εχθρός δεν είναι κρυφός. Υπνωτιζόμαστε από την δύναμη της εικόνας (που χαρακτηρίζει την εποχή μας) και παράγουμε αισθητικά όμορφα αποτελέσματα χωρίς πολιτική στάση και χωρίς να δίνουμε λύσεις σε κοινωνικά ζητήματα. Η μόδα του απολιτικ είναι τόσο επικίνδυνη όσο η απουσία τεμπελιάς στον εργαζόμενο άνθρωπο του 21^{ου} αιώνα. Παρόλες τις αναλύσεις και θεωρητικές εξηγήσεις για την πτώση ή αποτυχία του μοντέρνου, ακόμα γίνονται εκδηλώσεις για το Bauhaus, που εστιάζουν πιο πολύ στο αισθητικό τελικό προϊόν, παρά στον εναλλακτικό τρόπο ζωής και το πνεύμα των φοιτητών/ καθηγητών του Bauhaus. Τα παραδείγματα είναι πολλά.

Taut, B., Η διάλυση των Πόλεων (1920) Βιβλιοθήκη πανεπιστημίου Χαϊδελβέργης, σελ. 9

Τα «διδάγματα της ιστορίας» και η «ρήξη με το παρελθόν» θα πλάσει τους στόχους που θα φέρουν οι νέες ανάγκες της νέας κοινωνίας. «Για κάθε καινοτομία η ιστορία παρέχει υλικό»³ και έτσι είναι στο χέρι του κάθε καλλιτέχνη και ερευνητή, ο τρόπος με τον οποίο θα χειριστεί το αρχείο και θα συμβάλει στην δημιουργία της πραγματικότητας του μέλλοντος. Ο προβληματισμός για την σημερινή αντιμετώπιση προβλημάτων που δίνουν οι αρχιτέκτονες στις πόλεις για το πάνω από ένα αιώνα επιμένον ζήτημα της κατοικίας⁴ οδήγησε στις λύσεις που ονειρευόταν οι αρχιτέκτονες του προηγούμενου αιώνα.

Με την αλλαγή του αιώνα και το τέλος του πολέμου, οι αρχιτέκτονες αναγκάστηκαν να ξανασκεφτούν τα πιστεύω τους. Στην Γερμανία, οι καταστροφές από τον ΑΠΠ ήταν πολύ μεγάλες και ο υπερπληθωρισμός σταμάτησε τα αρχιτεκτονικά έργα εντελώς το 1923. Εξαιτίας αυτού και λόγω της ανόδου του σοσιαλισμού, στα πλαίσια της πιο διεγερτικής περιόδου, της Δημοκρατίας της Βαϊμάρης, αρχιτέκτονες όπως ο Bruno Taut αφέθηκαν ελεύθεροι να πειραματιστούν με την κατασκευή μιας αρχιτεκτονικής η οποία χαρακτηρίστηκε ουτοπική από τους συγχρόνους τους. Η σοσιαλιστική ευφορία που διέτρεχε την εποχή, επέτρεπε την θεωρία της αρχιτεκτονικής να ανθίσει και υποστηριζόταν από το κράτος. Χαρακτηριστικό της εποχής των ουτοπιών, η χρήση του γυαλιού. Η γυάλινη κρυστάλλινη αρχιτεκτονική αποτελούσε πλέον κρίσιμο στοιχείο της νέας κοινωνίας. Η γυάλινη αρχιτεκτονική ήταν ένα σύμβολο κοσμικό για τις υψηλές προσδοκίες της νέας κοινωνίας. Συνέδεε τον άνθρωπο με τον πλανήτη. Περιέγραφε μια κοινωνία η οποία ήταν συγχρόνως διεθνής και άναρχη. Φανταζόντουσαν, μια κοινωνία αποτελούμενη από διάσπαρτα κοινωνικά κύτταρα, απορρίπτοντας την ιδέα μεγάλων μητροπολιτικών κέντρων, τα οποία βασιζόντουσαν στην αυτό-

³ Ε.Βακαλό, σε ένα από τα τελευταία κείμενά της το 2000

⁴ που τέθηκε συγκροτημένα πρώτη φορά το 1872 στην εφημερίδα Der Volksstaat της Λειψίας από τον Φριντριχ Ένγκελς

οργάνωση.

Στο βιβλίο του Bruno Taut, The Dissolution of the Cities⁵, (η διάλυση των πόλεων), εκφράστηκε μέσα από μία σειρά σχεδίων και παρουσίασε το πολεοδομικό όραμα για τις πόλεις. Την σχέση της πόλης με την φύση ή όπως αναφέρονται τα garden-city movement. Δημιουργεί πόλεις και πυρήνες κατοίκησης σε σχήμα αστεριού ή λουλουδιού και τονίζει την σημασία του χρώματος στις πόλεις⁶. Στην πρώτη απεικόνιση παρουσιάζει με έντονες μαύρες πινελιές σε καφέ χαρτί κτηριακές μορφές και γράφει «Lasst sie zusammen fallen! Die gebaute Gemeinheiten!» (ελευθ.μψφ «Ας τα αφήσουμε να πέσουν μαζί! Τις χτισμένες ασχήμιες»). Η απεικόνιση δείχνει σαν αεροφωτογραφία πυρήνες σε σχήματα λουλουδιών και δρόμους σύνδεσής τους καθώς και εκτάσεις πρασίνου. Συνθετικά είναι χωρισμένη η απεικόνιση οριζόντια στα δύο μέρη. Γράφει «Χτίστε από πέτρα» και με πολύ απαλά γράμματα στο κάτω μέρος του σχεδίου, στο σημείο της γης και πόλης «Μόνο η γη μας,

⁵ Γραμμένο το 1920. Το βιβλίο αυτό ήταν ένα από τα βιβλία που έδινε και παρότρυνε να διαβάζουν ο Walter Gropius στους φοιτητές του Bauhaus. Γεγονός λογικό καθώς και ο Bruno Taut και ο Walter Gropius υπήρξαν πριν την ίδρυση του Bauhaus, τα χρόνια της Δημοκρατίας της Βαϊμάρης, στο Arbeitsrat für Kunst (Work Council for the Arts), που ιδρύθηκε τον Νοέμβριο του 1918 και αντικατόπτριζε το πνεύμα των σοβιέτ που είχαν σχηματιστεί μετά την επανάσταση. Το γνωστό manifesto του Walter Gropius για την ίδρυση και τις αρχές της σχολής του Bauhaus ήταν απόηχος πολλών τοιτάτων του Bruno Taut τα χρόνια του Arbeitsrat für Kunst.

⁶ Την σημασία που είχε για εκείνον το χρώμα και η χρήση του, την γνωρίζουμε από τα έργα του ως υπεύθυνο πολεοδομίας στην πόλη του Magdeburg. Για εκείνον το χρώμα ήταν ζωντανό στοιχείο του πολεοδομικού σχεδιασμού, που δεν ακολουθούσε ακριβώς την φορμαλιστική και αισθητική χρήση που έκανε ο Le Corbusier, αλλά ήταν εργαλείο που χρησιμοποιούσε για να ενώσει όψεις, να μειώσει ύψη που φαινόταν εκτός κλίμακας και να διορθώσει τις κακές αναλογίες μεταξύ υψών και πλάτη δρόμων.

να ανθίζει». Στις επόμενες σελίδες του βιβλίου, ανεβάζει τον βαθμό ανάλυσης και κατεβάζει την κλίμακα περιγράφοντας διαγραμματικά ένα πυρήνα κατοίκησης μορφολογικά.

Σε πιο προσωπικό επίπεδο προσπάθησε να εκφράσει την δική του αρχιτεκτονική, για τον κόσμο. Περιέγραψε, ένα σπίτι. Το σπίτι αυτό ονομάστηκε flexible-house και ως ευέλικτο σπίτι είχε την ιδιαιτερότητα ότι μπορούσε να αλλάζει ανάλογα με τις αισθήσεις αυτών που το κατοικούσαν. Όταν ένωσαν εξωστρέφεια οι κάτοικοι το σπίτι μπορούσε να ανοίξει και να ανοιχτεί ώστε να αποδεχτεί φίλους και επισκέπτες. Όταν ένωσαν εσωστρέφεια και προβληματισμό, το σπίτι κλεινόταν και προστάτευε τους κατοίκους σαν κέλυφος. Πρόκειται λοιπόν για μία μηχανή που αντικατοπτρίζει την ψυχική διάθεση των κατοίκων, σαν «ένα εξωτερικό, ζωντανό δέρμα που αντιδρά στην ηχώ των διαθέσεων»⁷. Το δίπολο της κοινότητας και ιδιωτικότητας που χαρακτηρίζει το ευέλικτο-σπίτι, βρίσκεται σε πολλά έργα της εποχής⁸. Ο Bruno Taut εκφράζεται με μία σειρά αντιθέσεων και συγκρούσεων που συνοδεύονται από τα συμπληρωματικά τους αντίθετα και έτσι προσπαθεί να απαντήσει στα επίκαιρα προβλήματα αρχιτεκτονικής και πολεοδομίας που έχουν έρθει αντιμετώπιες πολλές πόλεις.

⁷ γράφει η Rosemarie Bletter σε κριτική της για το βιβλίο του Kurt Junghanns, με τίτλο Bruno Taut 1880-1938

⁸ η γυάλινη αρχιτεκτονική εκφράστηκε με ατομικότητα αλλά και κοσμικές σχέσεις, και αυτή η αντιθετική ισορροπία είναι που απεικόνισε την Εξτρεμιστική αρχιτεκτονική

το σενάριο κατοίκησης Hababusch από την Βαϊμάρη στην Αθήνα | 11

Bauhaus πάρτυ στην Ταβέρνα Ilmschlösschen κοντά στην Βαϊμάρη 29 Νοέμβριος 1924

Οι εορτασμοί για τα 100 χρόνια Bauhaus, δεν περιορίστηκαν στην γενέτειρα πόλη, αλλά εορτάστηκαν με εκδηλώσεις παγκοσμίως. Η σχολή Bauhaus, με τις πρωτοπορίες, τις λύσεις και εφαρμογές της σε μία πόλη αντιμετώπιη με βιομηχανοποίηση, έγινε διεθνές φαινόμενο. Λόγω αντιδράσεων απόρριψης από το μεταμοντέρνο, λόγω του αισθητικού αποτελέσματος που με ευκολία γίνεται σήμερα μπρελόκ, το κλείσιμο της σχολής το 1924 και την συγχρόνως πτώση της Δημοκρατίας της Βαϊμάρης από τους Ναζί, είναι κάποιοι από τους πολλούς λόγους που η σχολή του Bauhaus πήρε τόση δημοσιότητα φέτος.

Πέρυσι (2019), κάθε χώρα κάνοντας την δική της προσπάθεια να εορτάσει την επέτειο της γνωστότερης σχολής του 20ου αιώνα, ανέδειξε εθνικές προσωπικότητες που είχαν επηρεαστεί, που ήταν φοιτητές στο Bauhaus της Βαϊμάρης ή του Ντεσάου, που είχαν συνδέσει την σχολή με την χώρα⁹. Πράγματι και πολύ ειρωνικά με την τότε απέχθεια της τοπικής κοινωνίας προς την σχολή, το Bauhaus γίνεται ένα εμπορευματοποιημένο σουβενίρ συχνά αποκολλημένο από το αρχικό manifesto¹⁰ και το κοινωνικό ή πολιτικό πλαίσιο που το συγκρότησε και σίγουρα, τον τρόπο ζωής. Οι καθηγητές που συγκρότησαν το Bauhaus, βρίσκονται σε μία αποθέωση στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και σε φυλλάδες και εκεί οι σκιαγραφήσεις των προσωπικοτήτων τους γενικεύονται σε βαθμό που καταλήγουν σε μία ακραία ομογενοποίηση των στοιχείων που συνέθεταν το Bauhaus.¹¹

Οι φοιτητές ερχόντουσαν στο Bauhaus, γιατί είχαν κουραστεί από τις σχολές καλών τεχνών και το 'art pour l'art που τις διακατείχε. Έτσι σε μία μίξη φύλων και καθηγητών παίρνανε θέση σε επίκαιρα

⁹ ο Δεσποτόπουλος και το Ωδείο Αθηνών

¹⁰ Manifesto of the Staatliches Bauhaus, Walter Gropius

¹¹ο Johannes Itten για παράδειγμα με τον Walter Gropius στο εσωτερικό της σχολής οι συγκρούσεις ήταν πολλές. Πολλοί φοιτητές ονόμαζαν τους καθηγητές τους ως corridor masters, επειδή βρισκόντουσαν πιο πολύ εκτός των αιθουσών παρά εντός κλπ

ζητήματα και συνδύαζαν την χειρωνακτική εργασία με την παραγωγή σε τέχνη. Η σχολή στεγαζόταν σε δύο art pouneau κτήρια, και τα δύο σχεδιασμένα από τον Henry Van de Velde και προωθούσε την επιστροφή στα workshops. Οι πληροφορίες για τους καθηγητές και τα εργαστήριά τους είναι πολλές, οι πληροφορίες όμως για την στέγαση των φοιτητών στην Βαϊμάρη είναι λίγες. Γνωστό παράδειγμα είναι το Prellerhaus στο Dessau, μετά την ίδρυση δηλαδή της δεύτερης σχολής Bauhaus το 1925 (-1932). Στην Βαϊμάρη, όμως δεν χτίστηκε εκείνα τα χρόνια ποτέ φοιτητική εστία (χτίστηκε επί DDR, η φοιτητική εστία Jakobsplan μεταξύ του 1970-72 από την Anita Bach). Οι σημερινές ξεναγήσεις στο ενεργό πανεπιστήμιο του Bauhaus εξηγούν ότι κοιμόντουσαν πολύ συχνά στους χώρους εργασίας τους και στα atelier τους. Οι υπόλοιποι αναζητούσαν στέγαση στα κτήρια της πόλης, τόσο φοιτητές όσο και καθηγητές. Δεν είναι όμως σίγουρο πόσο εύκολα μπορούσαν να βρουν τότε σπίτι στην Βαϊμάρη, καθώς η ζωή τους ήταν αρκετά εκκεντρική για τους ντόπιους κατοίκους της πόλης του Goethe και του Schiller.

Weimar is an ancient city on the Ilm, a small stream rising in the Thuringian forests, and losing itself in the Saal, at Jena; this stream on which the sole navigation seems to be that of ducks, meanders peacefully through pleasant valleys, except during the rainy season, when mountain-torrents swell its current, and overflow its banks. The Trent, between Trentham and Stafford — “the smug and silver Trent” as Shakespeare calls it — will give an idea of this stream. The town is charmingly placed in the Ilm valley and stands some eight hundred feet above the level of the sea. “Weimar,” says the old topographer, Mathew Merian, “is Weinmar, because it was the wine market for Jena and its environs. Others say it was because someone here in ancient days began to plant the vine, who was hence called Weinmayer. But of this each reader may believe just what he pleases”¹²

¹² Topographia Superiorie Saxonia Thuringia, etc., 1650, p. 188.

Η μεταφορά της σοσιαλιστικής οικονομίας σε καπιταλιστική είχε έντονες δυσκολίες και πιέσεις στις τοπικές κοινότητες των επιμέρους πόλεων. Εκτός από την οικονομία, υπήρχε ένα μεγάλο ψυχολογικό βάρος από τα πλήγματα των Ναζί και της επιβολής εξουσίας που είχαν υποστεί. Η πόλη της Βαϊμάρης κατά την διάρκεια του DDR (German Democratic Republic) και πριν μόλις λίγα χρόνια είχε πολύ διαφορετική εικόνα από σήμερα, είχε εμφανείς τις πληγές από τον Β Παγκόσμιο Πόλεμο. Όλα σήμερα είναι ανακαινισμένα και καθαρά. Οι ελευθερίες παρέμβασης στις όψεις των κτηρίων ειδικά στην παλιά πόλη (η οποία είναι υπό προστασία UNESCO), δεν είναι πολλές. Αυτό συμβαίνει γιατί η παλιά πόλη της Βαϊμάρης έχει μία σειρά από ιστορικά μέρη και κτήρια, γιατί επιπροσθέτως με την σύγχρονη ιστορία του Bauhaus δεν παύει να είναι η πόλη του Schiller και του Goethe. Η επονομαζόμενη Χρυσή Εποχή που λήγει με τον θάνατο του Goethe το 1832. Παρόλα αυτά κάποιες όψεις έχουν καταφέρει να ξεχωρίζουν. Έτσι είτε λόγω του εντυπωσιακού κισσού, είτε των πανών που κρέμονται από τα παράθυρα, είτε της δυνατής punk μουσικής, είτε των ίδιων των κατοίκων και την παρουσία τους στον δημόσιο χώρο, το κτήριο της Geleitstraße 4, που αργότερα ονομάζεται Hababusch (λογοπαίγνιο από H.A.B. αρχικά του πανεπιστημίου) καταφέρνει και ξεχωρίζει. Σε αυτό το μπαρόκ τριώροφο κτήριο, φημολογείται¹³ ότι στεγάστηκαν φοιτητές της πρώτης σχολής Bauhaus, αλλά αυτό που εντυπωσιάζει είναι η ζωή του κτηρίου σχεδόν 75 χρόνια μετά.

¹³ Δεν έχουν βρεθεί στοιχεία που να αποδεικνύουν την στέγαση των φοιτητών του Bauhaus το 1919 -25 στο κτήριο της Geleitstraße, παρα μόνο προφορικές μαρτυρίες

Herderkirche, Βαϊμάρη, αρχές 21ου αιώνα

Herderkirche, Βαϊμάρη, διάρκεια DDR, Deutsche Fotothek

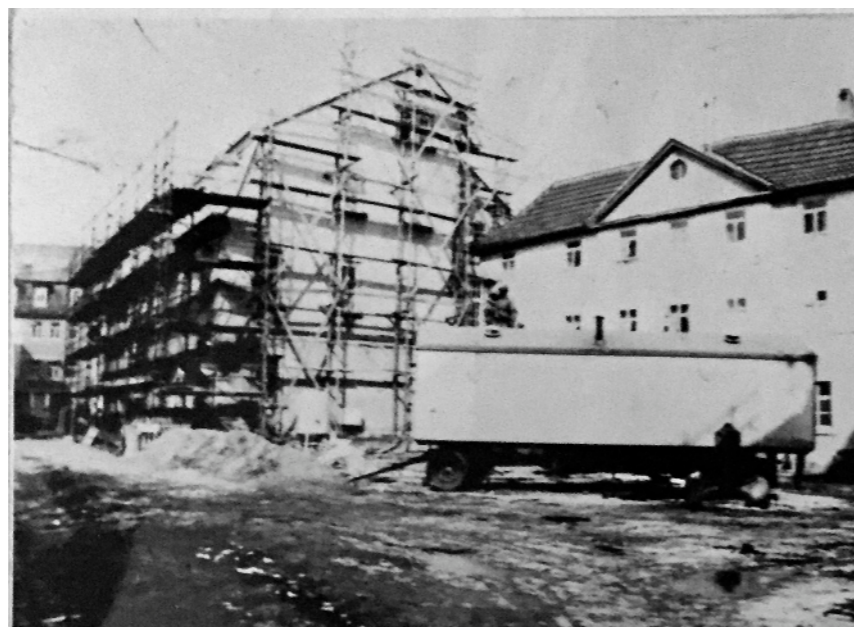
Καταστροφές από Β'ΠΠ αρχείο Hababusch (1945)

αρχείο Hababusch (άγνωστο)

αρχείο Hababusch (άγνωστο)

αρχείο Hababusch (άγνωστο)

Το κτήριο της οδού Geleitstrasse 4 πριν γίνει τοπόσημο στην πόλη, ως Hababusch, ήταν ένα κτήριο με ιστορία και αρχιτεκτονική σαν όλα τα άλλα. Διακρίνεται η μορφή του από τους πολύ παλιούς χάρτες της Βαϊμάρης, από τα πρώτα τείχη της πόλης (1435-1550). Είναι δύσκολο να βεβαιωθεί αν η μορφή που διακρίνεται αν είναι η ίδια με το σημερινό κτήριο, καθώς η Βαϊμάρη από την ανακήρυξή της ως πόλη το 1254 μέχρι την καταστροφή των τειχών το 1757 και την επέκτασή της σε όλες τις κατευθύνσεις έχει υποστεί φωτιές και άλλες καταστροφές, που δεν επιτρέπουν να τοποθετήσουμε το κτήριο χρονικά νωρίτερα από τα μέσα του 18^{ου} αιώνα.

Η πόλη της Βαϊμάρης βρίσκεται στον ποταμό Ιλμ. Ήταν, όπως πολλές μικρές πόλεις της Γερμανίας αγροτική. Μέσα στην πόλη υπήρχαν επιμέρους διακλαδώσεις του ποταμού Ιλμ. Μία διακλαδωση περνούσε μπροστά από την σημερινή πλατεία Donndorf, την πλατεία δηλαδή που εφάπτεται το κτήριο του Hababusch. Για πολλά χρόνια υπήρχε εκεί ένα κτήριο, το οποίο πιθανότητα να ήταν Ζυθοποιία. Το κτήριο αυτό, στις επόμενες χαρτογραφήσεις απουσιάζει και η εικόνα του οικοδομικού τετραγώνου παραμένει για πολλά χρόνια σταθερή. Το ίδιο το κτήριο σημειώνεται ως κατοικία και αποκτά συνοδευτική λειτουργία κατά την διάρκεια του 19^{ου} αιώνα. Εκεί, γίνεται, χωρίς να είναι το μοναδικό παράδειγμα, μαγαζί που προσφέρει τα αποικιακά αγαθά (kolonialwaren). Τα μαγαζιά αποικιακών αγαθών είναι μαγαζιά που εισάγουν προϊόντα από άλλες Ευρωπαϊκές αποικίες, συνήθως καφέ, τσάι, μρωδικά, ρύζι, ζάχαρη, σοκολάτα και τομπάκο. Κατά το μέσο του 19^{ου} αιώνα, μεταμορφώθηκαν σε μικρά παντοπωλεία.

Λίγα χρόνια μετά το κτήριο της Geleitstrasse, συνοδεύεται από το άγαλμα του Donndorf 1856 και από τότε η εικόνα των δύο είναι αδιάσπαστη. Το ίδιο δεν μπορεί να ειπωθεί για την σειρά κτηρίων στην απέναντι πλευρά του δρόμου της Geleitstrasse. Η Βαϊμάρη δεν υπέστη τόσο σοβαρές και ολικές καταστροφές από βομβαρδισμούς, όσο άλλες Γερμανικές πόλεις (πχ. η Δρέσδη) αλλά κάποιοι βομβαρδισμοί κατάφεραν να γκρεμίσουν την στέγη του κτηρίου της Geleitstrasse 4 και όλη την σειρά κτηρίων απέναντι του (καθώς και την εκκλησία του Herder, Herderkirche). Η στέγη της Geleitstrasse 4 επισκευάστηκε και μάλιστα διακρίνονται αλλαγές στην μορφολογία της από πριν, αλλά δεν είχαν παρόμοια τύχη τα γειτονικά κτήρια. Οι βομβαρδισμοί του 1945 ήταν η αφορμή ο χώρος απέναντι από το άγαλμα του Donndorf να μείνει ανοιχτός χωρίς αντίστοιχα γωνιακό κτήριο. Το τοίχος αυτό που συγκρατούσε οριοθετημένο το οικόπεδο, μάλιστα, κατά την διάρκεια της δεκαετίας του 50 και 60 ήταν συχνά λευκός κανβάς για συνθήματα που από φωτογραφίες φαίνεται το κλίμα της εποχής «Wir hassen Nazis».

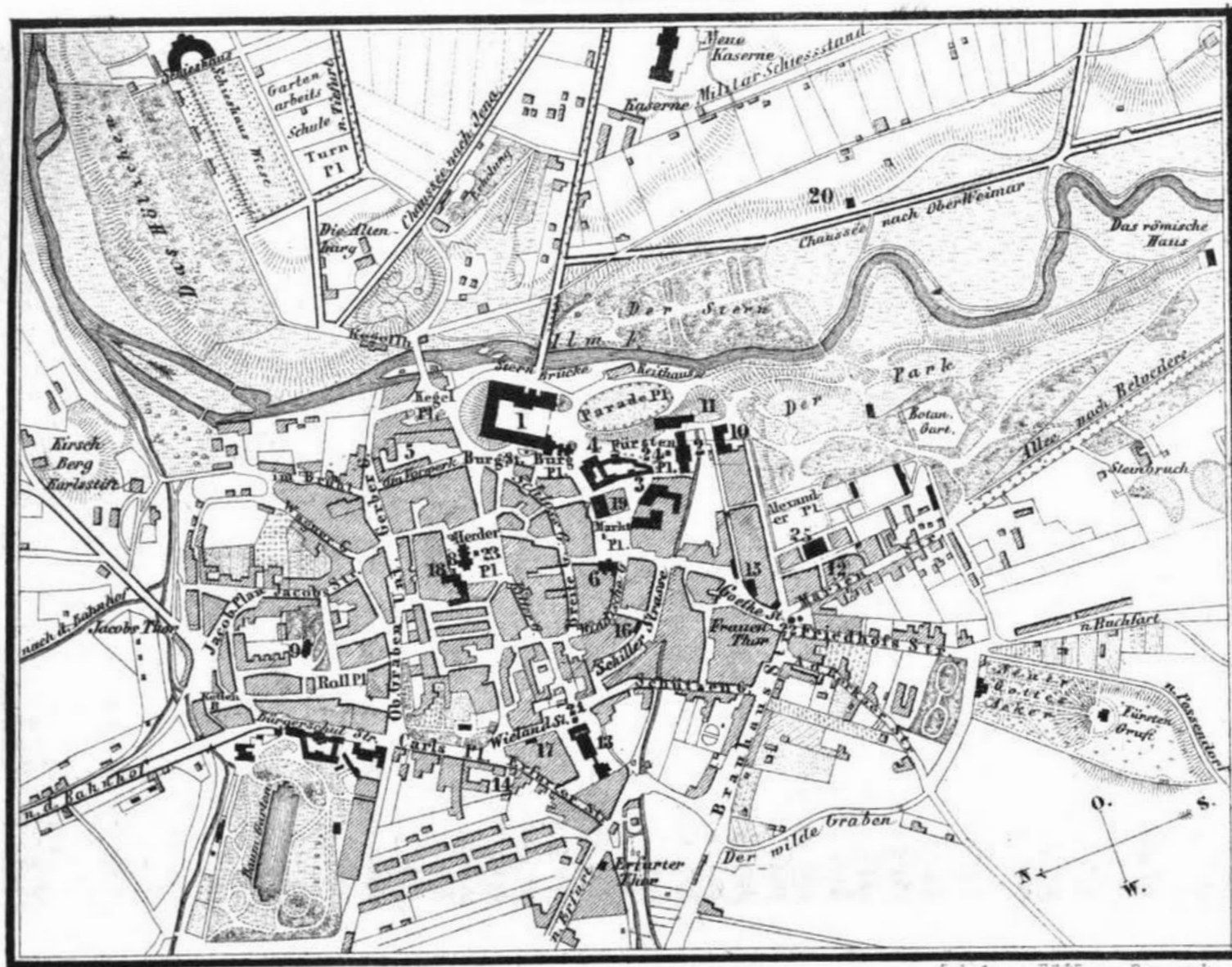
προσωπικό αρχείο (2019)

PLAN von der Fürstlich-Sächsischen Residenz Stadt WEIMAR, aufgenommen von F. L. Guffefeld, und zu finden bey denen Homannischen Erben in Nürnberg. 1784. Mit Kaiserl. Allerhöch. Privilegio.

Χάρτης Βαϊμάρης, 1784

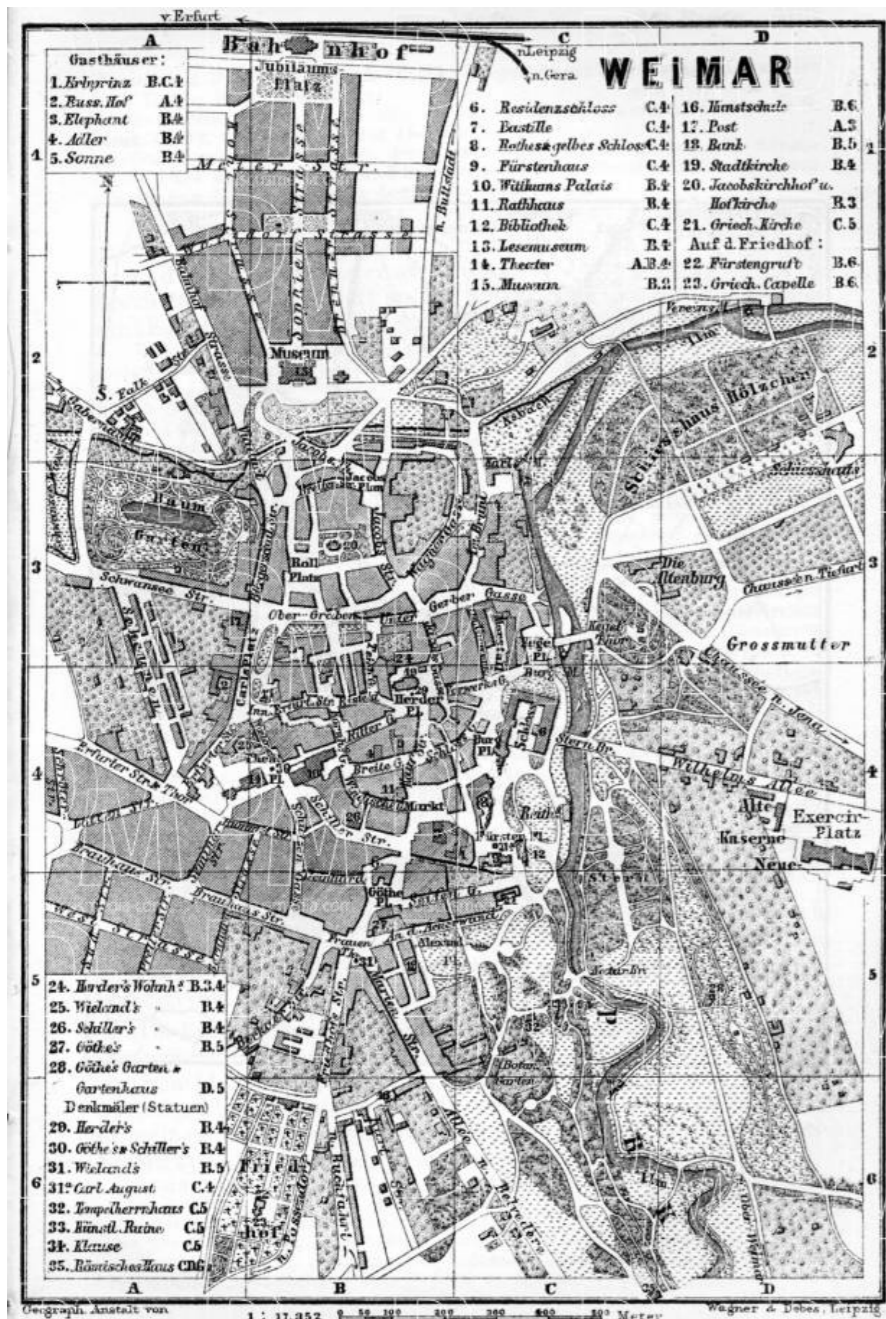
WEIMAR.

Χάρτης Βαϊμάρης, 1860

1. Residenz Schloß
2. Fürstenhaus
3. Rotes Schloß
4. Hauptbouche
5. Marstall
6. Rathhaus
7. Stadthaus
8. Stadtkirche
9. Hofkirche
10. Griech. Kirche
11. Bibliothek
12. Jägerhaus
13. Theater
14. Post
15. Goethes Haus
16. Schillers Haus
17. Wielands Haus
18. Herders Wohnhaus
19. Cranachs Wohnhaus
20. Goethes Garten
21. Goethe-Schiller Denkmal
22. Wieland Denkmal
23. Herder
24. Carl August . .
25. Bank

Lith. Anst. v. Ed. Wagner, Darmstadt

Χάρτης Βαϊμάρης, 1887

Το κτήριο βρίσκεται στην καρδιά της παλιάς πόλης της Βαϊμάρης. Ακόμη και κυριολεκτικά αποτελεί το κέντρο βάρους τεσσάρων από τις πιο κεντρικές πλατείες της πόλης (Goetheplatz, Herderplatz, Theaterplatz και Marktplatz). Από την ίδρυση της πόλης, μετά στα πρώτα και δεύτερα τείχη μέχρι την καταστροφή τους και στην επέκταση της πόλης εκτός τειχών, ήταν ένα από τα πιο κεντρικά μέρη. Η θέση του είναι ειδυλλιακή. Το κτήριο συνορεύει με ένα χαμηλότερο κτήριο και τα δύο μαζί συμπληρώνουν το οικοδομικό τετράγωνο με μια πλατεία και το γλυπτό του Donndorf στο κέντρο. Η είσοδος είναι επιτρεπτή μόνο από την γωνία της πλατείας ακριβώς απέναντι από την γωνιακή ένωση των δυο κτηρίων. Περιμετρικά της πλατείας έχουν τοποθετηθεί χαμηλά κολονάκια, τα οποία όσο και εύκολα να μπορούν να προσπεραστούν δεν παύουν να δείχνουν την πρόθεση του σχεδιαστή, η είσοδος στην πλατεία, να γίνεται από την γωνία. Το κτήριο είναι κτισμένο στο δεύτερο μισό του 18ου αιώνα και η πλατεία πολλά χρόνια αργότερα, το 1856. Το κτήριο ανακαλύφθηκε ότι είναι πραγματικά πολύ παλιό, από τους παλιούς χάρτες της Βαϊμάρης και από σχετικές δημοσιεύσεις σε τοπικές εφημερίδες. Παρόλο που το κτήριο υπήρξε χωρίς την πλατεία με το άγαλμα της μητέρας με τα παιδιά (ίδιο βρίσκεται στην Νέα Υόρκη +) για σχεδόν έναν αιώνα, είναι δύσκολο να φανταστεί οποιοσδήποτε κάτοικος της Βαϊμάρης την ανεξάρτητη ύπαρξη των δύο.

Η λειτουργία του Hababusch εξαρτάται πολλές φορές από την πλατεία. Τα περισσότερα δρώμενα του Hababusch που οι κάτοικοι επιθυμούν να εξωτερικεύσουν γίνονται στην πλατεία. Αντίστοιχα, αποδεικνύοντας ότι η σχέση τους είναι αδιάσπαστη αλλά και αμοιβαία, η πλατεία λειτουργεί επειδή έχει τονιστεί η ιδιαίτερη γεωμετρία της. Το άγαλμα στο κέντρο διχοτομεί την πλατεία και αφήνει το πίσω μέρος, ως κομμάτι διεκδίκησης του Hababusch και το μπροστά στους περαστικούς ή και θαμώνες. Η πλατεία είναι συχνά το παγκάκι που θα απολαύσουν το φαγητό ή ποτό τους, παρές περαστικές. Συν λειτουργεί και συν διαμορφώνεται το κτήριο με την πλατεία, αλλά χωρίς υλικούς περιορισμούς, υπάρχουν νοητά όρια μεταξύ του καθαρά δημόσιου και ημι-δημόσιου, κατωφλιού.

Παράδειγμα **πρώτο**: το βράδυ ο φωτισμός περιορίζεται κατά μήκος των δρόμων και έτσι μόνο το μπροστά μέρος του αγάλματος είναι ορατό, η πίσω γωνία, αντιδιαμετρικά της εισόδου, που αποτελεί και την είσοδο στο κτήριο του Hababusch, μένει σκοτεινή.

Παράδειγμα **δεύτερο**: συμπληρωματικό της πλατείας και του κτηρίου του Hababusch, από γεωμετρική άποψη είναι ένα κτήριο με κατοικίες στους ορόφους και στο ισόγειο, καφέ. Η χρήση του καφέ και η επέκταση του δ'ρα με εξαιρετικό τρόπο στην προσδιόριση των αόρατων ορίων στην πλατεία. Τα τραπεζοκαθίσματα αφήνουν περίπου 1 με 1.50 μέτρα από το κατώφλι του Hababusch και εκεί ξεκινάει το μικρό εξωτερικό καθιστικό του Hababusch ή η μικρή υποδοχή. Μάλιστα, όταν λειτουργούν και οι τρεις αυτές διεκδικήσεις μαζί, κυρίως καθημερινές πρωινές ώρες, οι περαστικοί που θα κάτσουν στη βάση του αγάλματος της πλατείας, με όσους τρώνε πρωινό στο καφέ και τους κατοίκους του Hababusch να μπαινοβγαίνουν στο κτήριό τους, η οριοθέτηση της πλατείας είναι εμφανής. Σίγουρα πάντως, το βράδυ (ή όταν το καφέ παραμένει κλειστό) τα όρια είναι πιο ρευστά και συχνά μέλη του Hababusch θα κάτσουν στην πλατεία με άλλες παρέες περαστικές.

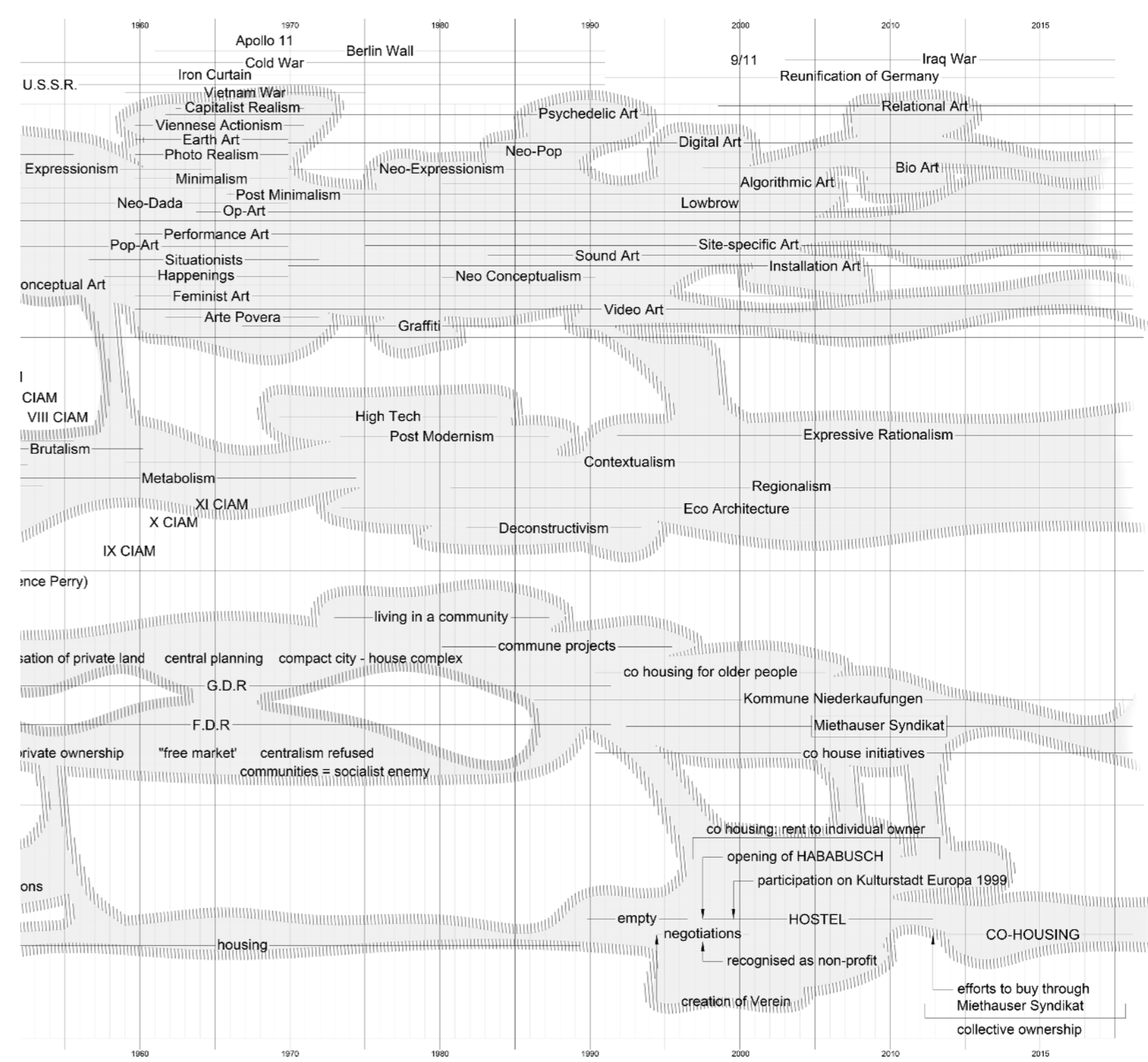
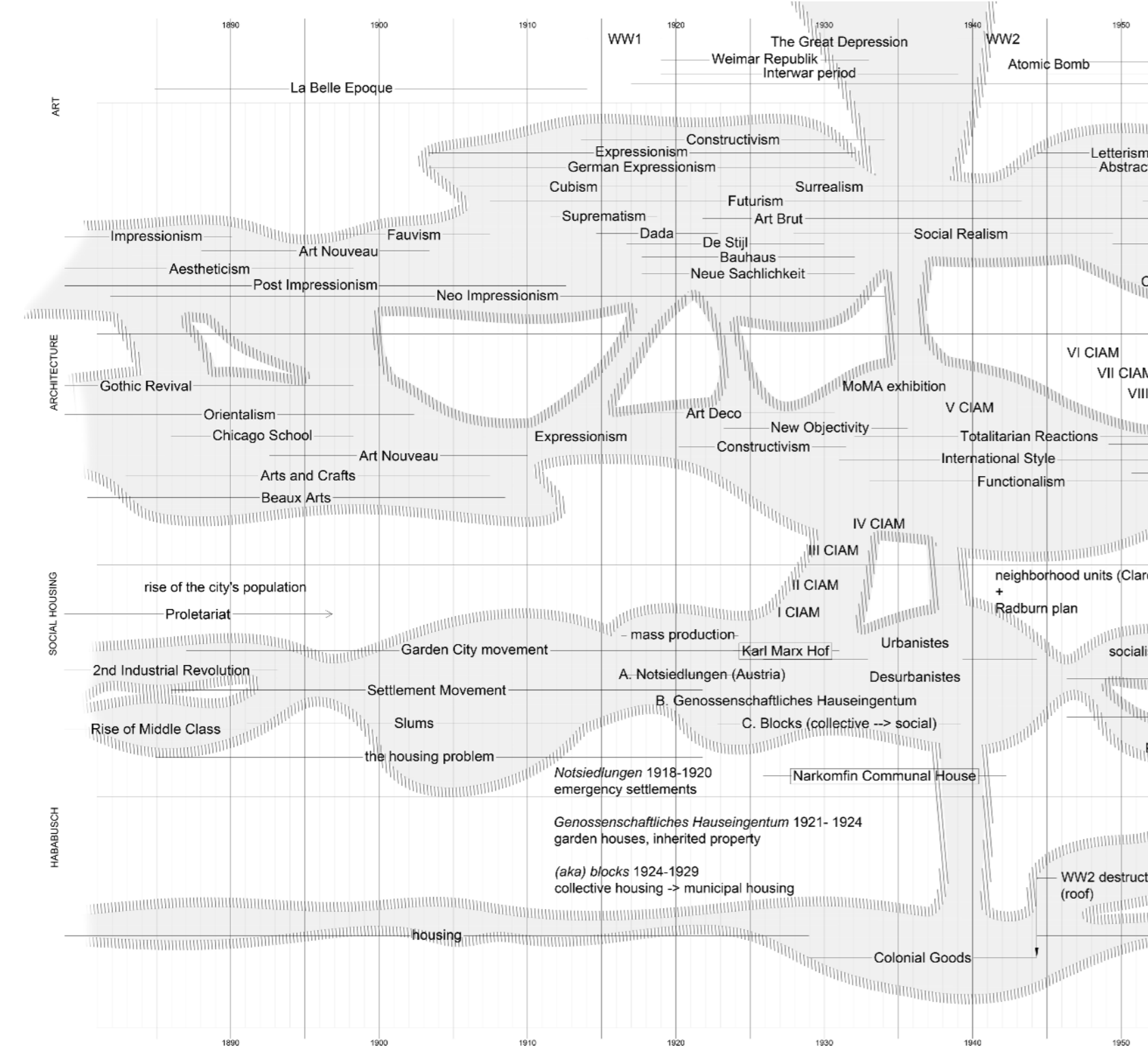
Παράδειγμα **τρίτο**: Το μεγαλύτερο δρώμενο της πόλης της Βαϊμάρης (πέρα από τους εορτασμούς το 1919 για το Bauhaus και την Δημοκρατία της Βαϊμάρης), είναι το Zwiebelmarkt (ή η γιορτή του κρεμμυδιού). Η πόλη γεμίζει με κόσμο από όλα τα κρατίδια της Γερμανίας αλλά και με τουρίστες. Χτίζουν μεγάλους πάγκους σε διάφορα σημεία στην πόλη που πουλάνε (εκτός από φαγητό), περίτεχνα μπουκέτα από μικρά και μεγάλα κρεμμύδια! Μπάντες με μουσική, ακόμη και μαραθώνιος. Στο ετήσιο μεγαλύτερο δρώμενο της Βαϊμάρης, δεν θα μπορούσαν να είναι απόντες οι κάτοικοι του Hababusch. Κάθε χρόνο ετοιμάζουν την δική τους performance στην πλατεία. Συνηθίζουν να διαλέγουν θέσεις που βρίσκονται στο μπροστινό μέρος του αγάλματος, ώστε να είναι συγχρόνως ορατοί, αλλά και διαχωρισμένοι από τον κόσμο του καφέ. Τις δύο τελευταίες χρονιές του 2018 και 2019, υπήρχε ένα set-up με κονσόλες και ηλεκτροακουστική μουσική από το Bauhaus.fm και μία performance "What's cooking?" από φοιτητές του Public Art του πανεπιστημίου Bauhaus. Οι δράσεις τους στο μεγαλύτερο δρώμενο της χρονιάς για την πόλη είναι αρκετά διαφορετικές από τις υπόλοιπες που γίνονται συγχρόνως. Επιλέγουν να λάβουν μέρος και να αντιτίθενται στις ποπ δράσεις με τον δικό τους τρόπο.

Καφέ Donndorf

Καφέ Donndorf

Χρονολόγιο στο προσωπικό αρχείο μεταξύ Τέχνης, Αρχιτεκτονικής, Κοινωνικής Κατοικίας και Hababusch

Το κτήριο της οδού Geleitstrasse 4, είναι γνωστό σήμερα στην πόλη ως Hababusch. Με το όνομα αυτό σχολιάζεται σήμερα το κτήριο και όχι η αρχική ιδρυτική ομάδα όπως θα περιγραφεί στην συνέχεια. Την δεκαετία του 90 το κτήριο δεν ήταν τίποτα παραπάνω από το διπλανό του κτήριο, το αντίθετο, ήταν μάλιστα κενό μέχρι το 1994. Η διεκδίκηση και η κατοίκηση το δημιούργησε και το ονόμασε Hababusch. Η πάροδος του χρόνου και η δεσπόζουσα παρουσία του κτηρίου με τις δράσεις του στην πόλη μεταβίβασε το όνομα από φυσικές παρουσίες στο κέλυφός του.

Το κτήριο Hababusch λοιπόν, είναι τριώροφο με χώρο κάτω από την στέγη. Κάθε όροφος υπολογίζεται στα 180 τμ. Χτισμένο το 1770 με μπαρόκ αρχιτεκτονική. Έχει μία μακρόστενη ενιαία όψη και μία πλαινή όψη. Και στις δύο πλευρές βρίσκεται πόρτα εισόδου αλλά χρησιμοποιείται η δεύτερη στην πλαινή πλευρά. Ο εντυπωσιακός κισσός στο πλάι κρύβει τα παράθυρα της όψης, τα οποία με τα χρόνια μειώνονταν (σε παλιές φωτογραφίες φαίνονται περισσότερα ανοίγματα). Συνήθως στην πόρτα εισόδου υπάρχει ένα μικρό τραπεζάκι και πιο δίπλα διάφορα ποδήλατα. Το φαινόμενο του Hababusch αναλύεται τόσο από την αρχική ιδρυτική ομάδα Hababusch και από την λειτουργία του ως κτήριο. Η ιστορία διεκδίκησης έχει νόημα να σχολιαστεί για να καταγραφεί ο τρόπος διεκδίκησης και η σύνδεση του με την υπόλοιπη Γερμανία της ίδια περιόδου. Έπειτα η πλατεία, αδιάσπαστο κομμάτι της λειτουργίας του και τέλος οι εσωτερικές λειτουργίες. Η κουζίνα και η πίσω αυλή.

Η σύγχρονη ιστορία του κτηρίου, ξεκινάει λίγα χρόνια μετά την πτώση του τείχους του Βερολίνου και την επανένωση της Ανατολικής και Δυτικής Γερμανίας, περίπου το 1994. Τότε, μια ομάδα φοιτητών της Αρχιτεκτονικής σχολής του Bauhaus, συγκροτείται και δημιουργεί ένα Verein (μια κοινότητα). Παρατηρούν ότι δυσκολεύονται οι φοιτητές και ιδιαίτερα οι νέοι φοιτητές και κάτοικοι της πόλης να βρουν μέρος να μείνουν στο κέντρο της πόλης. Παρατηρούν την ανάγκη οι φοιτητές να είναι ενεργά μέλη της πόλης, τόσο ως φυσική

παρουσία στο κυριολεκτικό γεωγραφικά κέντρο, όσο και στην μίξη τους με την τοπική κοινότητα. Επιπλέον στοχεύουν την προώθηση της διεθνής σχέσης της Βαϊμάρης με τους νέους, την συνεργασία με άτομα, κοινότητες και οργανισμούς. Για να πετύχουν αυτούς τους στόχους επιδιώκουν να δημιουργήσουν ένα φοιτητικό χώρο κατοικιών και να παρέχουν βοήθεια προσανατολισμού στους νέους φοιτητές να προσαρμοστούν ομαλότερα στην πόλη και την ζωή της πόλης (Orientierungshilfe).

Η κοινότητα αποφασίζει για να πετύχει τους στόχους της να δημιουργήσει ένα φοιτητικό χώρο κατοικιών, που εν τέλει παίρνει την μορφή hostel για νέους (Jugendhotel) και αρχίζει φιλόδοξα να αναζητεί το κατάλληλο κτήριο που θα φιλοξενούσε τις ιδέες τους στο κέντρο της πόλης. Θα περάσουν δύο χρόνια μέχρι να βρουν το σχεδόν άδειο κτήριο εστιών της Geleitstraße 4 και προχωρούν σε διαπραγματεύσεις με την πολεοδομία (Stadtverwaltung) για μακροπρόθεσμη ενοικίαση. Όμως, το κτήριο δεν μπορούσε να ενοικιαστεί μακροπρόθεσμα και μόνο έπειτα από αγορά και σειρά διαπραγματεύσεων το κτήριο έγινε διαθέσιμο στην ομάδα φοιτητών. Η αγορά έγινε από τον δικηγόρο και πατέρα ενός από τα μέλη της αρχικής ομάδας του Hababusch (Eberhard Kemmann) μετά από συνεννόηση με την κοινότητα. Τον Φεβρουάριο του 1995 η κοινότητα συμπληρώνει αίτηση για την χρήση του κτηρίου της οδού Geleitstraße στην πολεοδομία. Το σπίτι είναι λόγω χώρου, τοποθεσίας, κατάστασης και προηγούμενης χρήσης του ως κατοικία φοιτητών, το καταλληλότερο για το houseproject που ονειρεύονται. Έχουν την υποστήριξη του HAB, του HfM, του φοιτητικού συλλόγου, του τουριστικού γραφείου και του εμπορικού συλλόγου της Βαϊμάρης. Το 1996, άρθρο της τοπικής εφημερίδας δημοσιεύει και εξωτερικεύει θετικά το project των φοιτητών χαρακτηρίζοντάς το ως «Ρεαλιστική Ουτοπία» παραθέτοντας τα λόγια των φοιτητών, «μαχόμεστε για μία προσωπική ατμόσφαιρα που θα επιδιώκει την πολιτισμική ανταλλαγή επισκεπτών και φοιτητών της Βαϊμάρης». Σε αυτή την πρόταση έγκεται η βασική διαφορά με

την επιλογή για στέγαση των φοιτητών στο κτήριο της Jakobsplan. Το κτήριο της Jakobsplan είναι μια επιλογή κατοικιών φοιτητών. Χτίστηκε επί DDR από την Anita Bach μεταξύ του 1970 -1972 και μπορεί να στεγάσει έως 344 φοιτητές. Ο φονξιοναλισμός με τον οποίο αντιμετώπισε η σοσιαλιστική αρχιτεκτονική της Ανατολικής Γερμανίας κάλυπτε τις ανάγκες της πόλης. Η ομάδα φοιτητών του Hababusch (που ακόμα δεν έχει ονομαστεί έτσι), επιδιώκει κάτι διαφορετικό από την απλή κάλυψη των αναγκών.

Οι ίδιοι σε συνεντεύξεις τους και στο προσωπικό τους ιστολόγιο αναφέρουν ότι έχουν επηρεαστεί και δανείζονται τις ιδέες του Αυστραλιανού τρόπου ταξιδιού με Backpacking και τα independent Youth Hostel που ήδη έχουν ξεκινήσει στην Μεγάλη Βρετανία από την δεκαετία του '20. Παρόλα αυτά καταγράφοντας όλη την ιστορία του Hababusch και τοποθετώντας την σε μια ευρύτερη ιστοριογραφική, ο ερευνητής διακρίνει μία μεγαλύτερη επιρροή. Την επιρροή και το πνεύμα που διακατείχε την Γερμανία μετά την πτώση του τοίχους και την επανένωση της Γερμανίας. Η κοινότητα του Hababusch δεν προσπαθεί να καλύψει μία ανάγκη, γιατί αυτή η ανάγκη μπορεί να καλυφθεί από την πόλη. Προσπαθεί να δημιουργήσει μια νέα κατάσταση κατοίκησης. Ένα σενάριο, που θα το κατοικήσουν όπως ονειρεύονται. Έτσι οι οκτώ φοιτητές της αρχιτεκτονικής σχολής (Hochschule Architektur und Bauwesen) του σύγχρονου πλέον Bauhaus, διασπείρουν τον συλλογικό τρόπο ζωής (ή Wohngemeinschaft) και προσφέρουν στην πόλη ένα εναλλακτικό μη-κερδοσκοπικό hostel για έως και 30 επισκέπτες. Η ιδέα τους είναι καινοτόμα στην πόλη της Βαϊμάρης και πιθανότητα σε όλο το κρατίδιο της Θουριγγίας, γιατί συνδυάζει την συλλογική κατοικία με την λειτουργία hostel. Αυτοδιαχειρίζεται και αυτοδιοργανώνεται με το πνεύμα της συλλογικότητας και αλληλεγγύης.

Realistische Utopie

Das Jugendhotel Weimar in der Geleitstraße öffnet seine Pforten

der Betreiber-Wohngemeinschaft, die direkt an den Hotelbetrieb mit ca. 30 Gästebetten angeschlossen ist. Jeder Student muß einige Stunden die Woche im Betrieb mitarbeiten und kann dafür mietfrei wohnen.

“Wir streben eine persönliche Atmosphäre an”, so Jens Wille, “und Austausch und Begegnung zwischen Gästen und Weimarer Studenten”.

Gerade die Einbeziehung der internationalen Jugend ins städtische Leben ist eine Aufgabe, die bei der konventionellen Unterbringung in Hotels und Jugendherbergen schwer zu erfüllen ist.

Ideal geeignet für das Projekt ist das ehemalige Studentenwohnheim in der Geleitstraße. Der Verein stellte Anfang des Jahres einen Nutzungsantrag. Man betrieb massive Öffentlichkeitsar-

Μέσα σε ένα χρόνο αναγνωρίζεται από την πόλη της Βαϊμάρης (1997) ως μη κερδοσκοπικό και έχει σημαντικές φοροελαφρύνσεις. Το οικονομικό σύστημα με το οποίο λειτουργεί το Hababusch βασίζεται στην διττή λειτουργία του. Η κοινωνική κατοικία ή η συλλογικότητα που το διαχειρίζεται συντηρεί τα έξοδα της από τα έσοδα του hostel (ξενώνας μικρού δυναμικού). Τον χρόνο η συλλογικότητα του Hababusch πληρώνει ενοίκιο ύψους 20.000 Γερμανικών μάρκων στον ιδιοκτήτη, τα έσοδα από την λειτουργία του ως hostel φτάνουν τα 16.700 Γερμανικά μάρκα και τα υπόλοιπα 3.300 Γερμανικά μάρκα χωρίζονται μεταξύ των μελών της συλλογικότητας (γύρω στα 275 Γερμανικά μάρκα τον μήνα, χωρισμένα σε περίπου 8 κεφάλια). Τα χρόνια λειτουργίας του Hababusch ως hostel, παρείχαν στους επισκέπτες με οικονομική δυσκολία την δυνατότητα να καλύψουν το ποσό με την εργασία τους στον χώρο, κάνοντας τις εργασίες του κτηρίου (καθαρισμός, μαγείρεμα, σκουπίδια, επισκευές ποδηλάτων κλπ.)

1996

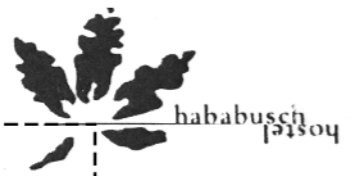
FINANZIERUNG

Εξόδα
 Laufende Ausgaben: Miete z.Z. 1.250,- + Nebenkosten, Büro- und Verwaltungskosten, allg. Betriebskosten 2000,- = 39'000 DM jährlich ≈ 80.000 €

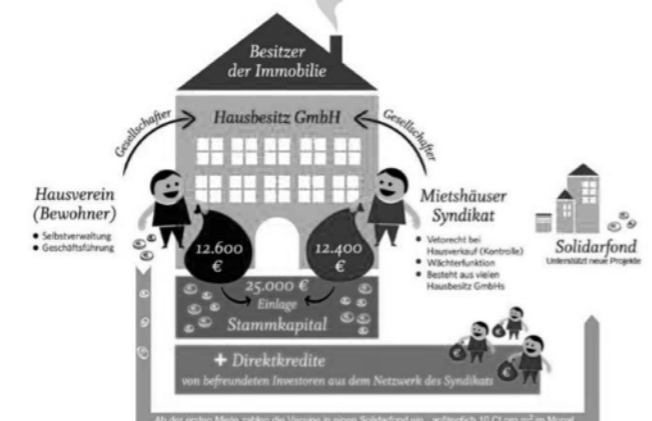
Έσοδα
 Durchschnittliche Einnahmen: 8 Gästebetten (à 15,- bei 50%er Auslastung) 22'000,-
 + 3 vermietete Zimmer (à 300,- monatlich) 10'800,-
 = 32'800 DM jährlich ≈ 16.700 €

Υπόλοιπο
 Das Defizit decken wir durch unsere eigenen Mietzahlungen von je 100 DM monatlich (6 x 100,- x 12 Monate = 7'200 DM jährlich). Το υπόλοιπο το καλύπτουν οι μισοί τους ≈ 3.600 €

Die nötigen Baumaterialien versuchen wir umsonst oder so günstig wie möglich zu bekommen. Wo dies nicht möglich ist können wir gelegentlich zweckgebundene Mittel von der Uni oder dem Studierendenrat erhalten.
 Problematisch ist der Zeitaufwand, der für die Suche nach dem Material oder für die Suche und die Beantragung von Finanzierungsmöglichkeiten nötig ist. Häufig dauern diese Vorbereitungen länger als die eigentlichen Arbeiten.
 Für die jetzt geplanten Umbauten werden wir voraussichtlich wieder auf die Vorfinanzierung durch den Hauseigentümer angewiesen sein.

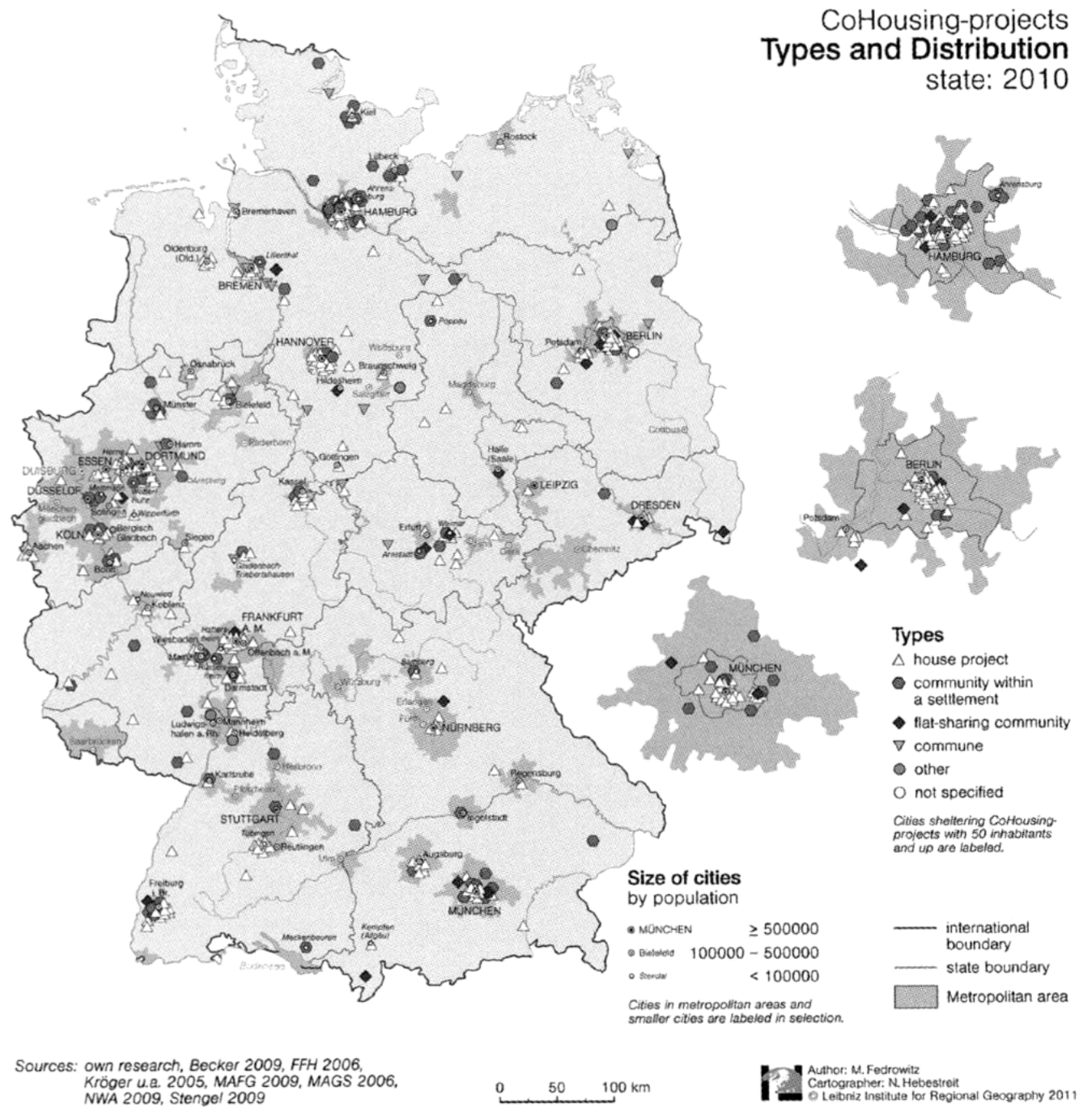

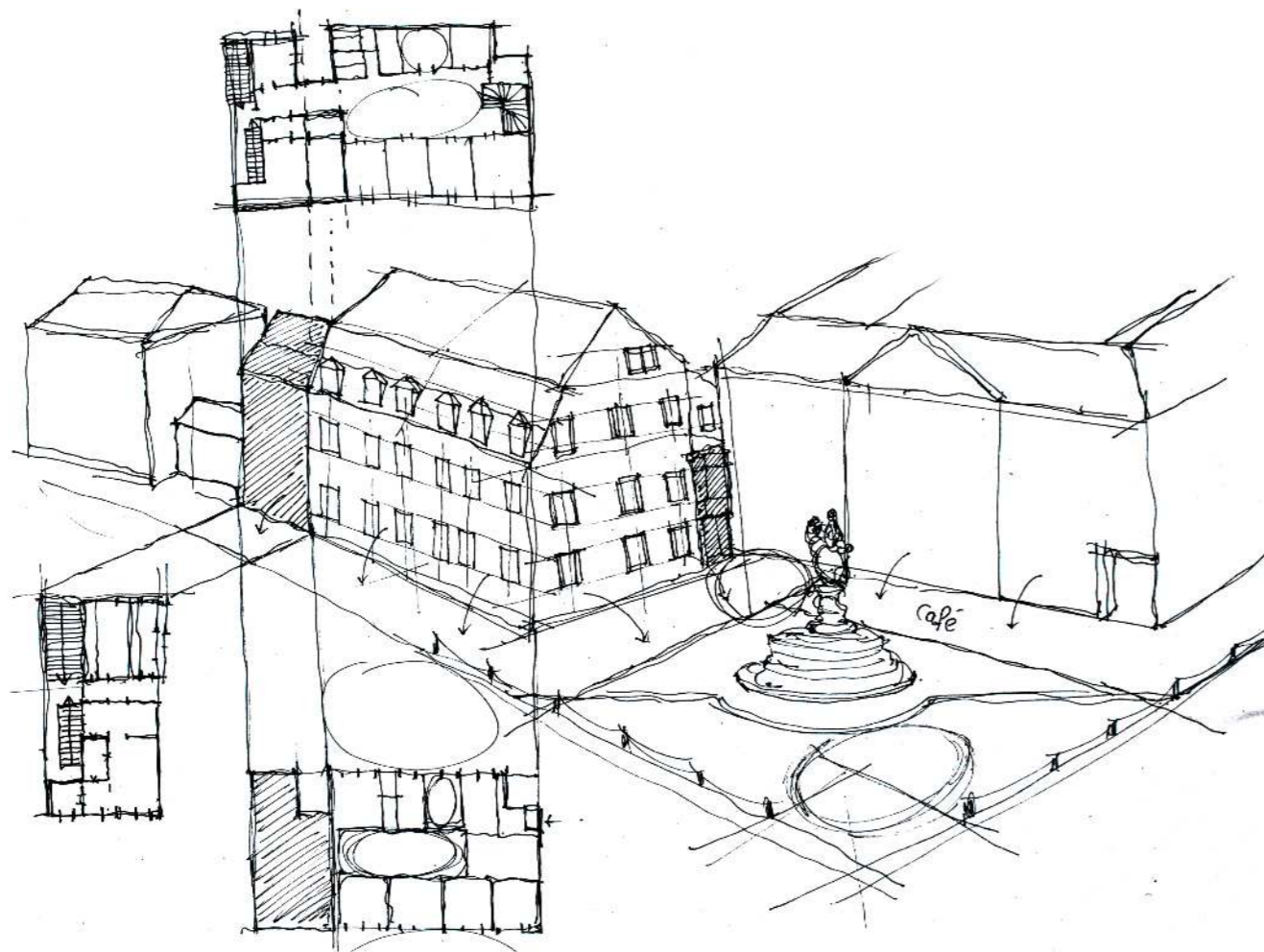
2012

Παρόλο που ο συνδυασμός κοινωνικής κατοικίας με λειτουργία hostel είναι καινοτόμος, το ενδιαφέρον των φοιτητών να ζήσουν σε κοινότητα, εναλλακτικά από τον τότε καθιερωμένο τρόπο κατοίκησης, δεν είναι ένα μεμονωμένο συμβάν. «Οι συνεταιριστικές πρωτοβουλίες καθώς και η κοινωνική κατοικία παρατηρείται ως φαινόμενο να γίνεται ολοένα και πιο ελκυστικές στην Γερμανία από την δεκαετία του 1970». Την δεκαετία του 1970 αναπτύσσονται σε μεγάλο βαθμό ως ενοικιαζόμενα, κυρίως σε φοιτητές. Την δεκαετία του 1980, αρχίζουν αν υλοποιούνται έργα ιδιότητα και ιδιοκατοίκητα με συλλογικές ιδιοκτησίες και την δεκαετία του 1990 εμφανίζονται οι πρώτοι στεγαστικοί σύλλογοι για ηλικιωμένους με παρόμοια λογική «Nicht allein und nicht ins Heim». Η πλειονότητα όλων των έργων αναπτύσσεται με την μορφή ενός ιδιοκτήτη, ακριβώς όπως το παράδειγμα του Hababusch. Εκείνη την εποχή, πολλές καταλήψεις νομιμοποιούνται επίσης. Αυτό οδήγησε στην ίδρυση νέων μικρών συνεταιρισμών και των λεγόμενων Dachgenossenschaften («συνεταιρισμοί στέγης»), που έχουν διαδραματίσει αυξανόμενο ρόλο από τότε¹⁴. Στο Φράμπουργκ, αναπτύχθηκε μια ειδική νομική μορφή το 1993, το Mietshauser Syndikat («συγκρότημα πολυκατοικίας»). Από το 2000, τα στοιχεία δείχνουν ένα αυξανόμενο ενδιαφέρον των ενώσεων κατοικιών, των ιδιωτικών επενδυτών και των παραδοσιακών συνεταιρισμών. Η ανάπτυξη έργων συν-στέγασης φαίνεται να γίνεται μια τάση (Fedrowitz, επικείμενη).¹⁵

14 για παράδειγμα Schanze eG, Hamburg και WOGENO eG, Μόναχο
 15 Ache, P. Fedrowitz, M. (2012), *The Development of Co-Housing Initiatives in Germany* Alexandrine Press

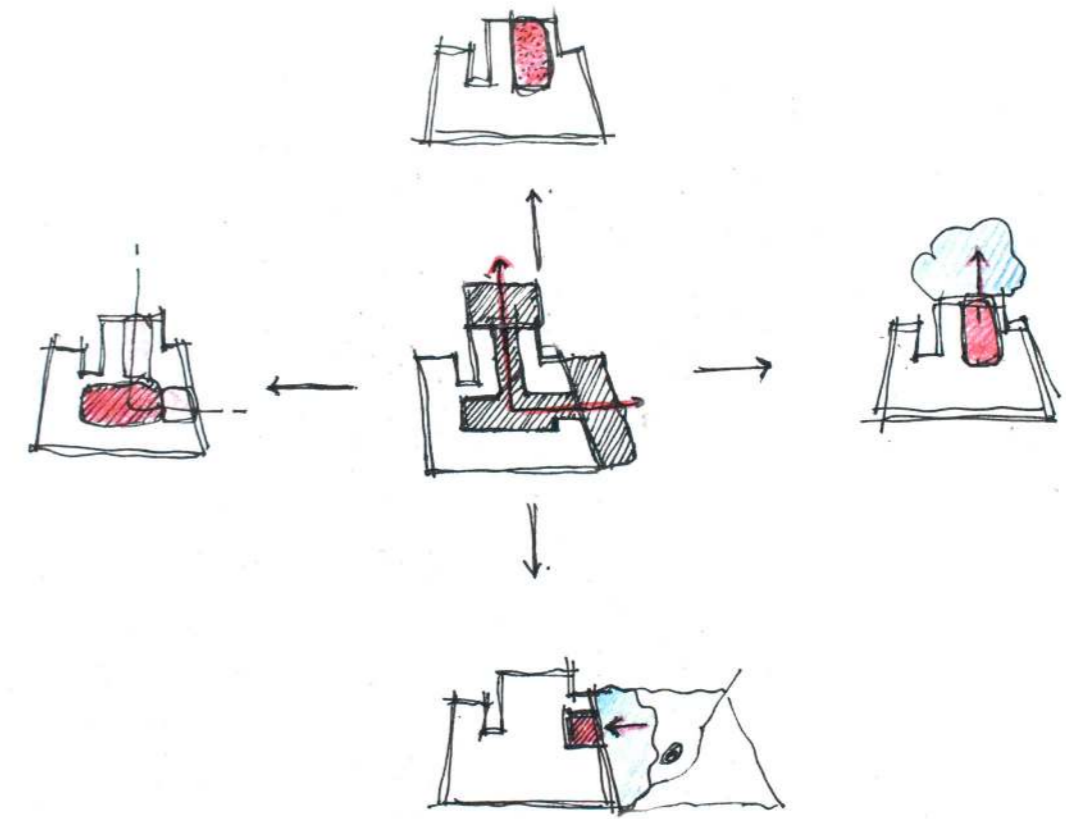
Το 1999, ήταν μία σημαντική χρονιά για την πόλη της Βαϊμάρης, ως Kulturstadt Europa. Σε αυτά τα πλαίσια υπήρξε αρκετή συνεργασία και επικοινωνία της ομάδας Hababusch με το πανεπιστήμιο του Bauhaus. Η ίδια η σχολή προσκαλώντας νέους φοιτητές στο πανεπιστήμιο και στην πόλη, προτείνει ως πιθανό μέρος διαμονής το Hababusch. Το Hababusch από την πλευρά του γράφει τους στόχους του για το 1999 και μεταξύ άλλων, όπως είναι επισκευές στο κτήριο, ανακαινίσεις και πιθανή εγκαίνιαση νέου χώρου κοντά στον σταθμό του τρένου, γράφει την επιθυμία τους για περαιτέρω συνεργασία και επικοινωνία με το πανεπιστήμιο του Bauhaus. Πέρα από την κάλυψη στέγης για τους νέους επισκέπτες την χρονιά του 1999, ενθαρρύνουν και υποστηρίζουν τεχνικά τις εκδρομές με ποδήλατα στις γύρω περιοχές εκτός Βαϊμάρης. Επιθυμούν να συνεργαστούν περισσότερο με τους υπόλοιπους οργανισμούς και κοινότητες.

Σε επίπεδο δημόσιου χώρου, έχει νόημα να τονιστεί ξανά η σημασία που είχε για την ίδια την κοινότητα η αυλή/ πλατεία πριν από 20 χρόνια. Γράφουν το 1998 για το 1999 στα ίδια πλαίσια ευφορίας της Βαϊμάρης ως Kulturstadt Europa, ότι είναι έτοιμοι να αναλάβουν την δημιουργία μίας «σκηνής» στην πλατεία ως πεδίο ελεύθερο για χρήση από μουσικούς και άλλους καλλιτέχνες, performers, καθώς και να καταλάβουν μεγαλύτερο κομμάτι της πλατείας για να καλύψουν τις ανάγκες του hostel, όπως ανοιχτός χώρος για πρωινό.

Εκτός των παραπάνω από τα πρώτα χρόνια ενοικίασης του κτηρίου, είχαν στην διάθεσή τους, τους δύο ορόφους (180 τ.μ. ο καθένας) και την αποθήκη που βρίσκεται κάτω από την στέγη. Το ισόγειο είχε παραμείνει κλειστό και στην διαχείριση του ιδιοκτήτη. Η πρόθεση του ήταν να το κάνει καφέ, αλλά για πολλά χρόνια δεν είχε προχωρήσει σε κάποια κίνηση. Σε αυτά τα πλαίσια η κοινότητα επιδιώκει από τα πρώτα χρόνια που ήταν ενεργό ως hostel την διεκδίκηση του ισόγειου χώρου για την κάλυψη των αναγκών του hostel. Επιθυμούν να κάνουν το ισόγειο εν μέρει χώρο για πρωινό και χώρο φαγητού, γιατί οι δύο κουζίνες των ορόφων δεν μπορούν να καλύψουν την χωρητικότητα των επισκεπτών.

II. ΤΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ

Weimar 1999 Projekte der Bauhaus-Universität

Das Jahr 1999, in dem Weimar Kulturstadt Europas sein wird, ist für die Bauhaus-Universität eine besondere Chance, die eigene Arbeit der Öffentlichkeit vorzustellen. Arbeit heißt hier: Studium, Lehre und Forschung in der Bandbreite der an der Universität vorhandenen Disziplinen, von der Architektur, über die verschiedenen mit dem Bauen verbundenen Ingenieursdisziplinen bis hin zur Gestaltung, der Kunst und der praktischen und theoretischen Auseinandersetzung mit den neuen Medien. Der 1999 zu feiernde 80. Geburtstag des Staatlichen Bauhauses täuscht dabei sogar ein wenig, nicht einen betagten Jubilar gilt es zu würdigen, sondern eine junge Universität kann zeigen, was in ihr steckt. Vor gerade 10 Jahren begann mit der politischen Veränderung von 1989 auch eine tiefgreifende Reform der Hochschule, die zu einer neuen Ordnung der Fakultäten und Disziplinen, zur Neugründung der Fakultäten Gestaltung (1993) und Medien (1996) sowie 1996 zur Umbenennung in Bauhaus-Universität führte.

Zu Gast in der Geleitstraße

Die Studenteninitiative, ein Jugendhotel, bietet preiswerte Übernachtung und kulturelle Angebote für Jugendliche und Studierende aus aller Welt im Herzen der Altstadt. Unter anderem sind folgende Projekte geplant:

- Kulturstadtfahrrad: Alte Fahrräder, repariert, einheitlich gestaltet und in der Stadt verteilt, sollen für jeden benutzbar sein und werden nach Gebrauch einfach stehengelassen für den Nächsten.
- Bühne Donndorfbrunnen: Auf dem Platz vor dem Haus wird eine kleine Bühne für Theater, Musik und Kleinkunst geschaffen.
- Workshop europäischer Architekturstudierenden: Entwurf für die temporäre Gestaltung eines Stadtraums mit eingeladenen Studenten aus ganz Europa.

Das Haus und der Platz davor werden 1999 auch für Kunst und Theater offen sein.

Zeit: ganzjährig | Schwerpunkt im Sommer

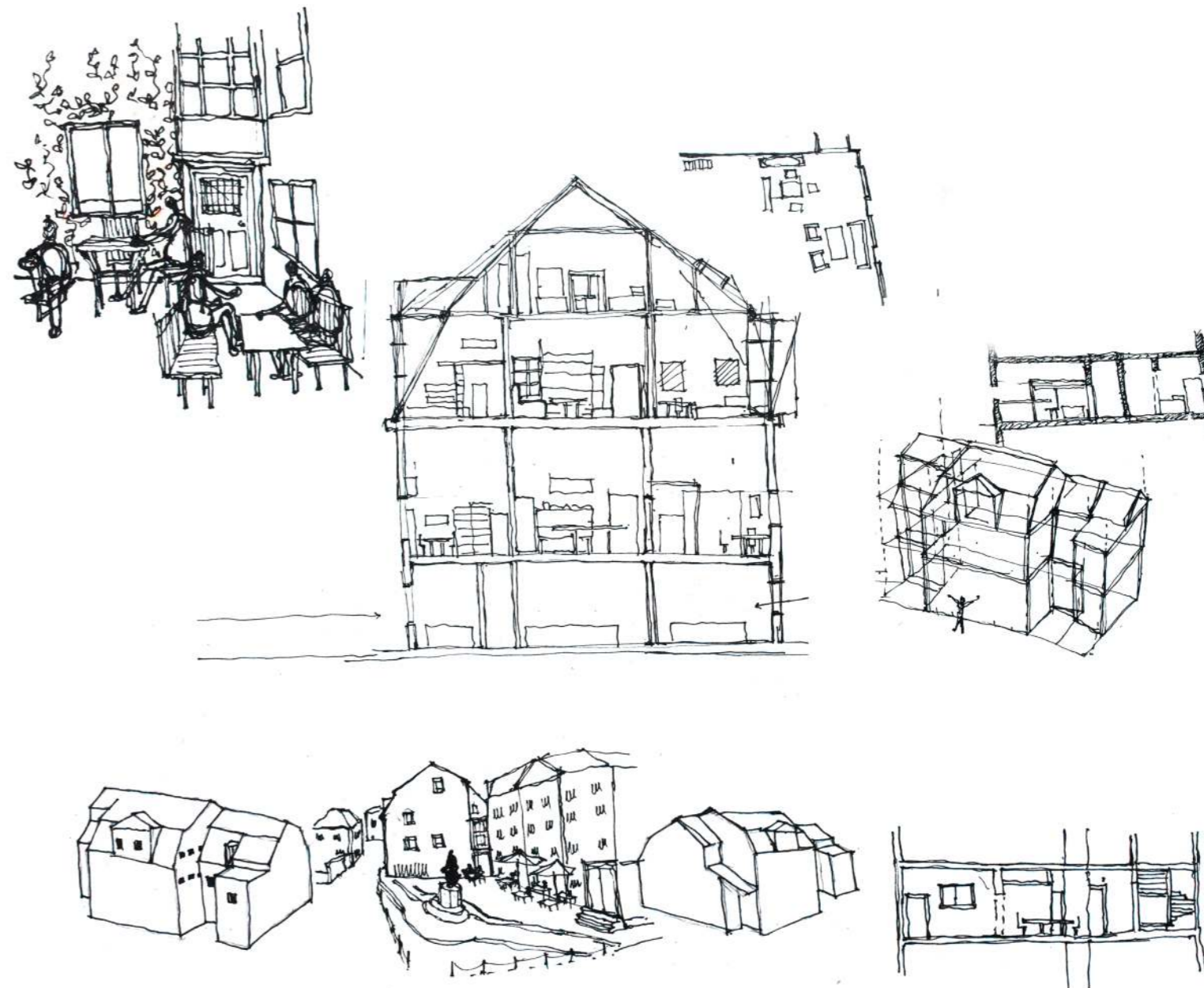
Info: Hababusch Hostel | Geleitstraße 4 | Tel: 03643 850737 | Fax: 03643 402615

E-mail: yh@fossi.uni-weimar.de

ελεύθερη μετάφραση

Η φοιτητική πρωτοβουλία, ένας ξενώνας νέων προσφέρει οικονομικά λύσεις για διανυκτέρευση και πολιτιστικές δράσεις για νέους και μαθητές από όλο τον κόσμο στην καρδιά της παλιάς πόλης. Μεταξύ άλλων, σχεδιάζονται τα ακόλουθα:

- Διαδρομές με ποδήλατο: Τα παλιά ποδήλατα, να επισκευαστούν και να διανεμηθούν στην πόλη, ώστε να μπορούν να χρησιμοποιηθούν και να αφήνονται για τον επόμενο μετά τη χρήση.
 - Βühne Donndorfbrunnen: Στην πλατεία μπροστά από το σπίτι, δημιουργείται μια μικρή σκηνή για θέατρο, μουσική και λοιπές δράσεις.
 - Εργαστήριο ευρωπαϊκών φοιτητών αρχιτεκτονικής: σχεδιασμός προσωρινού αστικού χώρου με προσκεκλημένους μαθητές από όλη την Ευρώπη.
- Το σπίτι και η πλατεία μπροστά του θα είναι επίσης ανοιχτά για τέχνη και θέατρο το 1999.*

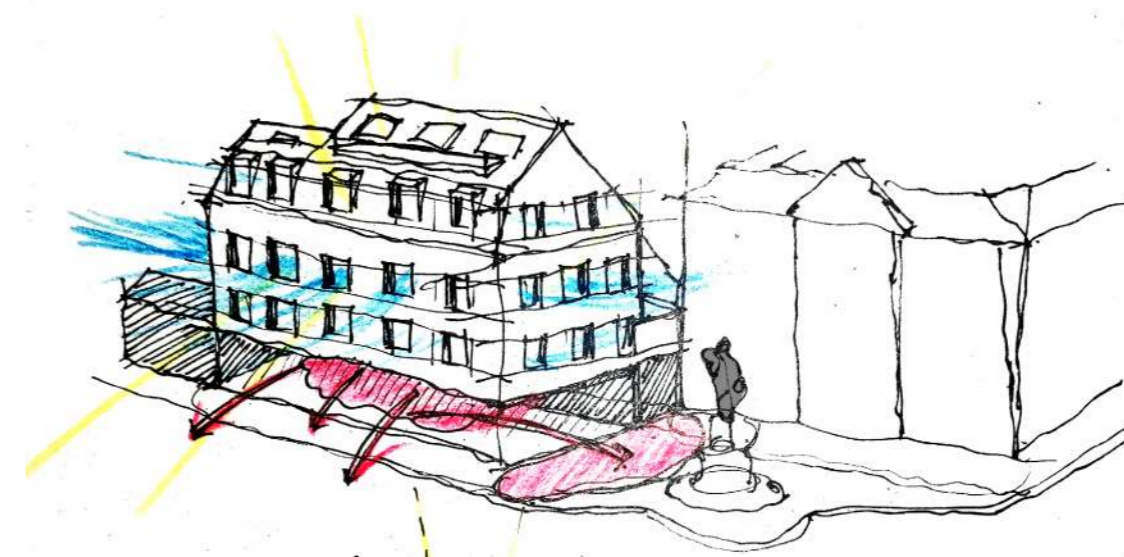
Δεκαέξι χρόνια κατάφερε το κτήριο του Hababusch να λειτουργήσει επιτυχώς ακολουθώντας το αρχικό όραμα της ιδρυτικής ομάδας (δηλαδή κοινωνική κατοικία με λειτουργία hostel). Το 2012, ο γιός του ιδιοκτήτη του κτηρίου δρώντας νομικά, έλαβε την διοίκηση και διαχείριση του hostel. Χωρίς να καταφέρει να διατηρήσει και να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του και την σωστή διαχείριση του hostel, το σπίτι άρχισε να καταστρέφεται. Έμενε ακατάστατο και εκθετικά οδήγησε σε ανθυγιεινές συνθήκες με ζητήμα καθαριότητας και σημαντικές ανάγκες για ανακαίνιση. Εξαιτίας αυτών και άλλων λόγων που μπορεί να έμειναν κεκλεισμένων των θυρών, η διτή λειτουργία του Hababusch φτάνει στο τέλος της.

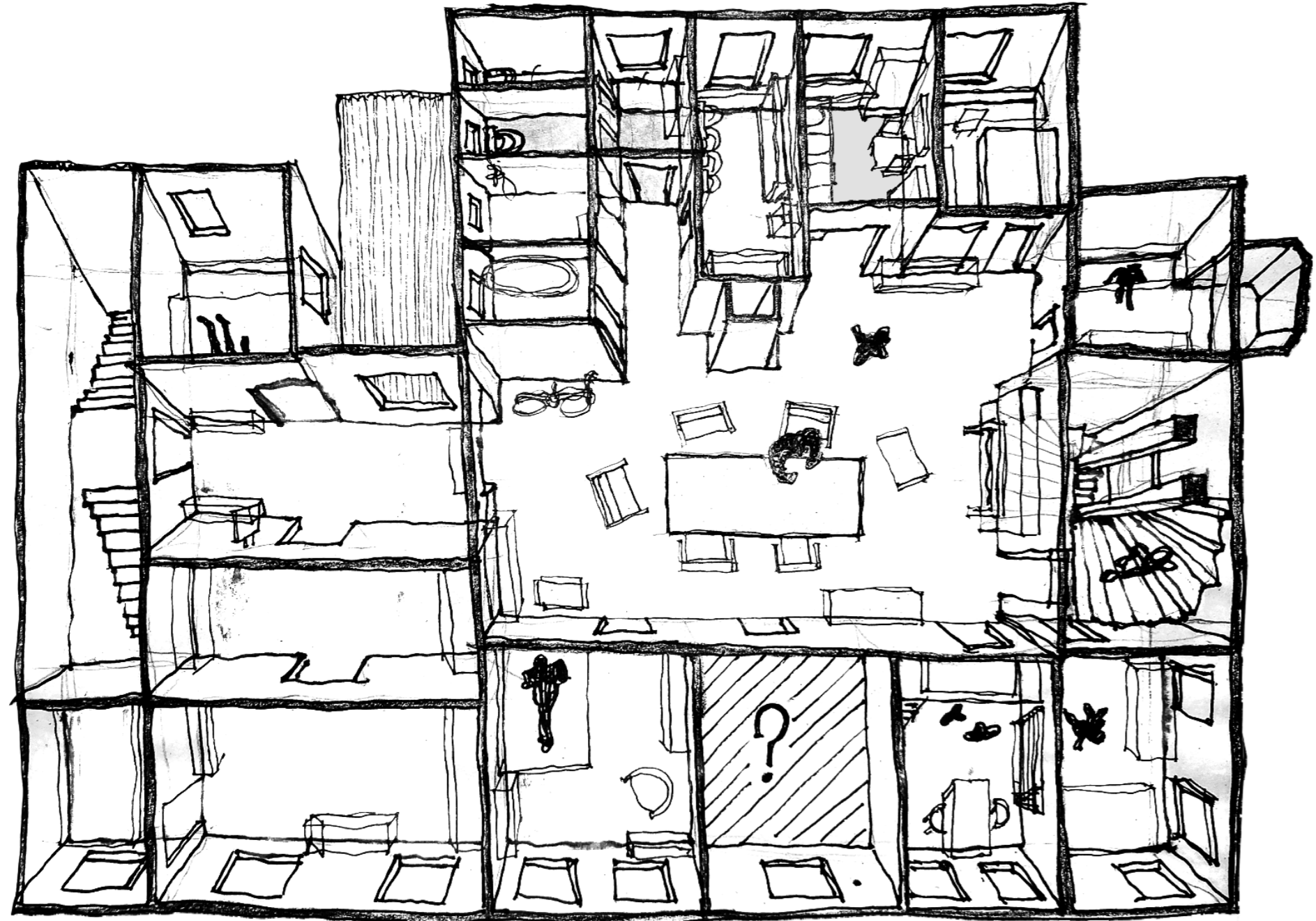
Το 2012, η κοινότητα του Hababusch αποφασίζει να πάρει πίσω την διαχείριση του κτηρίου. Ξεκινάει μια διαφορετική περίοδος και φάση για το κτήριο και για την κοινότητα. Επιδιώκουν να αγοράσουν οι ίδιοι το κτήριο μέσω του Miethauser Syndikat. (+) Μια νέα ομάδα φοιτητών μετακομίζει στους ορόφους που ήταν παλιότερα το hostel. Σήμερα μένουν πάνω από 15 μόνιμοι κάτοικοι, φοιτητές, καλλιτέχνες και ελεύθεροι επαγγελματίες και ημιμόνιμοι κάτοικοι ή επισκέπτες. Εμπνευσμένοι από την αρχική ιδρυτική ομάδα η νέα κοινότητα οργανώνει ποικίλα δημόσια happenings στην μπροστά αυλή του κτηρίου στην προσπάθεια να κερδίσει την προσοχή των κατοίκων και να μεταπεισουν τον ιδιοκτήτη από τις εμπορικές ιδέες του για το κτήριο. Επιπρόσθετα με την διακοπή του hostel, ο ιδιοκτήτης είχε προχωρήσει σε ιδέες να διώξει την κοινότητα, αγνοώντας τις παλαιότερες συμφωνίες. Το ισόγειο δεν καταφέρνουν ακόμη να το χρησιμοποιούν, χωρίς όμως ο ιδιοκτήτης να έχει πράξει κάτι παραπάνω από το να εκφράσει τις ιδέες του για μετατροπή του ισογείου σε πολυτελές γαστρονομικό προορισμό.

Το τριώροφο κτήριο αποτελεί μια κτηριακή ενότητα, που συχνά δρα ανεξάρτητα ανά όροφο φιλοξενώντας καλλιτέχνες, μουσικούς και μεταμορφώνοντας συχνά τον εκάστοτε όροφο σε συναυλιακό χώρο ή χώρο party. Αυτό σημαίνει, ότι με την διακοπή λειτουργίας του hostel, η ανάγκη για κάλυψη των εξόδων ήταν επιτακτική. Τα πάρτυ, οι εκθέσεις και οι λοιπές δράσεις ήταν πολύ σημαντικές γιατί μπορούσαν οι επισκέπτες να προσφέρουν οικονομικά και να βοηθήσουν την κοινότητα για τα έξοδα διαχείρισης, γινόντουσαν όμως στους κοινόχρηστους χώρους, ανάμεσα δηλαδή από όλα τα δωμάτια των κατοίκων. Η δυνατότητα να μπορούν να οργανώνουν δράσεις και δρώμενα σε μεγαλύτερους χώρους ήταν σημαντική. Η διεκδίκηση του ισογείου συνεχίστηκε και από τις δύο πλευρές και ακόμα παραμένει ατελέσφορη.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ HABABUSCH εστιάζει σε 6 σημεία:

- Η μπροστά αυλή (ως δημόσιος χώρος)
- Η πίσω αυλή (ως ιδιωτικός αλλά κοινόχρηστος χώρος)
- Οι κουζίνες (η κουζίνα του 1ου ορόφου, η κουζίνα του 2ου ορόφου)
- Οι κοινόχρηστοι χώροι
- Τα πάρτυ
- Τα δωμάτια (οι τυπολογίες)

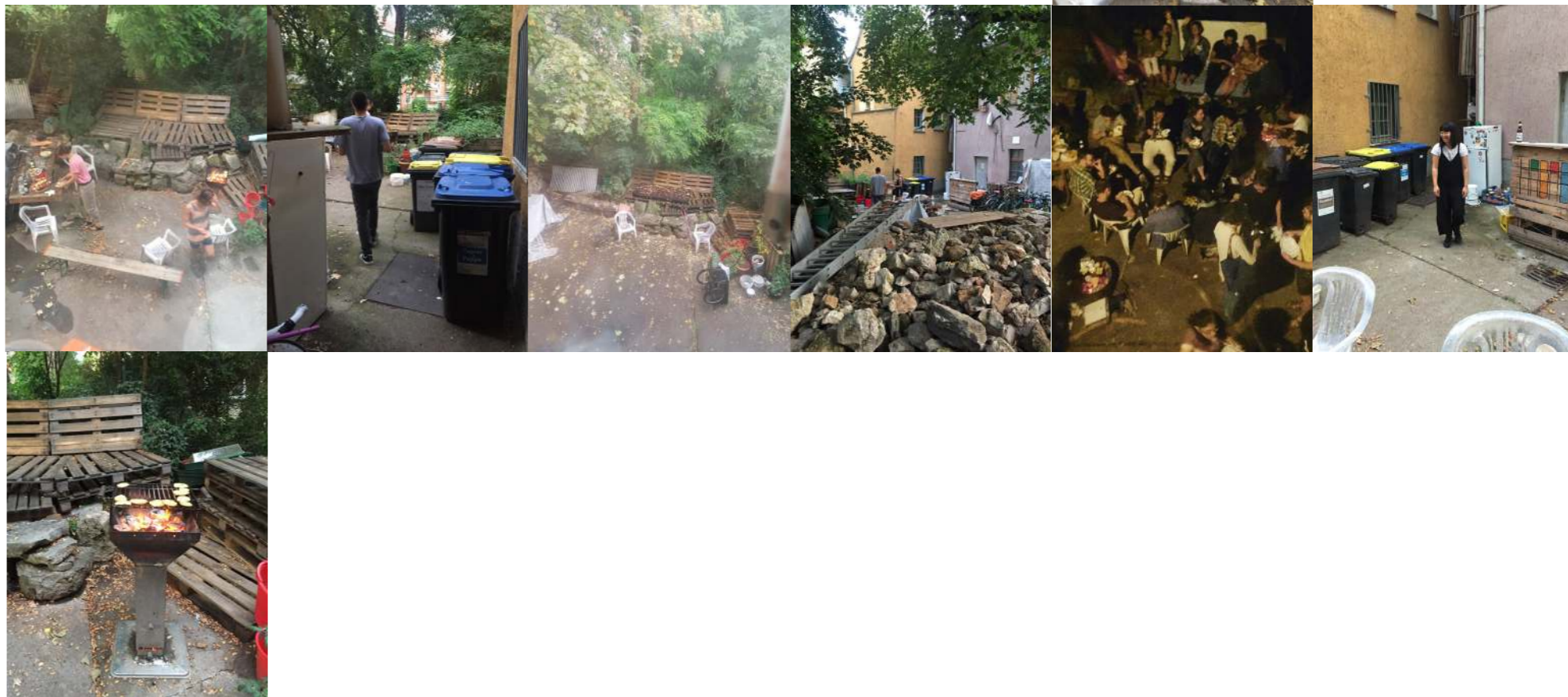
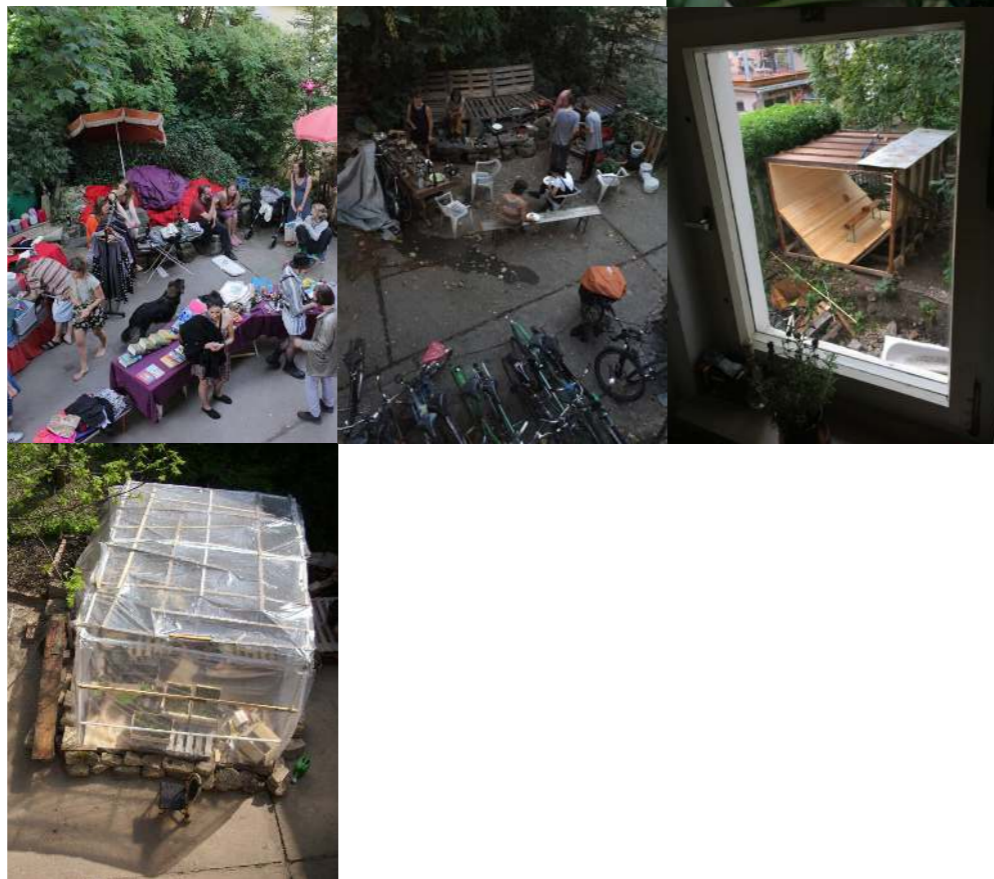
ΜΠΡΟΣΤΑ ΑΥΛΗ:

Η λειτουργία του Hababusch εξαρτάται πολλές φορές από την πλατεία. Τα περισσότερα δρώμενα του Hababusch που οι κάτοικοι επιθυμούν να εξωτερικεύσουν γίνονται στην πλατεία. Αντίστοιχα, αποδεικνύοντας ότι η σχέση τους είναι αδιάσπαστη αλλά και αμοιβαία, η πλατεία λειτουργεί επειδή έχει τονιστεί η ιδιαίτερη γεωμετρία της. Το άγαλμα στο κέντρο διχοτομεί την πλατεία και αφήνει το πίσω μέρος, ως κομμάτι διεκδίκησης του Hababusch και το μπροστά στους περαστικούς ή και θαμώνες. Η πλατεία είναι συχνά το παγκάκι που θα απολαύσουν το φαγητό ή ποτό τους, παρέες περαστικές. Συν λειτουργεί και συν διαμορφώνεται το κτήριο με την πλατεία, αλλά χωρίς υλικούς περιορισμούς, υπάρχουν νοητά όρια μεταξύ του καθαρά δημόσιου και ημι-δημόσιου, κατωφλίου. Παράδειγμα δεύτερο: συμπληρωματικό της πλατείας και του κτηρίου του Hababusch, από γεωμετρική άποψη είναι ένα κτήριο με κατοικίες στους ορόφους και στο ισόγειο, καφέ. Η χρήση του καφέ και η επέκταση του δρα με εξαιρετικό τρόπο στην προσδιόριση των αόρατων ορίων στην πλατεία. Τα τραπεζοκαθίσματα αφήνουν περίπου 1 με 1.50 μέτρα από το κατώφλι του Hababusch και εκεί ξεκινάει το μικρό εξωτερικό καθιστικό του Hababusch ή η μικρή υποδοχή. Μάλιστα, όταν λειτουργούν και οι τρεις αυτές διεκδικήσεις μαζί, κυρίως καθημερινές πρωινές ώρες, οι περαστικοί που θα κάτσουν στη βάση του αγάλματος της πλατείας, με όσους τρώνε πρωινό στο καφέ και τους κατοίκους του Hababusch να μπεινοβγαίνουν στο κτήριό τους, η οριοθέτηση της πλατείας είναι εμφανής. Σίγουρα πάντως, το βράδυ (ή όταν το καφέ παραμένει κλειστό) τα όρια είναι πιο ρευστά και συχνά μέλη του Hababusch θα κάτσουν στην πλατεία με άλλες παρέες περαστικές.

* φωτογραφίες απο προσωπικό αρχείο

ΠΙΣΩ ΑΥΛΗ: Η πίσω αυλή είναι ιδιωτικός και κοινόχρηστος χώρος των κατοίκων. Η πρόσβαση γίνεται μέσω της κεντρικής εισόδου. Τα έπιπλα είναι αυτοσχέδια με ξύλινα πανέλα και άλλα υλικά. Η αυλή χρησιμοποιείται κυρίως τους καλοκαιρινούς μήνες, και γίνονται διάφορες εκδηλώσεις σε ευρύ κοινό αλλά πιο συχνά bbq και καθημερινός χώρος φαγητού. Μέρος της αυλής καταλαμβάνουν οι κάδοι σκουπιδιών και ανακύκλωσης.

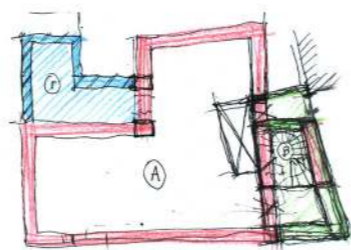
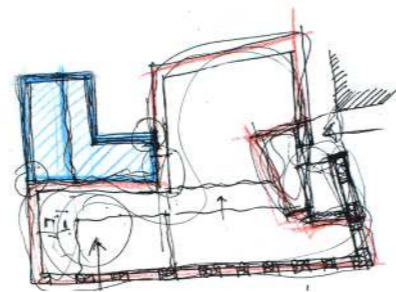

* φωτογραφίες απο προσωπικό αρχείο

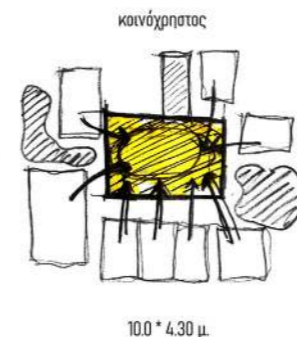
II. ΤΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ

ΚΟΙΝΟΧΡΗΣΤΟΙ ΧΩΡΟΙ: Οι κοινόχρηστοι χώροι είναι δύο, ένας σε κάθε όροφο. Βρίσκονται στο κέντρο και περιμετρικά τους εφάπτονται όλα τα δωμάτια και ο ευρύτερος χώρος των w.c. Πρόκεινται για επιμηκείς χώρους περίπου 10 μ. επί 4.50 μ. Σύμφωνα με παρατήρηση κατά την διάρκεια της αποτύπωσης, μέρος του σημερινού κτηρίου, η πτέρυγα που δημιουργεί Γ ήταν προσθήκη (πιθανότητα κατά την δεκαετία του 80, >> ανακαίνιση 1984<<). Η προσθήκη διέκοψε τον φυσικό φωτισμό και αερισμό στο χώρο και έτσι και οι δύο κοινόχρηστοι χώροι φωτίζονται και αερίζονται έμμεσα είτε από την κουζίνα είτε από πλευρικά παράθυρα δωματίων. Οι κοινόχρηστοι χώροι χρησιμοποιούνται περισσότερο ως χώροι μετάβασης και ως δευτερεύοντες. Η κουζίνα παρόλο που είναι 5 φορές μικρότερη από τον συνολικό χώρο του κοινόχρηστου δύναται να συγκεντρώσει περισσότερο κόσμο, γιατί προσφέρει αερισμό, ηλιασμό και επικοινωνία με την πίσω αυλή.

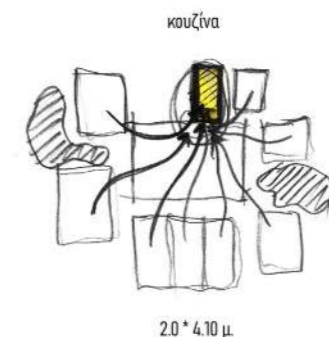
ΠΑΡΤΥ: Το τριώροφο κτήριο αποτελεί μια κτηριακή ενότητα, που συχνά δρα ανεξάρτητα ανά όροφο φιλοξενώντας καλλιτέχνες, μουσικούς και μεταμορφώνοντας συχνά τον εκάστοτε όροφο σε συναυλιακό χώρο ή χώρο party. Αυτό σημαίνει, ότι με την διακοπή λειτουργίας του hostel, η ανάγκη για κάλυψη των εξόδων ήταν επιτακτική. Τα παρτυ, οι εκθέσεις και οι λοιπές δράσεις ήταν πολύ σημαντικές γιατί μπορούσαν οι επισκέπτες να προσφέρουν οικονομικά και να βοηθήσουν την κοινότητα για τα έξοδα διαχείρισης, γινόντουσαν όμως στους κοινόχρηστους χώρους, ανάμεσα δηλαδή από όλα τα δωμάτια των κατοίκων. Η δυνατότητα να μπορούν να οργανώνουν δράσεις και δρώμενα σε μεγαλύτερους χώρους ήταν σημαντική. Η διεκδίκηση του ισογείου συνεχίστηκε και από τις δύο πλευρές και ακόμα παραμένει ατελέσφορη.

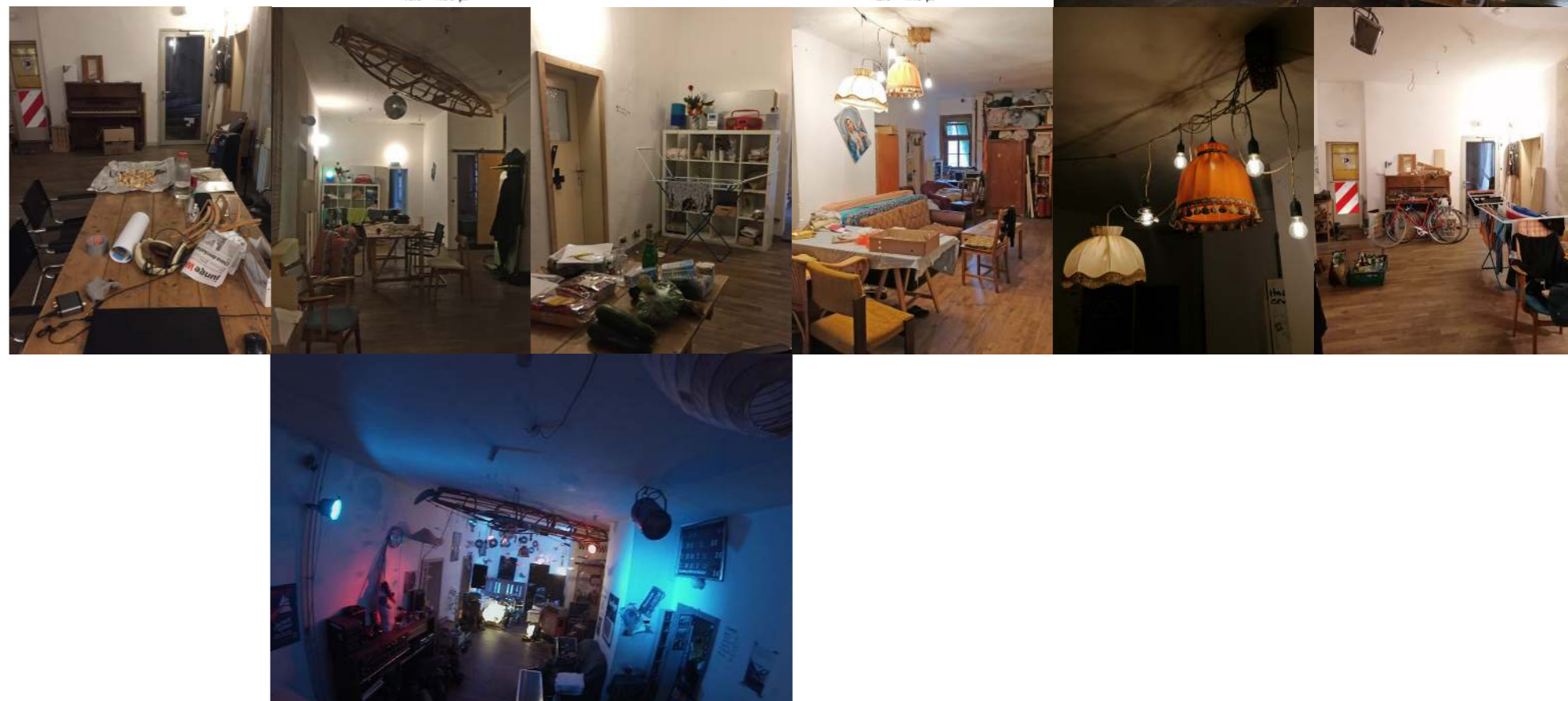
II. ΤΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ

10.0 * 4.30 μ.

2.0 * 4.10 μ.

* φωτογραφίες από προσωπικό αρχείο

II. ΤΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ

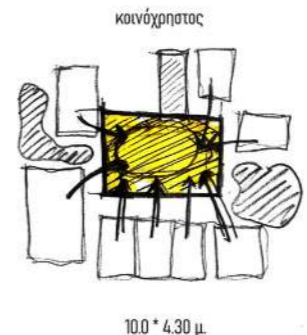
ΚΟΥΖΙΝΑ: ΕΜΜΕΣΗ ΕΞΑΡΣΗ ΣΕ ΑΝΟΙΧΤΟ ΧΩΡΟ - ΚΑΤΑΚΟΡΥΦΗ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ

Όπως σε κάθε εποχή, η κουζίνα είναι ο πιο ενεργός χώρος του σπιτιού και ο καθρέπτης της κοινωνίας. Στο Hababusch η κουζίνα είναι μία σε κάθε όροφο, σε διαφορετικές θέσεις και με ελάχιστες διαφορές στα τ.μ. Στον πρώτο όροφο, ο χώρος είναι μικρός και μακρόστενος. Σχεδόν σαν κινηματογραφική σκηνή. Υπάρχουν φυτά και αντικείμενα παντού με θερμά χρώματα, χωρίς προφανή οργάνωση. Είναι ο πιο ζεστός χώρος του σπιτιού και λόγω χρωμάτων, χαρακτήρα αλλά και λόγω επιτυχημένης θέρμανσης. Εκτείνονται όλες οι απαραίτητες εγκαταστάσεις στις δύο απέναντι παράλληλες πλευρές. Από την μία οι πάγκοι, με τα μάτια αερίου, φούρνο, τον νεροχύτη και στην απέναντι πλευρά ένα μικρό τραπέζι με δύο καρέκλες στην ίδια διεύθυνση και το ψυγείο στην γωνία. Υπάρχουν μυρωδικά και πλήθος από βαζάκια με σπόρους. Τηγάνια από μέταλλο ειδικά για γκάζι και μαχαίρια που ακονίζονται με μεράκι από ένα μέλος του σπιτιού. Τα πιάτα, καθώς και τα ποτήρια δεν είναι επιλογή σερβίτσιου με ομοιόμορφα χαρακτηριστικά, αλλά σαν ένα πλεκτό με διάφορες υφάνσεις. Η οργάνωση των καθαρών και βρώμικων σκευών είναι ίσως ένα αδύναμο σημείο που φαίνεται να δημιουργεί κάποιες αναταράξεις στο σπίτι. «All animals clean after themselves but we chose not to?» σχόλιο από βραδινή συζήτηση μέσα στην κουζίνα. Οι πιο παλιοί διαπιστώνουν ότι το καθάρισμα είναι αποτέλεσμα και πρωτοβουλία του γυναικείου φύλου στο σπίτι και όχι μια συλλογική διαδικασία που δεν γνωρίζει φύλλο. Η τυχαιότητα του συμβάντος δεν επαρκεί ως επιχείρημα, γιατί αποτελούν κοινότητα και ο τρόπος ζωής είναι πολιτικό σχόλιο. Έτσι παραμονεύει ο κίνδυνος αντί να καταρρίπτουν την πατριαρχία να την ενισχύουν. Το πάτωμα μοιάζει με παζλ από κομμάτια χωρίς ορθές

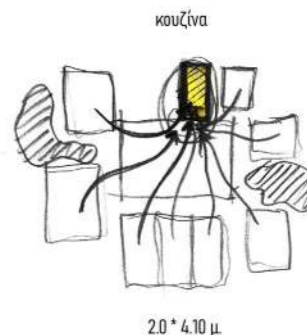
γωνίες με άγνωστο αριθμών κομματιών, συνοδεύοντας έτσι την διεθνή κουλτούρα της κουζίνας. Πέρα από επιτυχημένη επικοινωνία στο εσωτερικό της κουζίνας μεταξύ των πεινασμένων και χορτασμένων, οι ήχοι ταξιδεύουν γρήγορα στους χώρους του σπιτιού και κάθε που ανοίγει η εξώπορτα του ορόφου ακολουθεί μια άτυπη στιγμή σιγής και αναμονή για το ποιος ήρθε. Στρέφουν τα κεφάλια και οι μεν και οι δε για τους απαραίτητους χαιρετισμούς και επιστρέφουν στην συζήτησή τους. Παρόλο που η κουζίνα είναι αρκετά μικρή, λειτουργεί και είναι κυριολεκτικά και μεταφορικά ζεστή. Μπορούν να χωρέσουν πολύ περισσότερα άτομα από τον εκτιμώμενο αριθμό συγχρόνως και κάθε μέρα είναι μία έκπληξη. Η κουζίνα του πρώτου ορόφου είναι η κατάλληλη για επισκέπτες και για τραπέζια σε φίλους και χειμώνα και καλοκαίρι. Αυτό συμβαίνει, γιατί παρόλο το μέγεθός της, λειτουργεί με κατακόρυφη επικοινωνία επιτυχημένα με την αυλή. ένα μόνο παράθυρο αλλά αυτό αρκεί για να επικοινωνήσουν οπτικά και ακουστικά οι πάνω με τους κάτω. Το καλοκαίρι στα διάφορα bbq που πολλές φορές οργανώνονταν αυθόρμητα η επικοινωνία από την πίσω αυλή με την κουζίνα αποδεικνύεται χρήσιμη και βοηθητική.

II. ΤΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ

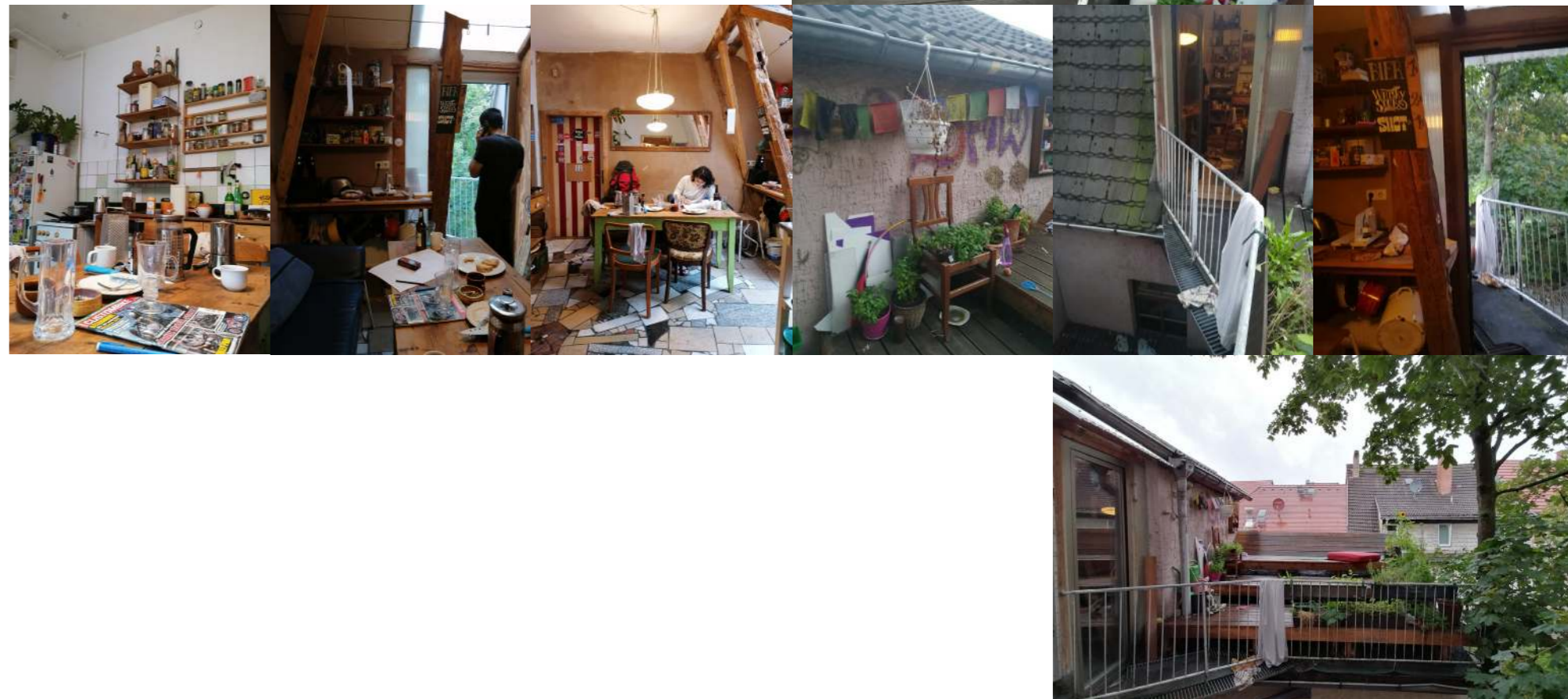
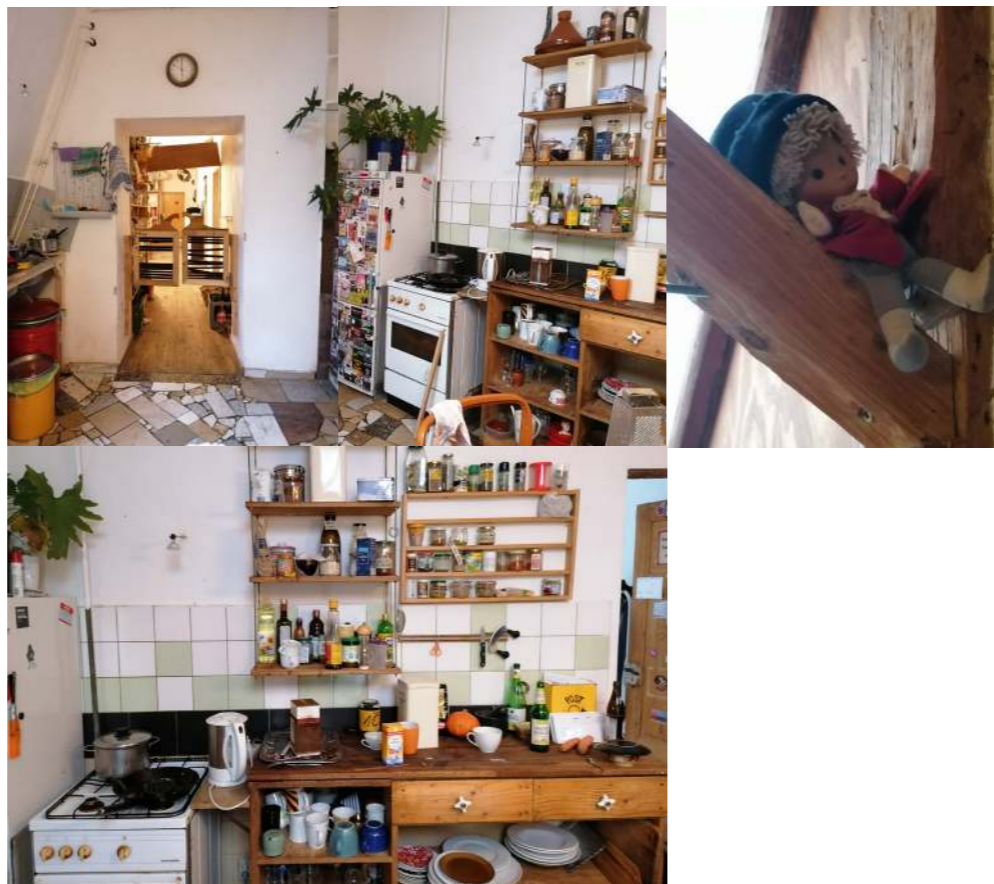
5πλάσιος

* φωτογραφίες απο προσωπικό αρχείο

ΚΟΥΖΙΝΑ ΔΕΥΤΕΡΟΥ ΟΡΟΦΟΥ: - ΑΜΕΣΗ ΕΞΑΡΣΗ ΣΕ ΑΝΟΙΧΤΟ ΧΩΡΟ-ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ

Η κουζίνα του δεύτερου ορόφου είναι διαφορετική. Έχει αρκετό χώρο για πολύ περισσότερο κόσμο και εφάπτεται δύο δωματίων. Είναι σχεδόν διπλάσια. Έχει ένα διαφορετικό πλεονέκτημα, το οποίο δεν είναι το μέγεθός της. Παρόλο που δεν έχει την κατακόρυφη επικοινωνία με την πίσω αυλή (ΕΧΕΙ ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ) και ο επισκέπτης χρειάζεται να ανέβει ακόμα ένα κλιμακοστάσιο για να την προσεγγίσει, έχει την δική της εξωτερική έξαρση. Σε ολόκληρο το κτήριο του Hababusch βρίσκεται μόνο ένα μπαλκονάκι και αυτό είναι αυτοσχέδιο. Από την κουζίνα του δεύτερου ορόφου, δημιουργείται στο ταβάνι του κάτω επιπέδου ένα μικρό μπαλκονάκι με σειρές από ξύλα σε λογική κερκίδων. Δεν έχει κιγκλίδωμα ο χώρος του μπαλκονιού αλλά ορίζεται τα όρια που δημιουργούν τα φυτά. Από τις κερκίδες υπάρχει απέναντι ο τοίχος με τις τουαλέτες με μικρά παράθυρα. Στον τοίχο αυτό, γίνονται συχνά προβολές ταινιών τα καλοκαιρινά βράδια και δημιουργείται μια ιδιαίτερη ατμόσφαιρα

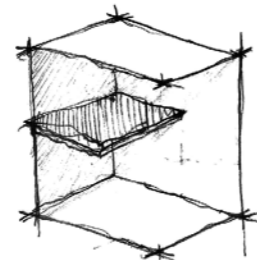
* φωτογραφίες απο προσωπικό αρχείο

ΤΑ ΔΩΜΑΤΙΑ:

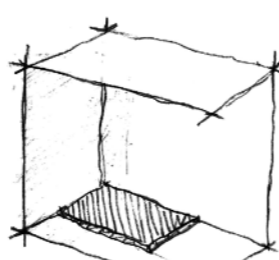
Τα δωμάτια χωρίζονται και στους δύο ορόφους με ένα ακόμη στο τρίτο όροφο πριν την αποθήκη. Στον πρώτο όροφο τα δωμάτια είναι επτά και στον δεύτερο οκτώ. (συνολο 16 υπνοδωμάτια) Οι τυπολογίες που συναντούμε είναι δύο. Η πρώτη συμβατική λύση με το κρεβάτι στο κάτω επίπεδο και η δεύτερη με την λύση παταριού και το κρεβάτι στο πατάρι. Η δεύτερη λύση έχει το πλεονέκτημα ότι αφήνει ελεύθερο το χαμηλότερο επίπεδο για χώρο εργασίας. Τα δωμάτια είναι χωρισμένα με άνιση κατανομή τ.μ. μεταξύ των κατοίκων. Έτσι υπάρχουν δωμάτια τα οποία είναι όσο ολόκληρος ο κοινόχρηστος χώρος του ορόφου και δωμάτια τα οποία έχουν μέγιστο πλάτος ένα άνοιγμα χεριών, δηλαδή περίπου 1.60 μ. Μετά την λήξη της λειτουργίας hostel, ο διαμερισμός του συνολικού ενοικίου πηγαίνει αναλογικά μεταξύ των κατοίκων. Η λογική των δωματίων με ελάχιστες διαστάσεις γίνεται από πολλούς κατοίκους συνειδητά από ιδεολογία

Η εγκάρσια επικοινωνία των χώρων καθώς και ο πειραματισμός για δωμάτια ελάχιστων διαστάσεων (3.50 με 3.85) με επαρκή φωτισμό και αερισμό είναι μια λύση που έδωσε ο τύπος F των διαμερισμάτων Stroi-kom , το 1928 από τον M.Ginzburg, στην Σοβιετική Ένωση την δεκαετία του 20. Πιο συγκεκριμένα ο τύπος F σε συνδυασμό με άλλους τύπους βρέθηκαν μαζί στο συγκρότημα κατοικιών (Dom Kommuny) γνωστού ως κτηρίου Narkomfin όπου χώριζε την ζωή του ατόμου σε δύο άνισες σφαίρες. Η μικρή ατομική σφαίρα που περιλαμβάνει τον ύπνο και την μεγάλη κοινωνική σφαίρα, στην οποία προσφέρονται όλα τα άλλα. Για πραγματοποίηση του κομμουνισμού με το Dom Kommuna η μάχη μεταξύ του ζώδη ατομικισμού και της bourgeois οικογένειας είναι η μάχη για την απελευθέρωση του νέου κοινωνικού ατόμου.

τυπολογία ελάχιστου χώρου
δωματίου 1

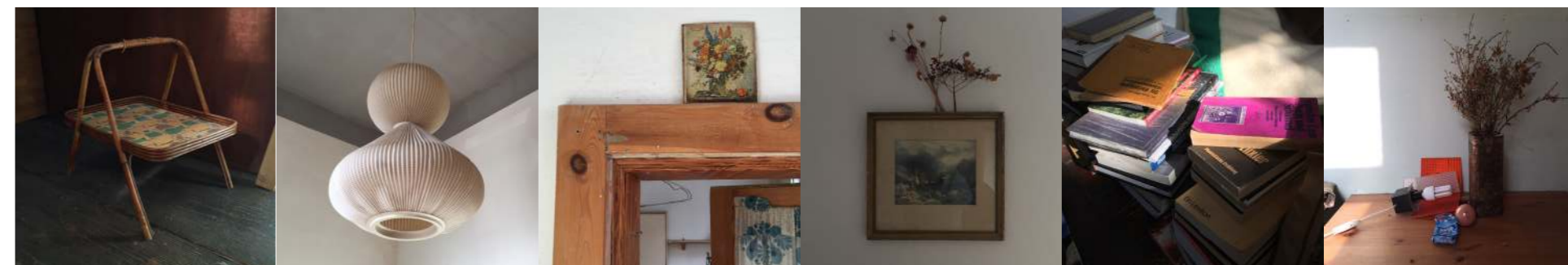

3.60 * 1.60 μ.

1.80 * 2.50 μ.

τυπολογία ελάχιστου χώρου
δωματίου 2

Από το βίωμα στον χώρο, την πρωτογενή έρευνα σε παλιά αρχεία και εφημερίδες και την καταγραφή της λειτουργίας και σύνθεσης της συλλογικής κατοικίας η αξιολόγηση και ανάλυση του φαινομένου κατοίκησης Hababusch γίνεται με την ιχνολάτση και εμφάνισή του με γνωσιολογικά αντικείμενα. Τα γνωσιολογικά αντικείμενα είναι τα «εργαλεία» τα οποία με την αφαιρετική απεικόνισή τους ως διαγράμματα είναι κατάλληλα για «εργαλεία γνώσης και ενημέρωσης».

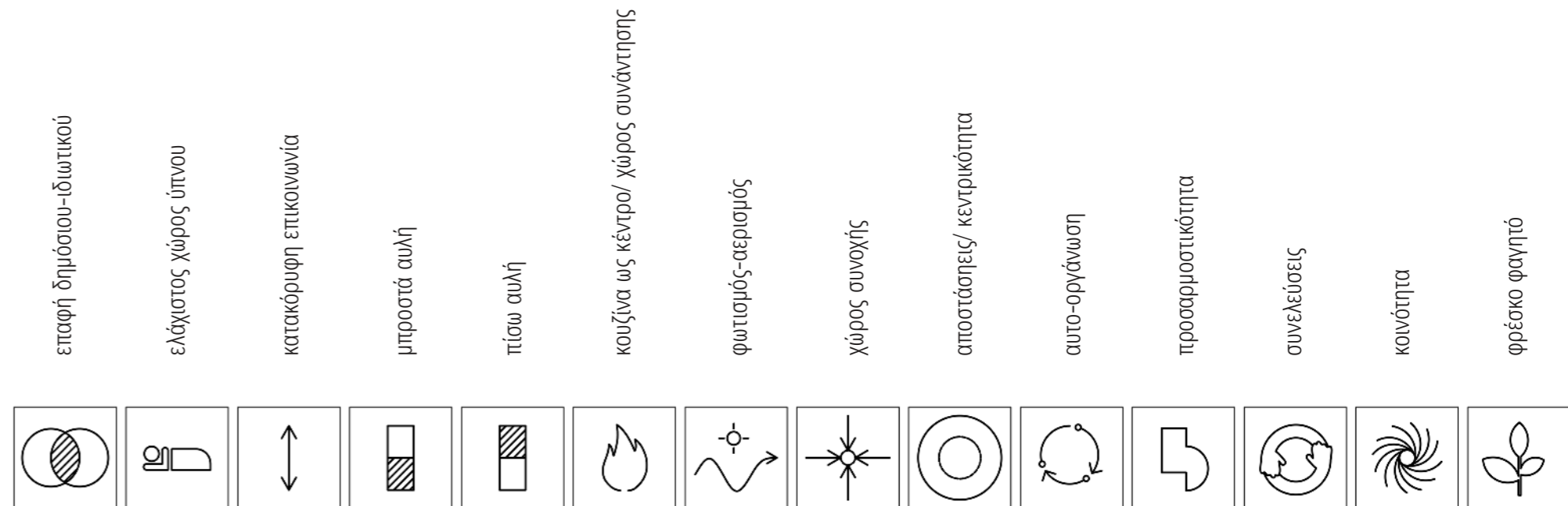
Τα γνωσιολογικά αντικείμενα ή απλούστερα τα εργαλεία του Hababusch χωρίζονται στα ιδεολογικά και τα σχεδιαστικά. Τα δύο αυτά δημιουργούν το πρόγραμμα κατοίκησης, τον συνδιασμό δηλαδή συλλογικής κατοικίας με λειτουργία ξενώνα. Δεν αποτελούν αναπαραγωγή όσων λειτουργούν σωστά αλλά μάθημα όσων δεν λειτουργούν σωστά.

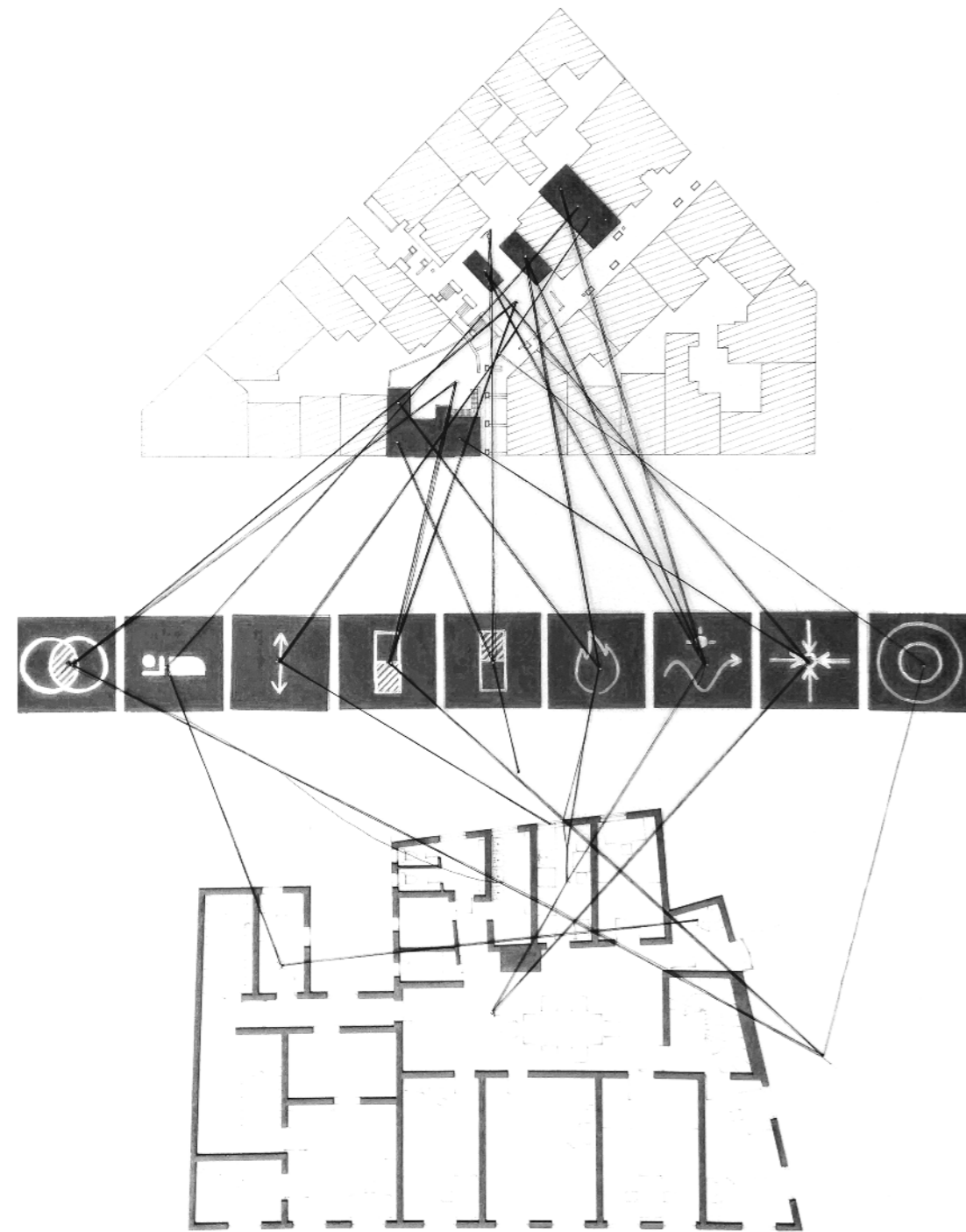
Τα ιδεολογικά εργαλεία είναι η αυτοδιαχείριση και αυτοοργάνωση, η κοινότητα η οποία δρα με λογική bottom-up εγχειρημάτων, η προσαρμοστικότητα και η εναλλαγή τόσο των μελών αλλά και στην εσωτερική σύνθεση του σπιτιού, η απαραίτητα λειτουργία των συνελεύσεων με εβδομαδιαίες συναντήσεις και η λογική του κήπου, σαν μποστάνι με φρέσκα λαχανικά και φρούτα (στα πλαίσια της ευρύτερης ιδεολογίας για ανακύκλωση και των bio abfall).

Τα σχεδιαστικά εργαλεία, είναι η επαφή του δημόσιου με τον ιδιωτικό χώρο, και των ενδιάμεσων ζωνών που προκύπτουν (όπως πχ. στο κατώφλι του κτηρίου, ή το πίσω μέρος του γλυπτού Doppndorf), ο ελάχιστος χώρος ύπνου και η λογική της ίσης κατανομής τ.μ. μεταξύ των κατοίκων για την μέγιστη εξυπηρέτηση (επιπροσθετω εγω), η κατακόρυφη επικοινωνία, η οποία δεν είναι απαραίτητα άμεση, αλλά μπορεί να είναι οπτικοακουστική. Η μπροστά αυλή ως μέγιστος δημόσιος κοινόχρηστος χώρος και η πίσω αυλή ως ιδιωτικός κοινόχρηστος χώρος που φιλτράρει την είσοδο. Η κουζίνα σαν βασικός χώρος λειτουργίας και συνάντησης. Ο φυσικός αερισμός και ηλιασμός που δυνάται απαραίτητος για την σωστή λειτουργία του εκάστοτε χώρου, Οι

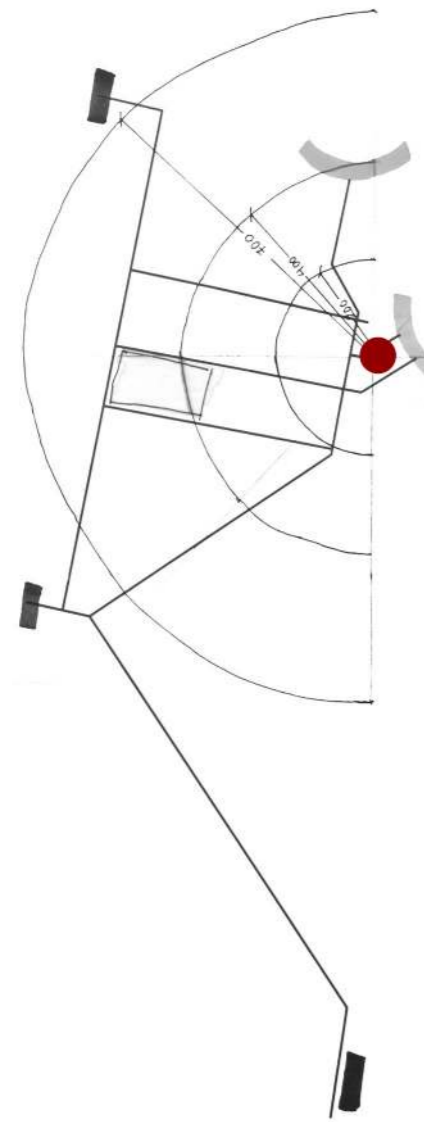
χώροι συνοχής, οι χώροι πολύ-χωροί εκδηλώσεων η ύπαρξη των οποίων συνεπάγεται την ομαλή λειτουργία του σπιτιού και τέλος οι αποστάσεις σε πολεοδομικό επίπεδο μέσα στην πόλη. Όπως αναφέρθηκε διεκδικήθηκε το κτήριο της οδού Geleitsstrasse, εξαιτίας της κεντρικότητάς του μέσα στην πόλη και προσθέεται σε αυτό στην κάλυψη των αναγκών σε ακτίνα λιγότερη του 1 χλμ. Η ζωή στο κέντρο συνεπάγεται πέρα από την διευκόλυνση στην μη χρήση Ι.Χ. για την κάλυψη βασικών αναγκών, στην ουσιαστική δράση στα δρώμενα της πόλης ανα πάσα στιγμή ενώ οι ίδιοι αποτελούν και διαμορφώνουν την ζωή στην καθημερινότητα του κέντρου της πόλης. Επιπλέον περιλαμβάνεται ιδεολογικά ότι το κοινωνικό πεδίο όρασης βρίσκεται εως και 100 μέτρα. Τα 100 μέτρα είναι η κατάλληλη απόσταση όπου «παρέες μπορούν να αντιληφθούν ότι υπάρχουν άλλοι πιο πέρα, αλλά δεν είναι δυνατόν να δούν ακρίβως τι κάνουν».

ΙΔΕΟΛΟΓΙΚΑ	ΣΧΕΔΙΑΣΤΙΚΑ
αυτο-οργάνωση	επαφή δημόσιου με ιδιωτικού
κοινότητα (bottom-up)	ελάχιστος χώρος
προσαρμοστικότητα	κατακόρυφη επικοινωνία
συνελεύσεις	μπροστά αυλή
	πίσω αυλή
	κουζίνα ως κέντρο/ χώρο συνάντησης
	χώροι συνοχής
	αποστάσεις στην πόλη

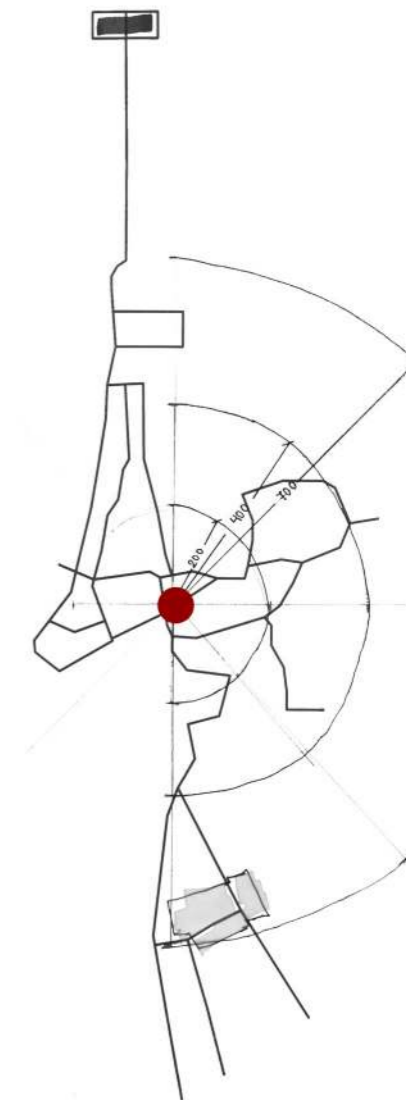
Έτσι η μετάβαση από την πόλη της Βαϊμάρης στην Αθήνα, που μεγεθικά έχουν εξαιρετικά μεγάλες διαφορές
(αρ. κατοίκων Βαϊμάρης: 65,542 και έκταση 85 km² – αρ. κατοίκων Δήμου Αθήνας: 664,046 και έκταση 412 km², πληθυσμός 10πλάσιος και έκταση 5πλάσια),
 δεν δύναται να ακολουθήσει μία μορφολογική μίμηση, αλλά να ανά-προσαρμοστούν στο υπόβαθρο της Αθήνας (ιστορία συλλογικής/ κοινωνικής κατοικίας), αναγνωρίζοντας τις σύγχρονες μελανιές της (όπως ο μεγάλος όγκος κτηριακού αποθέματος). Με παρόμοια λογική που η ιδρυτική ομάδα του Hababusch συστάθηκε ως κοινότητα, για την αντιμετώπιση αυτών που εκείνοι αντιλαμβάνοντουσαν ως «πρόβλημα» και έπειτα αναζήτησε την αρχιτεκτονική που θα τους φιλοξενήσει γίνεται με πρώτο βασικό άξονα την διερεύνηση υπο-περιοχών μέσα στον Δήμο Αθηναίων όπου η κάλυψη των αναγκών και οι αποστάσεις πραγματοποιούνται χωρίς χρήση Ι.Χ. ενώ συγχρόνως βρίσκονται σε ένα ελάχιστο υφιστάμενο κέντρο δραστηριοτήτων και δράσεων. Συγκεκριμενοποιώντας το εύρος των περιοχών αυτών, αναζητούνται κοντά σε εκπαιδευτικές λειτουργίες/ πανεπιστήμια ως δεύτερος άξονας μετάβασης, διότι η αρχική ομάδα/ κοινότητα δύναται να αποτελείται ευκολότερα από φοιτητές που αναζητούν οικονομικές (ή εναλλακτικές) λύσεις κατοίκησης κοντά στην σχολή τους. Η αρχική ομάδα που μπορεί να αποτελείται από φοιτητές δεν δρα ως τροχοπέδη για την ενσωμάτωση μελών από διαφορετικές κοινωνικές, οικονομικές ομάδες. Μάλιστα δεν προτιμάται η συγκέντρωση ομάδων με ένα χαρακτηριστικό.

ΑΘΗΝΑ
 οικία Λαπαθιώτη

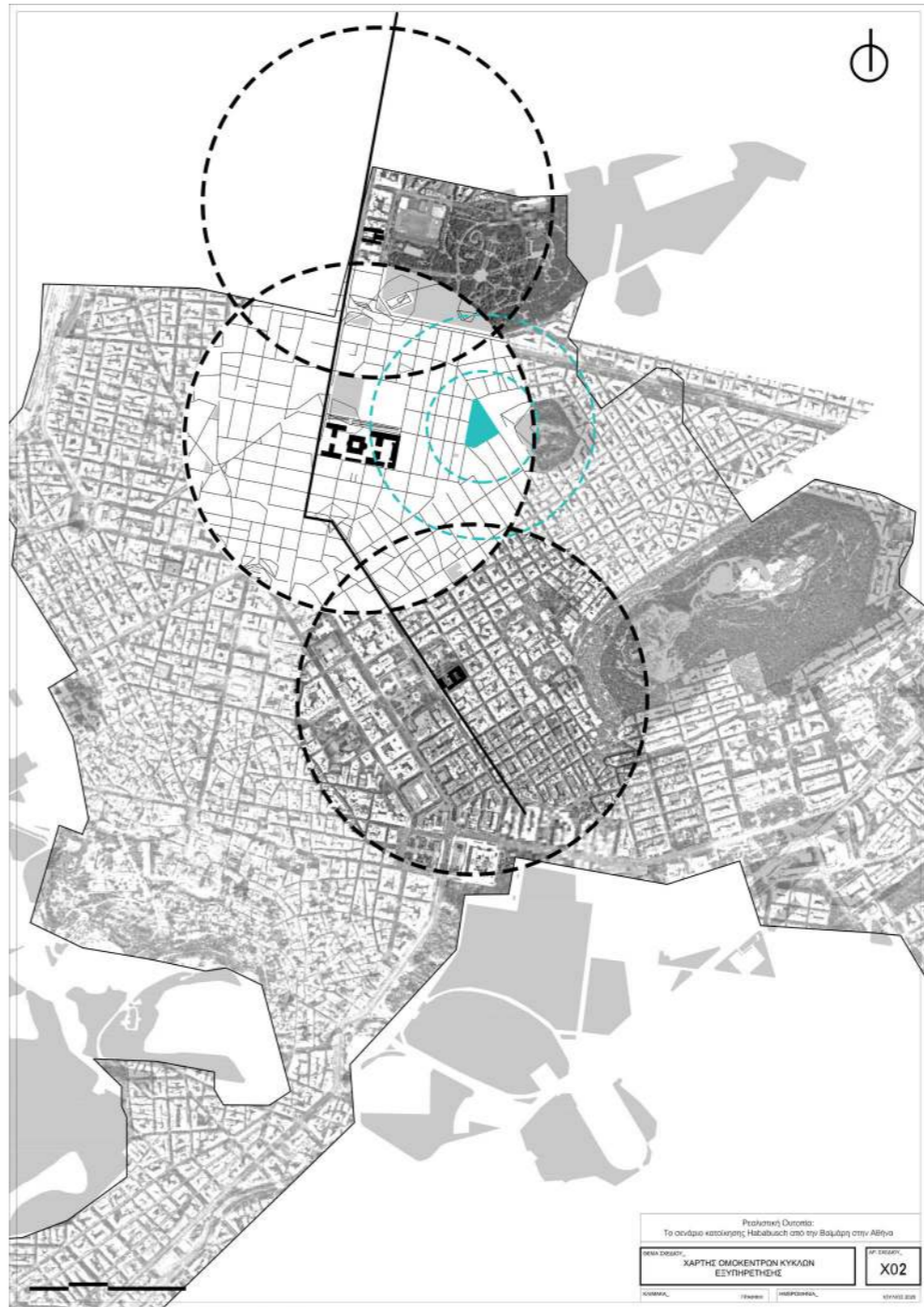

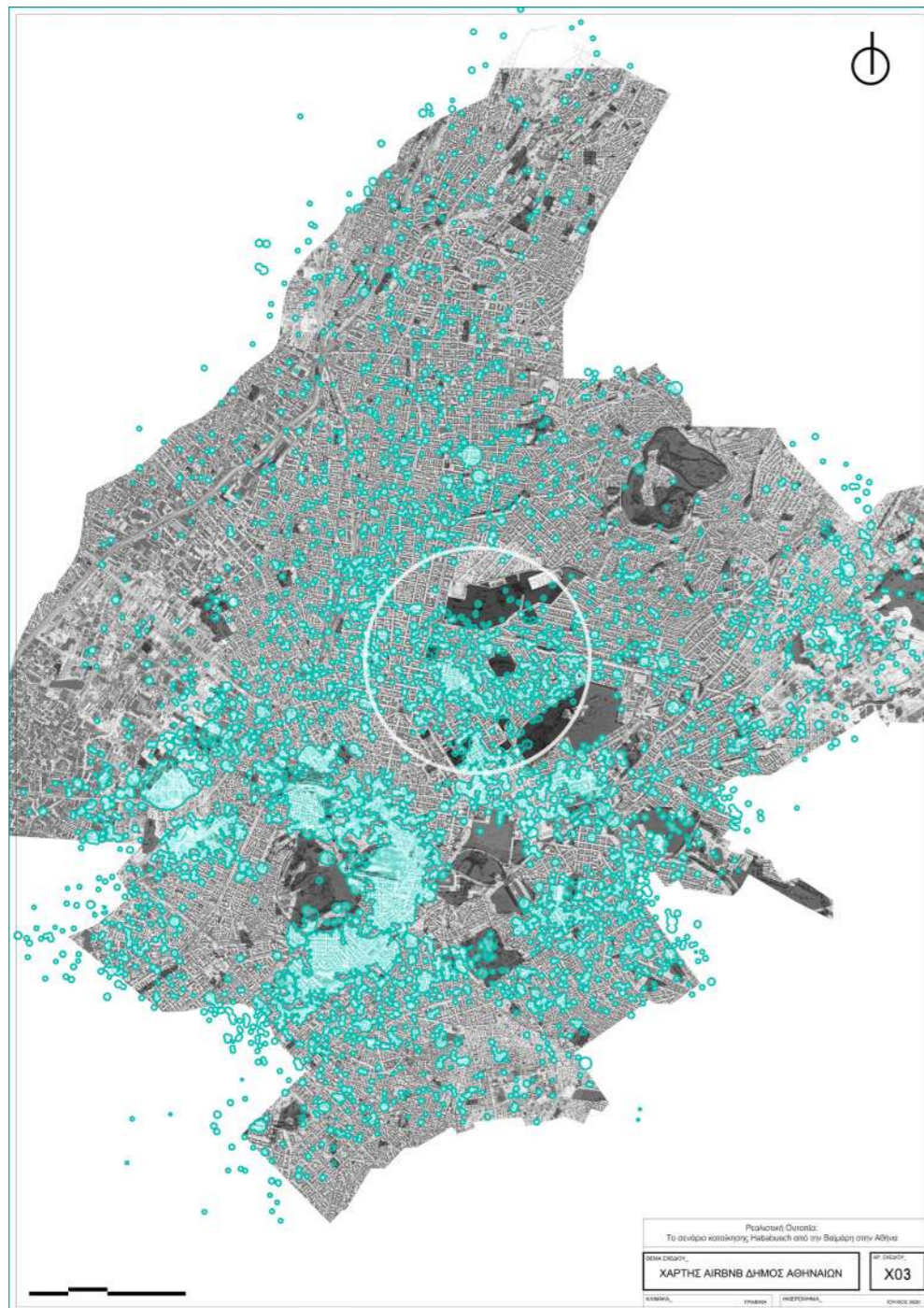
Hababusch
 ΒΑΪΜΑΡΗ

οι τρεις **μελανιές** της Αθήνας

- (1) Στην αναγνώριση ότι η κοινωνική κατοικία δεν έχει εισαχθεί ουσιαστικά ποτέ στην Ελληνική πραγματικότητα, σε συνδιασμό με απουσία σεναρίων κατοίκησης που περιλαμβάνουν συγκατοίκηση και ως συνεχόμενη προτίμηση την πολυκατοικία, η οποία δυσκολεύει την κατάσταση με το θεσμό της διασπασμένης ιδιοκτησίας κ.α.
- (2) Στο φαινόμενο της προσωρινής ενοικίασης Airbnb που έχει ως αποτέλεσμα μεταξύ λοιπών απειλών αυθεντικότητας, την αύξηση ενοικίων σε ολόκληρη την γειτονιά ή Δήμο κ.α.
- (3) Στο νομοθετικό πλαίσιο των διατηρητέων που δεν επιτρέπει να γίνουν αλλαγές στα καλύφη, αλλά συγχρόνως δεσμεύει την περιουσία του ιδιοκτήτη κ.α.

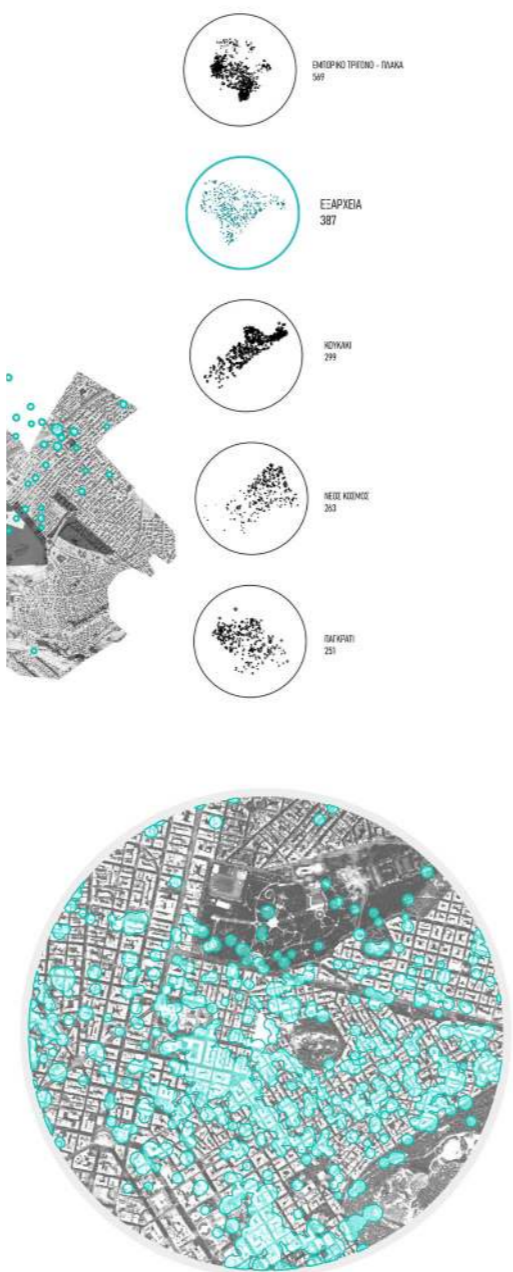

Ρεαλιστική Ουτοπία:
Το σενάριο κατοίκησης "Ρεαλιστική Ουτοπία" στην Βαϊμάρη στην Αθήνη

ΧΑΡΤΗΣ ΑΙΡΘΝΩ ΔΗΜΟΣ ΑΘΗΝΑΙΩΝ

Χ03

(1) Η Κοινωνική κατοικίας μπορεί να οριστεί ως ανεξάρτητες κατοικίες σε συνδυασμό με κοινόχρηστους χώρους και εξυπηρετήσεις που υποστηρίζουν ένα συλλογικό τρόπο ζωής ισορροπώντας μεταξύ ιδιωτικότητας και κοινοτικής συμβίωσης. Η συλλογική/κοινωνική κατοικία μπορεί να είναι από κρατική πρωτοβουλία (top-down) ή από πρωτοβουλία των νοίκων (bottom-up) με ή χωρίς συμμετοχικό σχεδιασμό από αρχιτεκτονα. Η λογική της αυτοδιαχείρισης σε καμία περίπτωση δεν σημαίνει ότι ο καθένας δρα με ατομικισμό. Το αντίθετο, το εγχείρημα και το ίδιο το ακίνητο δεν ανήκει σε έναν αλλά σε πολλούς (ίδια λογική με το Miethauser Syndikat), και οι αποφάσεις λαμβάνονται από κοινού. Έτσι υπάρχει μια ισορροπία μεταξύ του καθαρά ιδιωτικού χώρου, του υπνοδωματίου και των κοινων χώρων.

Είναι πλέον πάγια η συνείδηση σε όλους ότι τα δραματικά γεγονότα του 1922, αποτέλεσαν απαρχή για μια αλυσίδα πάμπολλων φαινομένων που άπτονται της εξέλιξης της ελληνικής κοινωνίας σε επίπεδο εθνικό- γεωπολιτικό, οικονομικό, δημογραφικό, κοινωνικό, πολιτιστικό, και σε άλλα ακόμη, και φυσικά και σε επίπεδο πολεοδομικό, οικιστικό, στεγαστικό. Η άποψη αυτή είναι πλέον εξακριβωμένη σε τέτοιο βαθμό ώστε να μην απαιτείται πια πρόσθετη σχετική επιχειρηματολογία. Σε επίπεδο στέγασης, η πρώτη κίνηση του κράτους για την στέγαση των ενάμισι εκατομμυρίου Ελλήνων προσφύγων, έγινε μέσα σε πανικό και επισημοποίησε τις στεγασείς στα ήδη κατεληγμένα ακίνητα. Οι συνθήκες δεν επέτρεψαν κρατικές στεγαστικές δραστηριότητες να αναπτυχθούν και έτσι δεν υπήρξε προσπάθεια για σεβασμό στη συμμετοχή των στεγαζομένων στο σχεδιασμό, ή έγκρισης για παραγωγή και σωστή χρήση κοινόχρηστων χώρων και για σωστή «διαχείριση» της σχέσης ιδιωτικής ζωής με δημόσιους χώρους.»¹⁶

Σήμερα, η δυσπιστία στο συλλογικό εγχείρημα δεν επιτρέπει στην ιδεολογία της κοινωνικής κατοικίας να εισαχθεί ως επιλογή κατοίκησης στην Αθήνα. Αντί αυτού ενισχύει το μοντέλο της πολυκατοικίας. (70% πληθυσμού μένει σε πολυκατοικίες) Η Ελλάδα είναι 22^η παγκοσμίως στην ιδιόκτητη κατοικία με ποσοστό 56.2% στην ιδιοκτησία. Η ανεργία με την οικονομική δυσκολία δεν μπορούν να απελευθερώσουν τους κατοίκους μικρών διαμερισμάτων αντιπαροχής από το ενοίκιο και λογική του. Η ιδιοκτησία είναι διασπασμένη και είναι αδύνατο να βρεθεί ολόκληρο κτήριο για αγορά και έπειτα μετατροπή του σε συλλογική, κοινωνική κατοικία. Το 55% των κτηρίων ανήκει σε πάνω από 10 ιδιοκτήτες με περίπλοκο ιδιοκτησιακό καθεστώς όπου συνυπάρχουν φυσικά πρόσωπα, εταιρείες, ιδρύματα, το Δημόσιο και λοιποί φορείς.

Σε αντίθεση με την Ζυρίχη που έχει μία παράδοση πανω από 100 χρόνια. Έχει χτίσει το κατάλληλο θεσμικό πλαίσιο και έχει υποστηρίξει από τον Δήμο, δίνει στους ενδιαφερόμενους για την δημιουργία κοινωνικής κατοικίας περισσότερες ευκαιρίες με δάνεια με τόκο 1%. Βέβαια αυτές οι πρωτοβουλίες σημαίνουν ότι η διαδικασία δεν είναι bottom-up, αλλά top-down συχνά με κρατική πρωτοβουλία δηλαδή.

16 Σταυρίδης, Σ. Κουτρολίκου, Π. Βαταβάλη, Φ. Κοπανάρη Μ. Μαραθού, Χ. Γκιζελή, Β. (2009) Μετασχηματισμοί της Σχέσης Δημοσίου-Ιδιωτικού χώρου στα συγκροτήματα κοινωνικής κατοικίας των Ελληνικών αστικών κέντρων ΠΕΒΕ-ΕΜΠ

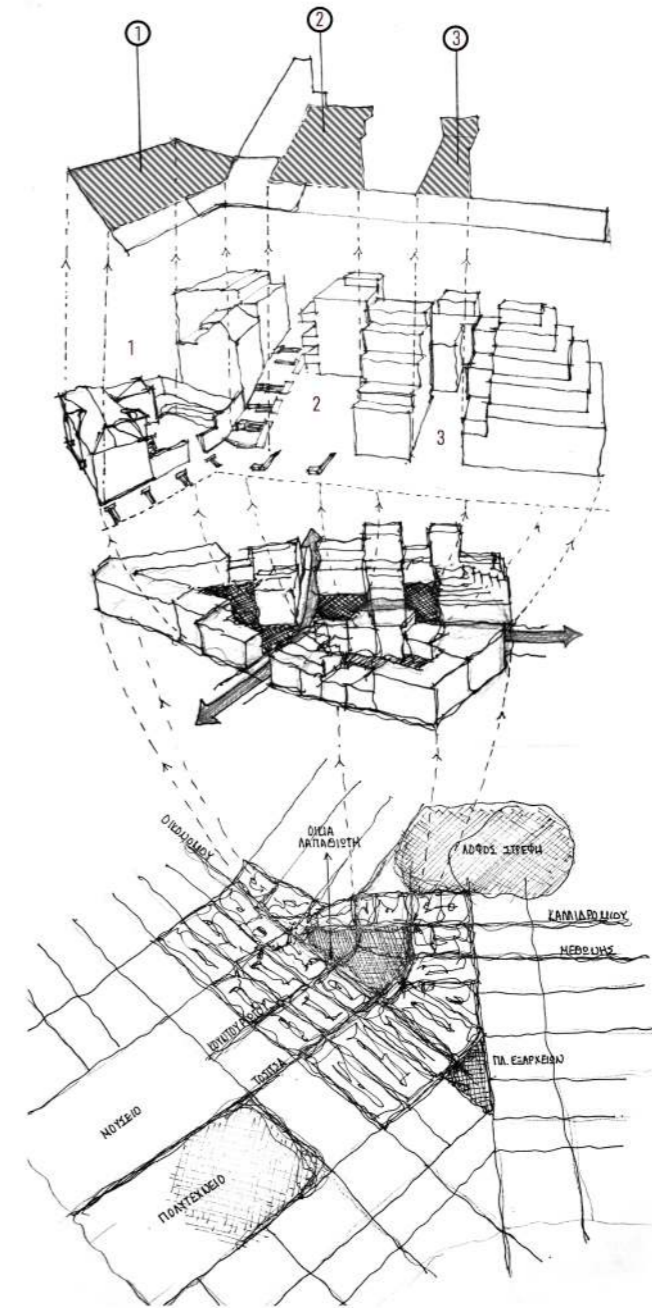

(2) Το πρόβλημα που αντιμετωπίζουν ή προσπαθούν να αντιμετωπίσουν πολλές περιοχές σήμερα, όπως το Κουκάκι ή το Μεταξουργείο ή τα Εξάρχεια είναι η αύξηση των ενοικίων και βραχυπρόθεσμη παραμονή τουριστών (τύπου Airbnb). Μάλιστα, η περιοχή των Εξαρχείων είναι η δεύτερη στην κατάταξη διαθέσιμων διαμερισμάτων Airbnb ξεπερνώντας έτσι το Κουκάκι, το Κολωνάκι και το Θησείο¹⁷. Το διεθνές φαινόμενο του εξευγενισμού ή του Airbnb εκ-τοπίζει τους κατοίκους. «Στην αρχή φάνηκε εντελώς αφηρημένο επιχείρημα, γιατί δε βλέπεις κυριολεκτικά τους κατοίκους να εκ-τοπίζονται. Οι αρχικοί κάτοικοι δεν είναι απλώς εκεί και μένεις σε αυτό που προηγουμένως ήταν το διαμερίσμα τους, σε ένα κοιλ μέρος της πόλης. Αλλά εδώ, στην Αθήνα, ένιωσα σαν να έχω πραγματικά εκτοπίσει τον άνθρωπο – Είμαι στο κρεβάτι του. Ακούω τον οικοδεσπότη όλο το βράδυ μέσω της πόρτας να ανασαίνει βαθιά...»¹⁸. Ο de facto θεσμός του Airbnb εκ-τοπίζει τους κατοίκους, τους «αφαιρεί» από ένα τόπο και τους οδηγεί σε ένα άλλο με φθηνότερα ενοίκια και η εκάστοτε περιοχή κινδυνεύει να χάσει την ταυτότητά της, την αυθεντικότητα της. Η γραμμή μεταξύ του τουρισμού για κοιλ φωτογραφίες για social media και του τουρισμού που ενισχύει τον τόπο και τους κατοίκους που τον κάνουν αυθεντικό με τη δράση τους, είναι λεπτή. Τι θα σημαίνει/ συμβεί αν μετατραπεί μια ολόκληρη περιοχή ένα μπρελόκ, ένα σουβενίρ;

17 Sideris, S. (2018) *Mapping the Dominance of Airbnb On Athens Medium.com*. accessed on July 2020

18 Smith, H. (2017) *Forget the Parthenon: how austerity is laying waste to Athens' modern heritage* The Guardian. accessed on July 2020

(3) Τα διατηρητέα κτίρια και μνημεία αποτελούν σημαντικό κομμάτι της πολιτιστικής κληρονομιάς αλλά αποτελούν ένα μεγάλο βάρος για τους ιδιοκτήτες, γιατί δεσμεύεται η περιουσία τους για χρόνια, ενώ η συντήρηση και αποκατάστασή τους αποτιμάται 2 με 3 φορές περισσότερο από την κατασκευή μια συνήθους οικοδομής. «ο Ιδιοκτήτης υποχρεούται να το συντηρεί και να το επισκευάζει. Διαφορετικά, τις απαραίτητες εργασίες μπορούν να κάνουν οι αρμόδιες υπηρεσίες και να του καταλογίσουν τη δαπάνη.» Από τα 1400 εγκαταλελειμμένα κτήρια τα 600 υπολογίζεται ότι έχουν κηρυχθεί διατηρητέα από το Υπουργείο Περιβάλλοντος & Ενέργειας και το Υπουργείου Πολιτισμού & Αθλητισμού, μόνο στην Αθήνα. Από τα 1400 κένα κελύφη της πόλης υπολογίζεται ότι περίπου το 60% χρήζει αποκατάσταση με κόστος μεγαλύτερο από την αξία αγοράς τους.

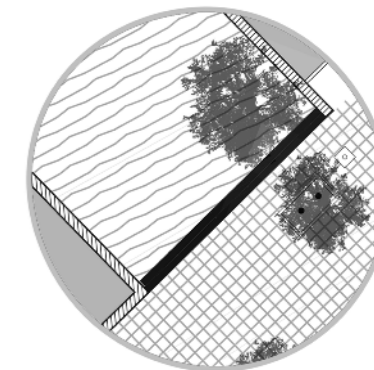
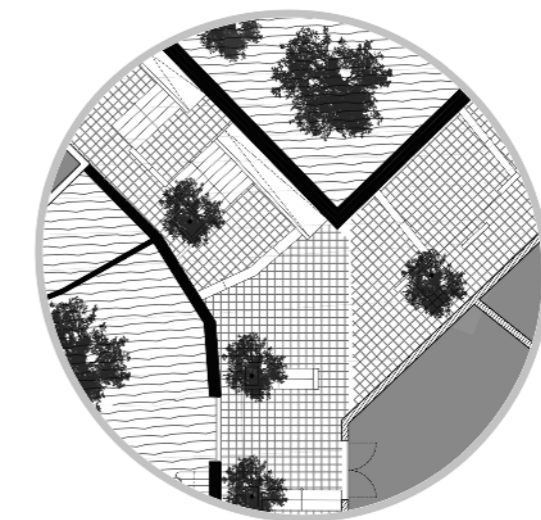
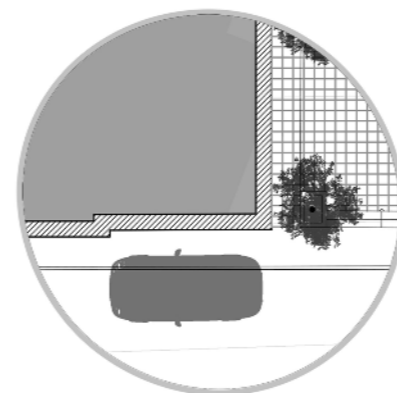
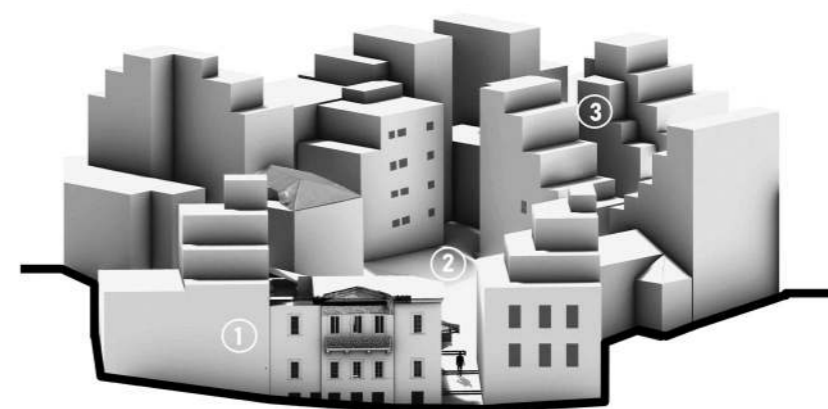

Η περιοχή των Εξαρχείων, η περιοχή που οριοθετείται από το ιστορικό συγκρότημα του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου και από τις οδούς Σόλωνος και Μπότσαρη, Χαριλάου Τρικούπη μέχρι Καλλιδρομίου είναι η επιλογή περιοχής στα πλαίσια της οποίας καλύπτονται οι βασικοί προβληματισμοί που τέθηκαν. Πέρα από την κάλυψη αποστάσεων, την εκπαιδευτική δραστηριότητα, τα Εξάρχεια βρίσκονται στην δεύτερη θέση με τα περισσότερα συγκροτήματα που διατίθεται για ενοίκιαση Airbnb ακριβώς μετά από το Εμπορικό Τρίγωνο- Πλάκα, ξεπερνώντας τα ποσοστά στο Κουκάκι, τον Νέο Κόσμο κλπ. Πέρα από τον κίνδυνο εξευγενισμού και απώλειας της αυθεντικότητας της περιοχής, στην περιοχή των Εξαρχείων συναντούμε (όπως σε όλη την Αθήνα) παραδείγματα εγκατάλειψης και κτηριακών αποθεμάτων. Εντοπίζονται 450 κλειστά καταστήματα και περίπου 90 κενά κτήρια με 21 κενά οικόπεδα. Από τα κλειστά ή ερειπωμένα κτήρια τα περισσότερα είναι νεοκλασικές κατοικίες

Η περιοχή μελέτης βρίσκεται στην περιοχή των Εξαρχείων, σε ένα ιδιαίτερο οικοδομικό τετράγωνο, μεταξύ των δρόμων Καλλιδρομίου, Οικονόμου και Ζωσιμάδων (ή Τσιτσία). Η περιοχή αυτή, σε μία ίση απόσταση μεταξύ χώρου πρασίνου (λόφος Στρέφη) και του Πολυτεχνείου, περιλαμβάνει 3 επιμέρους οικοδομικά τετράγωνα τα οποία ενώνουν πεζόδρομοι. Το ιδιαίτερο της περιοχής είναι ο αριθμός των διατηρητέων κτηρίων που υπάρχουν. Στην έκταση της περιοχής μελέτης βρίσκονται 6 κτήρια που έχουν κηρυχθεί διατηρητέα και 4 διαθέσιμα διαμερίσματα Airbnb. Η ιδιαιτερότητα της θέσης έγκειται στην διασαύρωση που δημιουργείται μεταξύ της συμβολής των πεζοδρόμων Μεθώνης και Κουντουριώτου και λίγα βήματα κάτω από την Καλλιδρομίου. Εκεί δημιουργείται από τα εδάφη, και τις πεζοδρομήσεις, ένας κόμβος. Περ-

πατώντας την οδό Οικονόμου ο πεζός συναντά την οικία Λαπαθιώτη και στρίβοντας δεξιά το οπτικό πεδίο ανοίγει και πέφτει στην γωνία που δημιουργεί η διαγώνιος του κενού οικοπέδου. Ο κόμβος, γίνεται αντιληπτός ως γεωμετρικό κέντρο όχι μόνο σε επίπεδο κάτοψης αλλά και στον πεζό. Πέφτει πάνω σε ένα ανθισμένο σημείο στην πόλη, χωρίς να είναι προσπελάσιμο. Είναι σφιχτά κλειστό με σίδερα και χαμηλό μπετονένιο πεζούλι.

Τα πλευρικά συνορεύοντα κτήρια είναι ψηλά και με την λογική του ρετιρέ, είναι γεμάτα τέντες και κοιτάζουν με τις εισόδους και τα μπαλκόνια τους αντίστοιχους πεζοδρόμους.

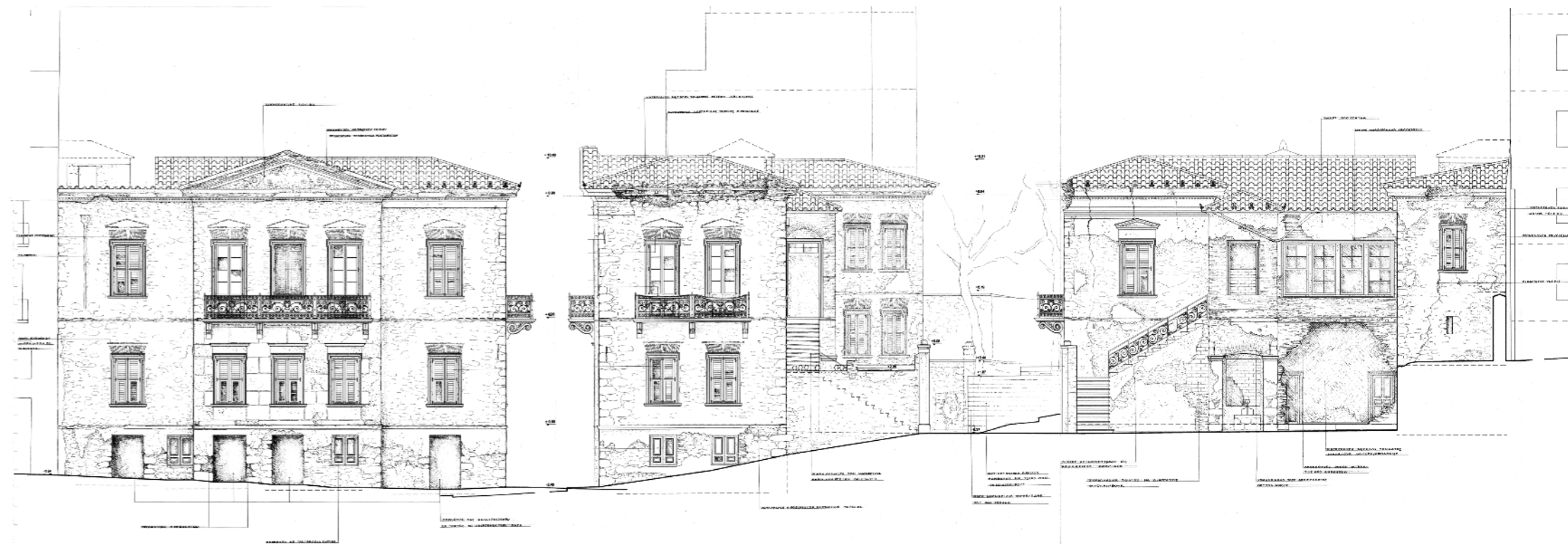
Η Οικία του Λαπαθιώτη αποτελεί για κάποιους σημείο αναφοράς στην περιοχή, αλλά πλέον από την σύντομα ολική εγκατάλειψη, καταστροφή και τις λινάτσες που είναι καλυμμένο είναι δύσκολο να αναγνωρισθεί. Η παλιά περίτεχνη πόρτα εισόδου στην αυλή της οικίας Λαπαθιώτη δεν υπάρχει καν να προ-ιδεάζει την προηγούμενη μορφή του και έτσι ο πεζός που βρίσκεται στην διασταύρωση, κάζεται στα σκαλάκια κοιτάζοντας ένα ανθισμένο μη προσπελάσιμο κενό χώρο και ένα ερείπιο, χωρίς ζωή.

Το σπίτι της οδού Κουντουριώτου 23 οικοδομήθηκε στις αρχές της δεκαετίας του 1880, μία μεταβατική εποχή για τον αθηναϊκό νεοκλασικισμό, καθώς πειραματιζόταν με πιο σύνθετες φόρμες. *Η ωριμότερη αυτή φάση που στη συγκεκριμένη περίπτωση αναγνωρίζεται στην γεωμετρικότητα της διάρθρωσης των όψεων, στον μαρμαρίνο εξώστη με τα σφρρηλάτα κιγκλιδώματα, στις οροφωγραφίες και στο εξαιρετικά σπάνιο επιζωγραφισμένο αέτωμα που θα επανέλθει στην αρχική του κατάσταση. Η νεοτερική, για την εποχή σύνθεση συνυπάρχει με πιο «παλαιομοδίτικες» ιδέες: η εξωτερική σκάλα και η εσωτερική αυλή θυμίζουν το χαγιάτι που συναντά κανείς σε προγενέστερα αθηναϊκά σπίτια στην Πλάκα. Η αρχιτεκτονική μελέτη επιχειρεί να καταστήσει την αυλή σε κεντρικό σημείο αναφοράς του σπιτιού, αφού το γωνιακό μέτωπο που δέσποζε στο αρχικό σχέδιο έχει απαζιωθεί από την ανάπτυξη της γειτονιάς και την κίνηση της οδού Οικονόμου.*¹⁹

Το 1984, με απόφαση του υπουργείου Πολιτισμού (ΦΕΚ 671 Β'), χαρακτηρίστηκε «έργο τέχνης» και «ιστορικό διατηρητέο μνημείο που χρειάζεται ειδική κρατική προστασία». Το 1900, όταν αγοράστηκε από την οικογένεια Λαπαθιώτη, η περιοχή Εξαρχείων-Νεάπολης ήταν ακόμη εσοχή και φάνταζε «εξορία» για τον νεαρό ποιητή, που είχε μάθει να ζει στο πολύβουο κέντρο της Αθήνας, η οποία στα τέλη του 19ου αιώνα έφτανε ως τη σημερινή οδό Ακαδημίας, που ήταν ακόμη αραιοδομημένη. Στο βιβλίο του «Η ζωή μου», το οποίο ο ίδιος ο Ναπολέων Λαπαθιώτης παρουσιάζει ως «απόπειρα συνοπτικής αυτοβιογραφίας», γράφει χαρακτηριστικά: «Απ' τα κεντρικά μας σπίτια να βρεθούμε σε μια ερημιά –γιατί το μέρος ήταν ερημιά, για τη μικρή πρωτεύουσα της εποχής εκείνης– μας στοίχισε παρά πολύ! Μια πρώτη μας επίσκεψη σ' αυτό μου έδωσε την εντύπωση μεγάλης καταδίκης».²⁰

19 Ρηγόπουλος. Δ, *Ιδιώτες αποκαθιστούν την οικία Λαπαθιώτη* (2007) Η καθημερινή πρόσβαση Ιούλιος 2020

20 Τζαναβάρα. Χ, *Το “αρχοντικό” των Εξαρχείων* (2019) Εφημερίδα των Συντακτών πρόσβαση Ιούλιος 2020

Μποκή. Κ, Αποτύπωση και πρόταση αποκατάστασης και επανάχρησης νεοκλασικού κτιρίου στα Εξάρχεια (οικία Λαπαθιώτη) (2002) υπεύθυνοι: Μπίρης, Μ, Ραυτόπουλος. Σ, Βιντζηλαίου. Ε, Διατμηματικό πρόγραμμα μεταπτυχιακών σπουδών “Προστασία Μνημείων” ΕΜΠ 2000-2001

8670 ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ (ΤΕΥΧΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟ)

9 Το 97/1999 υπήρξε ουσιαστικά της Διεύθυνσης Περιβαλλοντικού Σχεδιασμού - Τμήμα Παραδοσιακών Οικισμών.

10. Το γεγονός ότι από τις κανονιστικές διατάξεις αυτής της απόφασης δεν προκύπτει δαπάνη σε βάρος του κρατικού προϋπολογισμού και του οικείου Ο.Τ.Α., αποφασίζουμε:

1) Στο κτίριο που βρίσκεται στην περιοχή των Εξαρχείων του εγκλεισμένου ρυμοτομικού σχεδίου Αθηνών και ειδικότερα επί των οδών Οικονομού αρ. 30 και Κουντουριώτου αρ. 23 προϋλενο ως δικασίας Ελένης Γ. Μοκλιούρα, ηθ. Βασίλειου Μουτζουράνη και Αλκίνας Ασκαρανίου, το οποίο έχει εγκριθεί με τη μετ. αριθμ. με την 75566.4605.01.13.1986 απόφαση του Υπουργού Περιβαλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων (Α. 1153) επηρεάζονται ως εξής:

α) κέντρο ποιότητας και λόγου

β) κατοικία

γ) γραφείο

δ) γραφείο Ελλήνων Λογοτεχνών

ε) πολιτιστικό κέντρο και εν γένει πολιτιστικών εγκαταστάσεων

2) Εξαιτίας μικρού δυναμικού περί τις 20 κλιμακί κοινωνικής πρόνοιας

3) γραφείων αθλητικών συλλόγων

4) Κατά τα λοιπά εξακολουθούν να ισχύουν οι διατάξεις της 75566.4605.01.13.1986 απόφασης του Υπουργού Περιβαλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων

5) Η ισχύς της παρούσας απόφασης αρχίζει από τη δημοσίευσή της στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Η παρούσα να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Αθήνα, 3 Δεκεμβρίου 1999

Με εντολή Υπουργού
Ο Γενικός Γραμματέας
ΗΛΙΑΣ ΜΠΕΡΙΑΤΟΣ

Αριθ. 30856.6579

Καταχωρίστηκε ως διατηρητέο το κτίριο που βρίσκεται επί της οδού Παπακωνσταντίνου του εγκλεισμένου ρυμοτομικού σχεδίου Δήμου Βολού. Η Μεταγενέστερη χρήση είναι των και περιορισμών αυτού.

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ, ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΡΓΩΝ

Εχοντας υπόψη:

1) Τις διατάξεις των άρθρων 3 και 4, παρά 2) του Ν. 1566/1985 - Γενικός Οικοδομικός Κανονισμός (Α. 21) που τροποποιήθηκαν με τα άρθρα 1, παρά 1 και 2) του Ν. 1772/1988 - Τροποποίηση Διατάξεων του Ν. 1577/1985 (ΓΟΚ) και άλλες σχετικές διατάξεις (Α. 91).

2) Τις διατάξεις του άρθρου 29Α του Ν. 1558/1985 - Κωδικοποίηση και Κυβερνητικά Οργανισμοί (Α. 137) που προστέθηκε με το άρθρο 27 του Ν. 2081/1992 (Α. 154) και αντικαταστάθηκε με την παρ. 2α του άρθρου 1 του Ν. 2469/1997 (Α. 38).

3) Την υπ. αριθμ. 103326.1281.5/12.1996 απόφαση του Υπουργού και του Υφυπουργού Περιβαλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων - Μεταβίβαση αρμοδιοτήτων του Υπουργού και του Υφυπουργού Περιβαλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων στον Γενικό Γραμματέα και στους Προϊσταμένους των Γενικών Διευκρινιστικών Διυπουργικών και Τμημάτων του Υπουργείου Περιβαλο-

ντος Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων - Πύλη Γενικής Γραμματείας Δημοσίων Έργων (11268/16.12.1996).

4) Τις διατάξεις της παρ Β του άρθρου 1 του Π.Δ/τος 28.28.1.1993 - Καθορισμός αρμοδιοτήτων που διατηρούνται από τον Υπουργό και τις Περιφερειακές Υπηρεσίες διανομοκρατικού επιπέδου του Υπουργείου Περιβαλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων (Α. 91).

5) Την από 10.6.1999 απόφαση εκθέσει της Διεύθυνσης Περιβαλλοντικού Σχεδιασμού - Τμήμα Παραδοσιακών Οικισμών.

6) Την από 14.6.1999 σύμφωνη γνώμη του φερούμενου Διοικητή Αιτωλικού Καθίστη (αρ. πρ. ΥΠΕΧΩΔΕ 15616.5071.14.6.1999).

7) Το γεγονός ότι από τις κανονιστικές διατάξεις αυτής της απόφασης δεν προκύπτει δαπάνη σε βάρος του κρατικού προϋπολογισμού και του οικείου Ο.Τ.Α., αποφασίζουμε:

1) Χαρακτηρίζεται ως διατηρητέο το κτίριο που βρίσκεται εντός του εγκλεισμένου ρυμοτομικού σχεδίου Δήμου Βολού (Η. Μογγιολιά), επί της οδού Παπακωνσταντίνου αρ. 31 προϋλενο ως δικασίας Αντίμου Καγιάνη όπως 31

ανήκει στην ζώνη 1. Στις 9/8/94 με το ΦΕΚ 833Δ έγινε τροποποίηση του ρυμοτομικού σχεδίου του Δήμου Αθηναίων (περιοχή Εξαρχείων) Ν. Αττικής και πεζοδρομήθηκαν η οδός Κουντουριώτου και Μεθώνης καθώς και αυτοί που φαίνονται στο χάρτη του Π.Δ που ακολουθεί. Στις 23/12/1999 με το ΦΕΚ 916 καθορίσθηκαν ειδικοί όροι χρήσης και περιορισμοί δόμησης για το συγκεκριμένο κτίριο. Οι επιτρεπόμενες χρήσεις που ορίζονται είναι οι εξής:

- ✓ Κέντρο ποιότητας και λόγου
- ✓ Αρχείο εκθετήρια Ελλήνων Λογοτεχνών
- ✓ Κατοικία
- ✓ Πολιτιστικό κέντρο (και εν γένει πολιτιστικών εγκαταστάσεων)
- ✓ Ξενώνα μικρού δυναμικού
- ✓ Χρήσεις κοινωνικής πρόνοιας
- ✓ Γραφείο αθλητικών συλλόγων.

κρίσεων και διαφημίσεων στο διατηρητέο κτίριο. Επιτρέπεται μόνο η τοποθέτηση φωτεινών επιγραφών περιορισμένων διαστάσεων που πληροφορούν για τη χρήση των χώρων του διατηρητέου κτιρίου.

6) Για κάθε επέμβαση στο εξωτερικό και εσωτερικό του διατηρητέου κτιρίου και στον περιβάλλοντα χώρο του κτιρίου και για την τοποθέτηση επιγραφών απαιτείται η έγκριση της ΕΓΠΔΕ.

Η ισχύς της παρούσας απόφασης αρχίζει από τη δημοσίευσή της στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

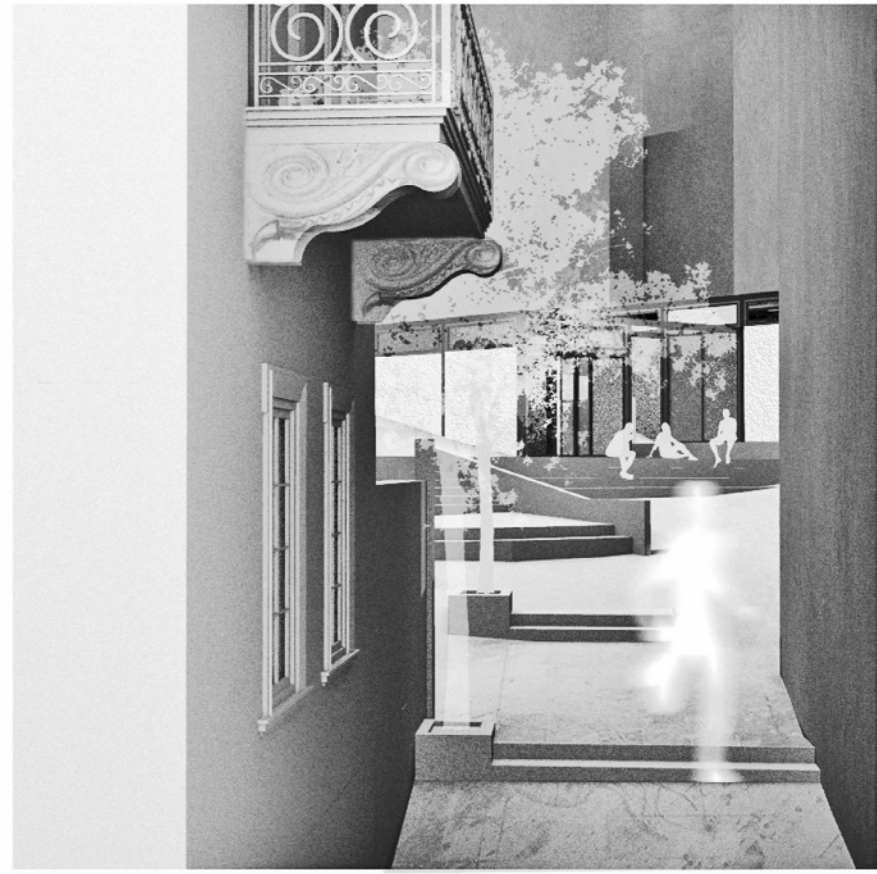
Η παρούσα να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Αθήνα, 19 Νοεμβρίου 1999

Με εντολή Υπουργού
Ο Γενικός Γραμματέας
ΗΛΙΑΣ ΜΠΕΡΙΑΤΟΣ

- Κοίτα αυτό το κτήριο...
 - Ποιό αυτό το ερείπιο;
 - Ναι, είναι διατηρητέο νεοκλασσικό και μάλιστα είχε κυρηχθεί ως έργο τέχνης παλιά!
 - Έργο τέχνης; Πως γίνεται αυτό;
 - Γίνεται γίνεται. Ε, σίγουρα συνέβαλε η φιγούρα του Λαπαθιώτη σε αυτό.
 - Και γιατί δεν το επισκευάζει κανείς;

- Πάμε στην πλατεία του Λαπαθιώτη το απόγευμα με μπύρες και αν είναι τρώμε και τίποτα;
 - Ναι, έχεις να μου κολλήσεις;
 - Δεν χρειάζεται. Έχω φυτέψει ντομάτες δίπλα!

Η συνολική σύνθεση αποτελείται από τρία διαφορετικά σημεία δράσης τα οποία λειτουργούν ως αδιάσπαστο σύνολο με την λογική της αυτοδιοργάνωσης και αυτοδιαχείρισης. Συστήνοντας την συνολική σύνθεση από Βορρά προς Νότο βρίσκεται η οικία Λαπαθιώτη, ένα ζευγάρι ισόγειων κτηρίων με δημόσιες χρήσεις και εμπρόσθιο ανοιχτό χώρο (που ονομάζεται Publikum) και τέλος μεταξύ δύο πολυκατοικιών, βρίσκεται ένα νέο κτήριο ξενώνων μικρού δυναμικού (που ονομάζεται Hostel).

Τα δύο νέα κτήρια, είναι μεταλλικά, ενώ η οικία Λαπαθιώτη ανακαινίζεται στην αρχική της μορφή ακολουθώντας τα αντίστοιχα ΦΕΚ.

Οι δημόσιοι χώροι του γωνιακού οικοπέδου παραμένουν στο ύψος του ισογείου και εκμεταλλεύονται το υψόμετρο του οικοπέδου, δηλαδή η κύρια χειρονομία τους να κολλήσουν στις τυφλές μεσοτοιχίες και να αφήσουν την δύσκολη ανάβαση μεταξύ της αρχής και του τέλους του οικοπέδου (υψομετρικής διαφοράς 4 μέτρων) για τους πιο αθλητικούς. Το επίπεδο που δημιουργείται μπροστά αφορά όλους, πεζούς και θαμώνες.

Για την ενεργοποίηση των τριών σημείων δράσης στην περιοχή μελέτης επαναφέρονται τα γνωσιολογικά αντικείμενα του Hababusch, τα σχεδιαστικά εργαλεία, τα διδάγματα. Τα γνωσιολογικά αντικείμενα, τα εργαλεία του Hababusch αποτελούν το φίλτρο σύνθεσης των σημείων δράσης. Για παράδειγμα η κουζίνα του πρώτου ορόφου του Hababusch, μεταγράφεται ως μοναδικός χώρος συγκέντρωσης στην οικία του Λαπαθιώτη, ως κεντρικός δημόσιος χώρος στο Publikum και ως ελάχιστες διαστάσεις κουζίνας στο Hoste

(1) Η Οικία Λαπαθιώτη ενεργοποιείται ως υφιστάμενο κέλυφος ακολουθώντας τους κανονισμούς που ορίζουν τα ΦΕΚ για τα διατηρητέα με επανακατοίκηση και δημιουργία συλλογικής κατοικίας με χώρους πολιτιστικών δράσεων στους υπόγειους χώρους. Τα υποδομάρτια σχεδιάζονται με την λογική της μονάδας ύπνου ελάχιστων διαστάσεων και πατάρι, εφόσον το ύψος το επιτρέπει. Συγχρόνως η αυλή, η οποία αποτελούσε από την αρχική της αρχιτεκτονικής σύλληψης κεντρικό στοιχείο, μεταγράφεται ως σημείο επαφής και επικοινωνίας του δημόσιου με ιδιωτικού χώρου. Η πίσω αυλή, ως στοιχείο ιδιωτικό και κοινόχρηστο για την ομάδα διαχείρισης βρίσκεται ως τελική απόληξη στην γωνία της στέγης. Η κουζίνα, οι χώροι υγιεινής και ο χώρος υποδοχής για τις λοιπές δραστηριότητες βρίσκεται στην συνοδευτική πλαϊνή πτέρυγα της οικίας Λαπαθιώτη, με τους χώρους ύπνου στον κεντρικό κορμό του κτηρίου. Η κουζίνα βρίσκεται στο ψηλότερο σημείο της πλευρικής πτέρυγας για ορατότητα στην κεντρική αυλή αλλά και στα υπόλοιπα σημεία δράσης. Η ανάγκη για χώρους συνοχής (τους αντίστοιχους χώρους παρτυ) καλύπτεται με τους χώρους του υπογείου. Η ηχομόνωση και η ελεγχόμενη είσοδος φωτός δημιουργούν ευέλικτες συνθήκες για προβολές, παρτυ, παρουσιάσεις κλπ. Εδώ βρίσκεται η διαχειριστική ομάδα και η συλλογικότητα που συντηρεί και τροφοδοτεί το σύνολο δράσης.

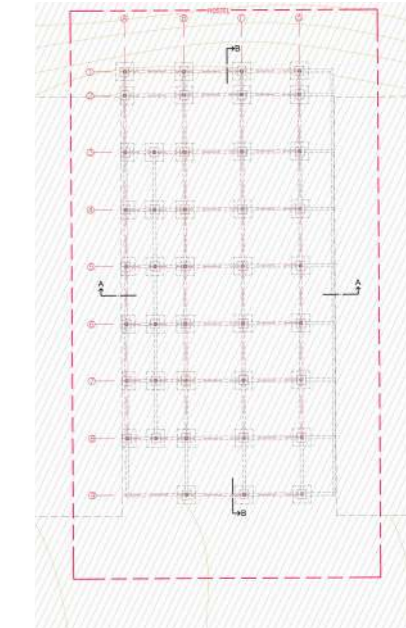
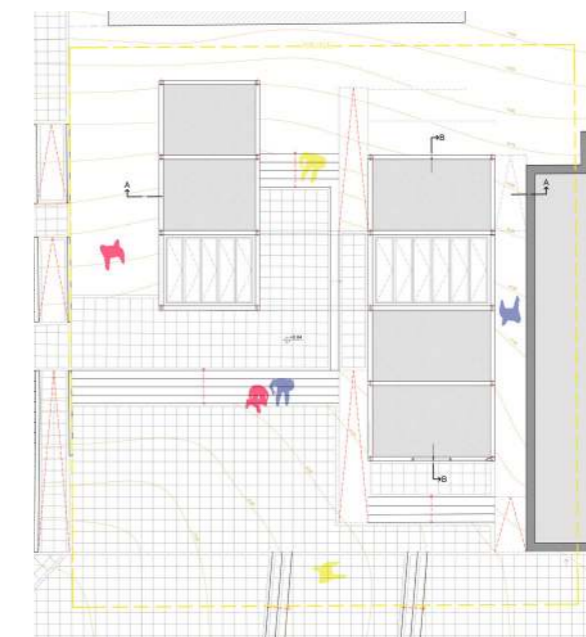
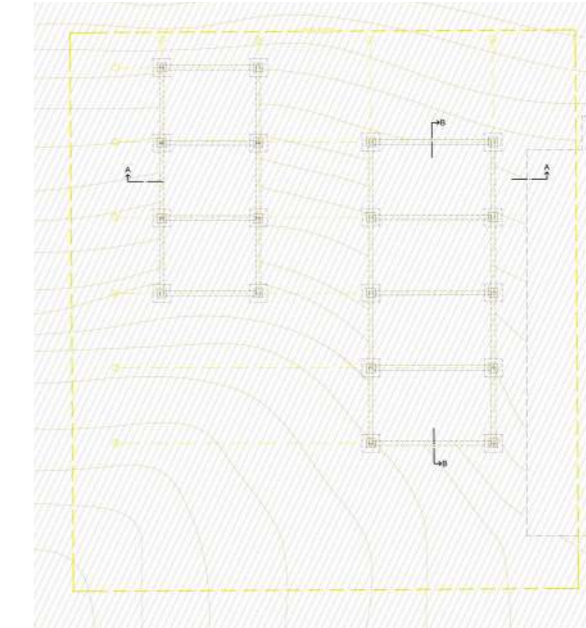
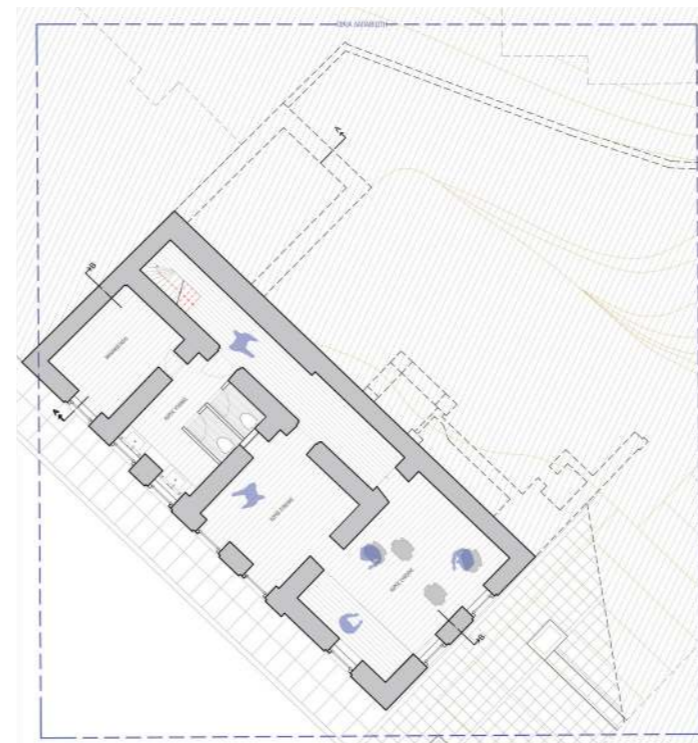
ΟΙΚΙΑ ΛΑΠΑΘΙΩΤΗ: ΧΩΡΟΣ ΣΥΝΟΧΗΣ, ΚΟΥΖΙΝΑ, ΜΠΡΟΣΤΑ ΑΥΛΗ, ΠΙΣΩ ΑΥΛΗ, ΕΠΑΦΗ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΜΕ ΙΔΙΩΤΙΚΟ

(2) Το κομβικό σημείο, ο χώρος που θα βρεθεί το Publikum προσεγγίστηκε με βασική χειρονομία την μπροστά αυλή, την επαφή του δημόσιου με ημι-δημόσιου/ κοινόχρηστο χώρο και κεντρικό σημείο την κουζίνα. Διερευνήθηκε η γεωμετρία και οργάνωση του χώρου για να ικανοποιηθούν αυτές οι συνθήκες. Της μπροστάς αυλής με διαστάσεις ικανές για δημιουργία κοινωνικών σχέσεων σε κατάλληλα υψόμετρα. Οπτική επαφή στην οικία Λαπαθιώτη και στους πεζοδρόμους, χωρίς την δημιουργία πολλών επιπέδων για να μπορέσουν να αναπτυχθούν οι κοινωνικές σχέσεις. Στους δύο όγκους που δημιουργούνται βρίσκονται εκατέρωθεν δημόσια/ κοινόχρηστη κουζίνα και ελεύθερος ανοιχτός θερμενόμενος χώρος για πιθανές συνελεύσεις, δρασεις ή οτιδήποτε προκύψει από τις ανάγκες της γειτονιάς, σαν χώρος συνοχής. Μεταγράφονται δηλαδή η επαφή του δημόσιου με τον ιδιωτικό, η μπροστά και η πίσω αυλή, η κουζίνα, ο φωτισμός/ ηλιασμός και χώρος συνοχής.

PUBLIKUM: ΜΠΡΟΣΤΑ ΑΥΛΗ, ΠΙΣΩ ΑΥΛΗ, ΕΠΑΦΗ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΜΕ ΙΔΙΩΤΙΚΟ, ΚΟΥΖΙΝΑ, ΦΩΤΙΣΜΟΣ-ΑΕΡΙΣΜΟΣ, ΧΩΡΟΣ ΣΥΝΟΧΗΣ

(3) Το κενό κομμάτι γης μεταξύ δυο μεσοτοιχιών, HOSTEL στην οδό Μεθώνης δεν έχει πολλές υψομετρικές. Εδώ συναντάμε την μονάδα/ κυψέλη ύπνου η οποία περικυκλώνει ένα πυρήνα, ένα κέντρο. Με την επανάληψή της δημιουργεί κατά μήκος του χώρου τρεις πυρήνες και χωρίζεται το συνολικό μήκος στα τρία. Κυρίαρχη είναι η επιρροή της ελάχιστης μονάδας ύπνου, ως τον ελάχιστο απαραίτητο ιδιωτικό χώρο. Κάθε μονάδα ύπνου συνθέτεται με την γειτνιάζουσα σε γεωμετρίες Γ. Η επικοινωνία των ορόφων αλλά κυρίως των μονάδων ύπνου γίνεται με κατακόρυφη επικοινωνία μεταξύ τους. Το πλήρες των κάψουλων δημιουργεί το κενό και το δάπεδο των κάψουλων του επόμενου ορόφου. Μεταγράφονται επιπλέον το φρέσκο φαγητό με την μορφή κήπου, στο ισόγειο, την κουζίνα ως κεντρικό χώρο (στον κεντρικό πυρήνα) και τον φυσικό αερισμό και ηλιασμό.

HOSTEL: ΦΡΕΣΚΟ ΦΑΓΗΤΟ (ΚΗΠΟΣ), ΕΛΑΧΙΣΤΟΣ ΧΩΡΟΣ ΥΠΝΟΥ, ΚΑΤΑΚΟΡΥΦΗ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ, ΚΟΥΖΙΝΑ, ΦΩΤΙΣΜΟΣ-ΑΕΡΙΣΜΟΣ

Τα τρία διαφορετικά σημεία δράσης λειτουργούν ανεξάρτητα αλλά και μαζί στο ίδιο πρόγραμμα. Στο πρόγραμμα που δημιουργεί συλλογική κατοικία και λειτουργία ξενώνα μικρού δυναμικού με απαραίτητες δημόσιες/ κοινόχρηστες λειτουργίες.

Η **οικία Λαπαθιώτη** ενεργοποιείται μετά από χρόνια αδράνειας και ερείμωσης. Ανακαινίζεται και γίνεται αποκατάσταση στο αρχικό αρχιτεκτονικό όραμα. Η αυλή, ο κυρίαρχος χώρος εισόδου περιγράφεται από την σκάλα που οδηγεί στον πρώτο όροφο, στον κύριο όροφο υπνοδωματίων, από την είσοδο και υποδοχή στους υπόγειους χώρους με ένα μικρό w.c. καθώς και ένα πηγάδι με χώρο κάτω από την σκάλα για σκουπίδια.

Με την είσοδο στην πλευρική πτέρυγα του κτηρίου, υπάρχει ο χώρος υποδοχής που οδηγεί σε χώρους συνοχής στο υπόγειο. Εδώ πέρα από ένα μικρό πλευρικό w.c. και μία μικρή αποθήκη, ανεβαίνοντας λίγα σκαλιά βρίσκεται ο επισκέπτης στο κλιμακοστάσιο που οδηγεί στο υπόγειο. Στο υπόγειο πέρα από το μηχανοστάσιο και απαραίτητους χώρους υγιεινής βρίσκονται στο τέλος του διαδρόμου δύο χώροι/ δωμάτια τα οποία διατίθενται για εκθέσεις, πάρτυ κ.α. Κάθε όροφος βρίσκεται στα 100 τ.μ. ενώ κάθε ημιόροφος στα 20 τμ. (περίπου).

Ο πρώτος όροφος γίνεται προσβάσιμος από την συνέχεια του εσωτερικού κλιμακοστασίου ή από την εξωτερική σκάλα. Εδώ ο επιμήκης διάδρομος οδηγεί στα δωμάτια. Τα μονά δωμάτια είναι τρία, ενώ το μεγαλύτερο δωμάτιο στο τέλος του διαδρόμου διαμορφώνεται ως οικογενειακό ή για περισσότερα από δύο άτομα. Χρησιμοποιείται και στις δύο λύσεις υπνοδωματίων, όπως είπαμε, η λογική του παταριού με ξύλινη ή μεταλλική κατασκευή με λεπτές διατομές. Στο κάτω μέρος κάθε φορά συναντάται είτε γραφείο είτε χώρος καθιστικού με βιβλιοθήκες ντουλάπες κλπ.

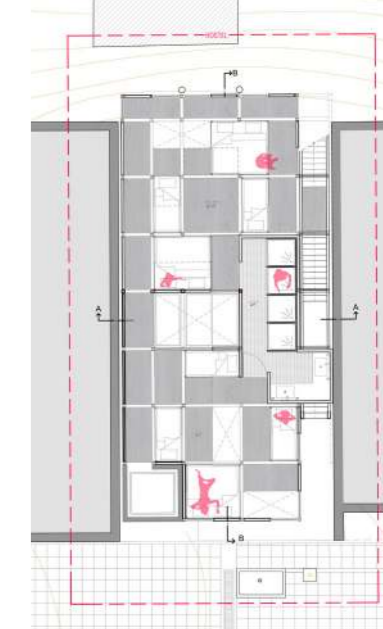
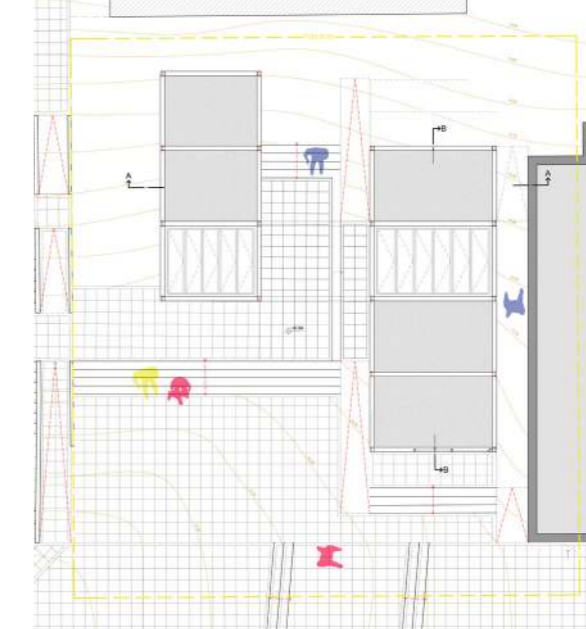
Στην επόμενη στάθμη του κλιμακοστασίου βρίσκεται ο ημιόροφος των χώρων υγιεινής. Οι χώροι υγιεινής είναι κοινόχρηστοι με παραπαπάνω από μία τουαλέτα και πολλαπλά ντουζ. Στην είσοδο των w.c. βρίσκεται χώρος για αποθήκευση προσωπικών αντικειμένων υγιεινής. Και νιπτήρες.

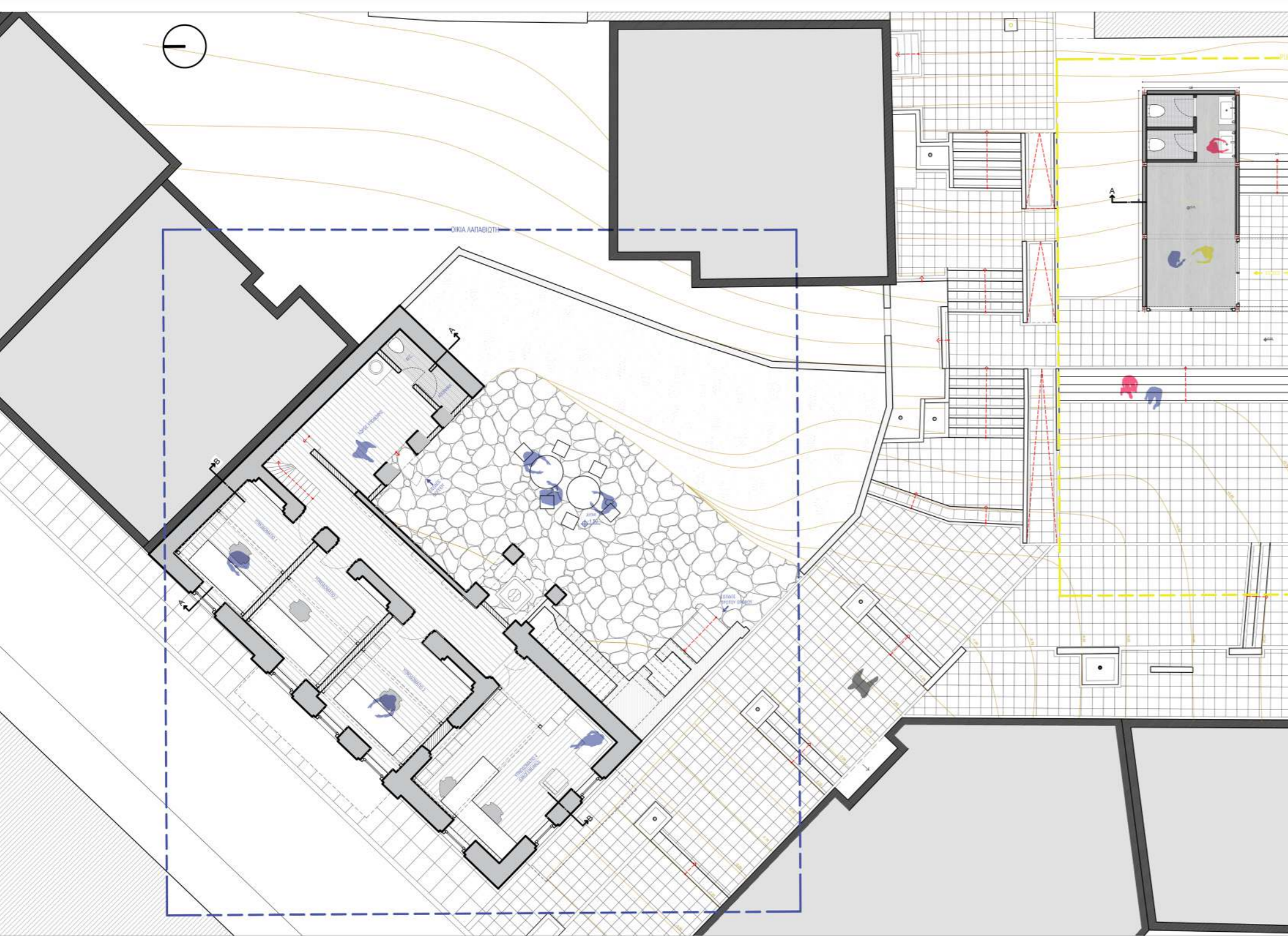
Ο επόμενος όροφος, ο δεύτερος όροφος είναι επανάληψη του

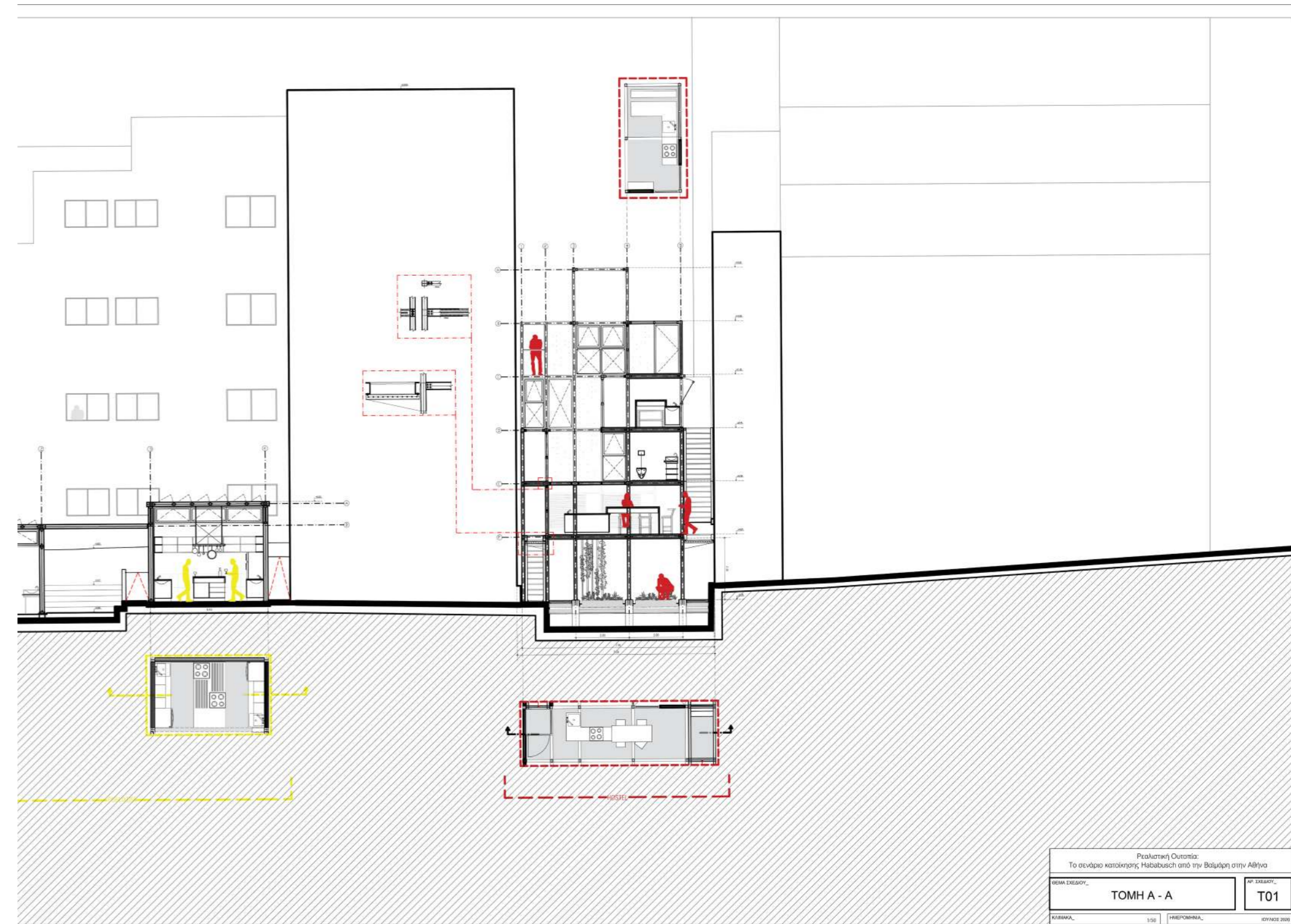
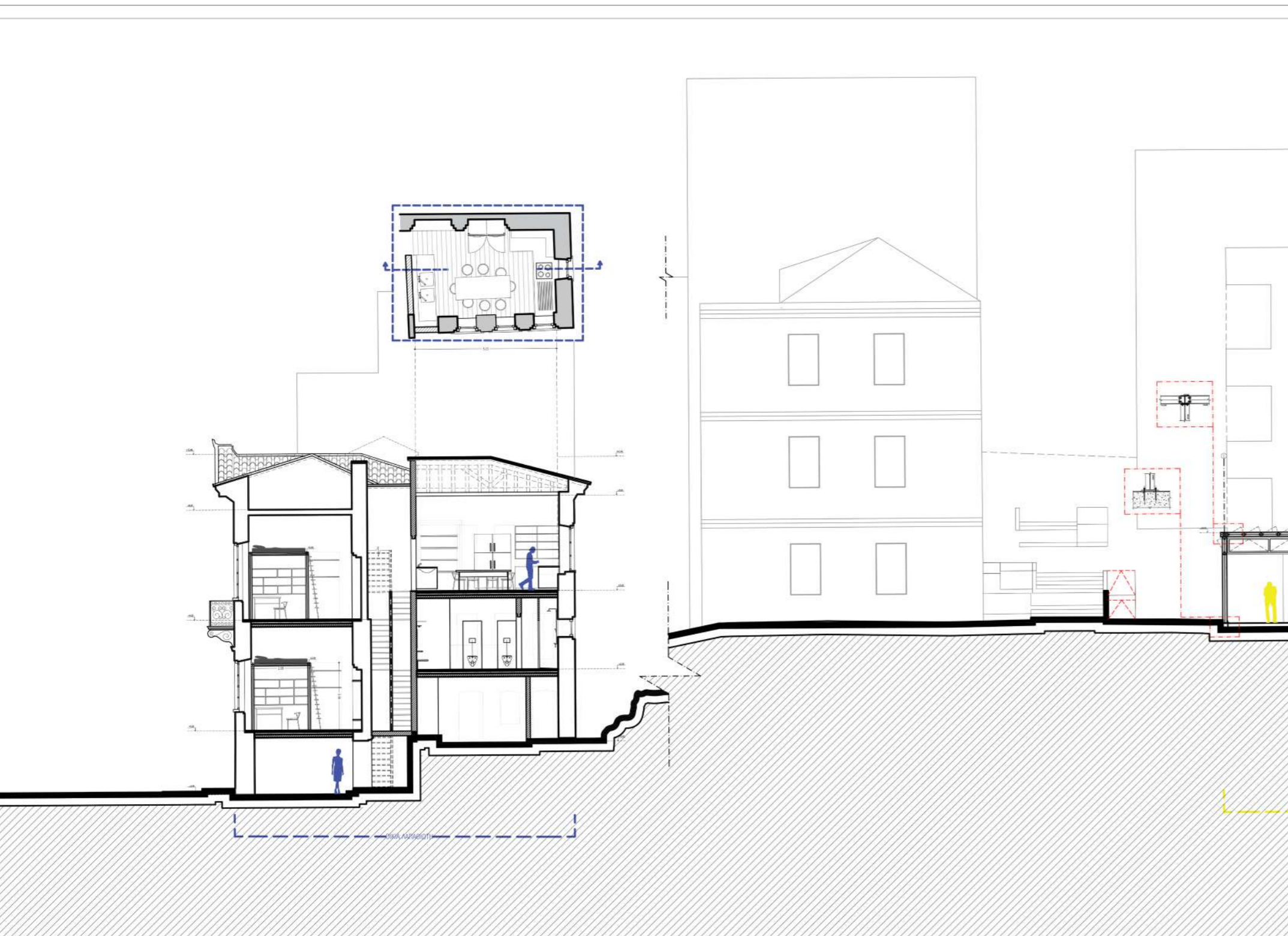
πρώτου. Σε αυτή την στάθμη βρίσκονται τα δύο μπαλκόνια. Ένα στην πλευρά της οδού Οικονόμου και το άλλο στην πλευρά του πεζοδρόμου Κουντουριώτου. Η σύνθεση με τα υπνοδωμάτια παραμένει ίδια και έτσι καλύπτονται το ελάχιστο 8 άτομα.

Η επόμενη στάθμη, η στάθμη της κουζίνας, στον τελευταίο ημιόροφο είναι ο βασικότερος και ο μοναδικός οργανωμένος χώρος συγκέντρωσης (αν δεν χρησιμοποιείται η αυλή). Επιλέχθηκε αυτό το σημείο, ως υψηλότερο για την καλύτερη όραση και επαφή με την Δημόσια κουζίνα και στην εξωτερική ταράτσα που βρίσκεται λίγα σκαλιά πιο πάνω. Η κουζίνα αποτελείται από περιμετρικούς πάγκους εξυπηρέτησης, ένα μεγάλο ψυγείο και διάφορα ράφια για αποθήκευση φαγητού. Οι νεροχύτες και ο καθαρισμός φαγητού μπορεί να γίνει σε ξεχωριστό σημείο στον χώρο. Κεντρικά βρίσκεται ένα μεγάλο τραπέζι με σκαμπό ως χώρος συγκέντρωσης. Υπάρχει φυσικός φωτισμός και αερισμός στον χώρο από τα πλευρικά παράθυρα.

Τέλος το μικρό ταρατσάκι ως απόληξη του κλιμακοστασίου.

Το **Publikum**, καλύπτει τις ανάγκες των δημόσιων λειτουργιών και ευέλικτων χώρων συνοχής. Αποτελείται από δύο ισόγειους επιμήκεις παράλληλους παραλληλόγραμμους χώρους. (Εμβαδόν 25 τμ. χώρος συνοχής και εμβαδόν 40 τμ. χώρος κουζίνας). Ο πρώτος (διαστάσεων 3.50 * 8.00 μ) στην πλευρά του πεζοδρόμου Κουντουριώτου περιλαμβάνει τους χώρους συνοχής και τις βοηθητικές λειτουργίες w.c. Είναι ένας χώρος ανοιχτός και διαθέσιμος προς χρήση είτε είναι από εκδρομείς που θέλουν να διανυκτερεύσουν με sleeping bags, είτε ζητά τοπική συλλογικότητα χώρο συνέλευσης με εβδομαδιαία συνεννόηση. Ο δεύτερος (διαστάσεων 4.40 * 10.60 μ) που φαίνεται σαν προσκολλημένος στην μεσοτοιχία του παινίου κτηρίου περιλαμβάνει την δημόσια κουζίνα. Δημόσια κουζίνα, δηλαδή δημόσια ότι είναι ανοιχτή στον δημόσιο χώρο στον δημόσιο χρήστη. Η Διαχείριση των δύο χώρων βρίσκεται στα χέρια της συλλογικότητας η οποία μένει στην οικία Λαπαθιώτη (και αν μεγαλώσει μπορεί να μένει σε άλλα κενά κελύφη της περιοχής). Οι χώροι ανοίγουν και κλείνουν με την απόφαση λειτουργίας και προγράμματος από την συνέλευση της συλλογικότητας.

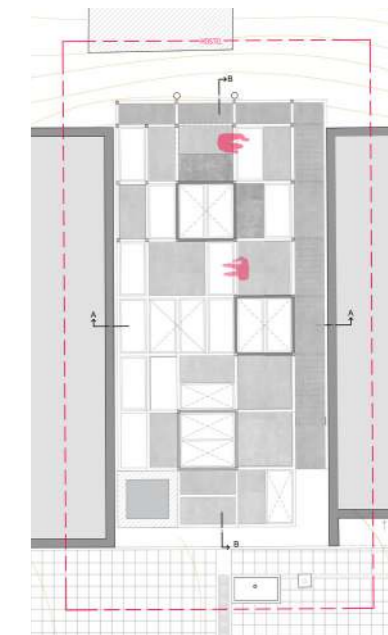
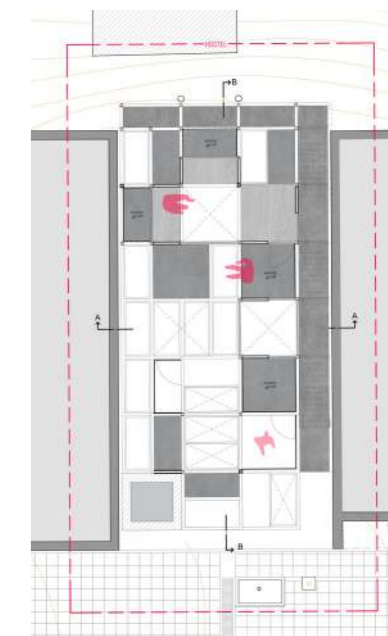
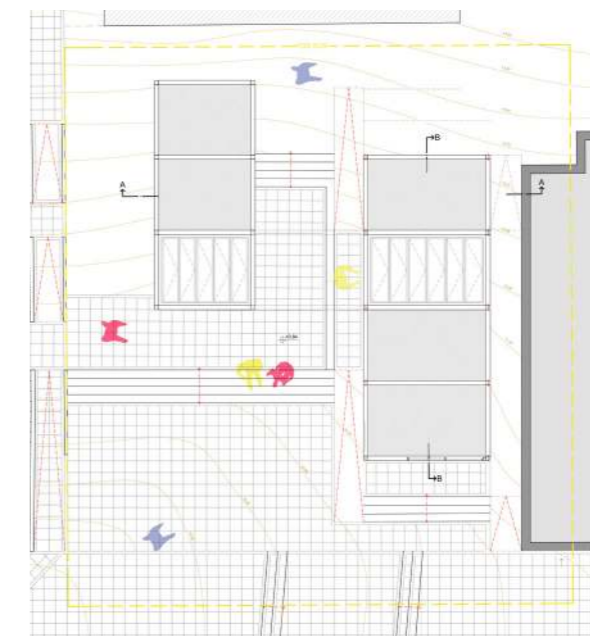
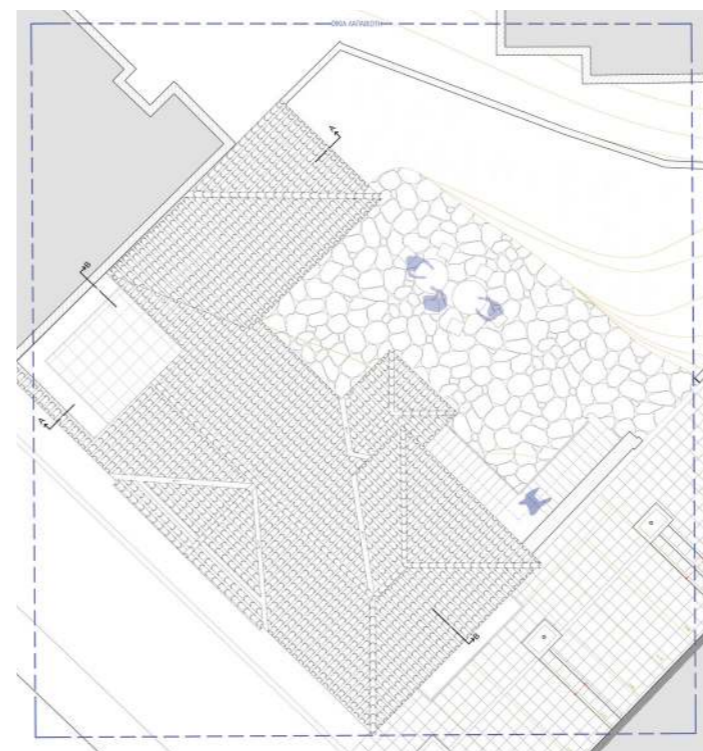
Μπροστά βρίσκεται η πλατεία, αρκετά μεγάλη για την ανάπτυξη κοινωνικών σχέσεων, συντήρηση των υφιστάμενων και φιλοξενία δρώμενων αλλά χωρίς να είναι αχανές (διαστάσεις 9.20 * 5.00 ή 7.00 μ, ή 46 τμ ή 64.4 τμ.). Στις δύο πλευρές βρίσκονται ενιαία περιμετρικά σκαλάκια που οδηγούν στην επόμενη στάθμη στην στάθμη της εισόδου στα δύο κτήρια. Η πλατεία ακολουθεί την υλικότητα των πεζοδρόμων και χρησιμοποιεί πλακάκι ίδιων διαστάσεων σε κατάλληλες κατευθύνσεις. Για την κάλυψη των υψομετρικών διαφορών η υφιστάμενη κατάσταση αποτελούταν από τρεις σειρές σκαλιών στον πεζόδρομο της οδού Μεθώνης και από μια ενιαία κατασκευή σκαλιών στον πεζόδρομο της οδού Κουντουριώτου. Στην πρόταση αφαιρείται και αναδιαμορφώνεται κατάλληλα η μικρή υψομετρική διαφορά ώστε να αφαιρεθεί το πρώτο σετ σκαλιών και να ανοιχτεί η πλατεία όσο περισσότερο γίνεται στον πεζόδρομο χωρίς εμπόδιο.

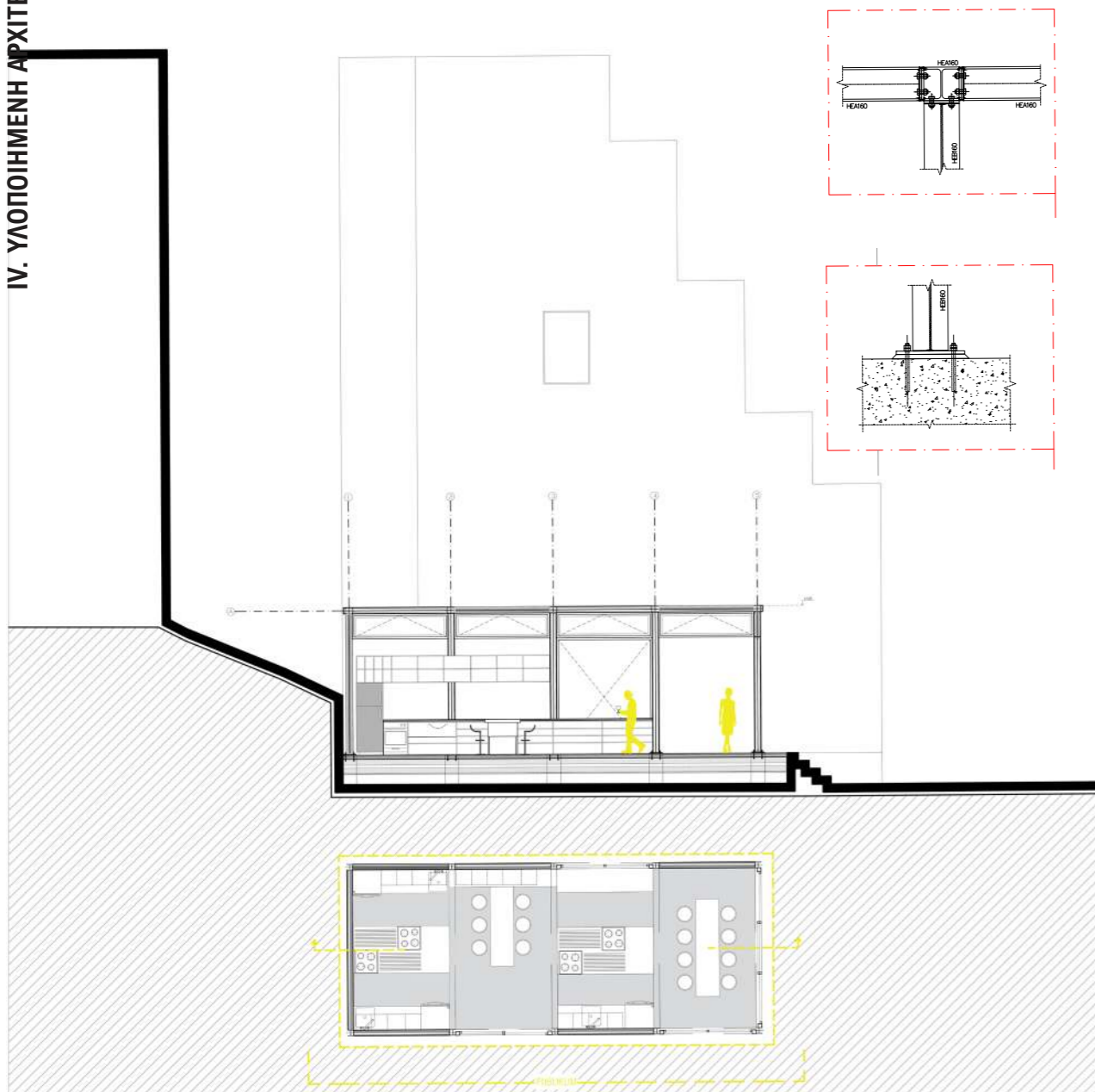
Μεταξύ των δύο όγκων βρίσκεται ένα ενιαίο πλάτωμα που διοχετεύει αριστερά και δεξιά προς τις εισόδους των κτηρίων. Το ένα μικρότερο από το άλλο τόσο κατά μήκος όσο κατά πλάτος βρίσκεται σε οπισθοχώρηση και δημιουργεί με το πίσω κτήριο έναν νοητό διάδρομο κίνησης από τον πεζόδρομο της Κουντουριώτου στον ακάλυπτο. Ο μεγαλύτερος όγκος σχεδόν στην περσιά του δρόμου περιλαμβάνει περιμετρικά διαδρόμους κίνησης και ράμπες για άτομα μειωμένης κινητικότητας. Το μπροστά μέρος

της κουζίνας, πέρα από τις πλευρικές δυνατότητες ανοιγόμενων υαλοπετασμάτων, δύναται να ανοίγεται στον πεζόδρομο της οδού Μεθώνης και να εκμεταλλευτεί τα σκαλάκια που δημιουργούνται από την υψομετρική διαφορά για μέρος φαγητού και λοιπών. Και οι δύο όγκοι έχουν ψηλά ανοιγόμενα παράθυρα για αερισμό ενώ κάποιες πλευρές μπορούν να ανοίξουν εντελώς κάποιες άλλες κλείνονται (ύψος χώρου συνοχής: 3.20 μ., ύψος χώρου κουζίνας: 3.60 μ.).

Ο χώρος της κουζίνας δεν αποτελείται από μία ενιαία κουζίνα αλλά από δύο διαφορετικές με την λογική της νησίδας χωρίς να υπάρχει επανάληψη στην διάταξη. Ενδιάμεσα, στην είσοδο και στην κατάληξη, στο σημείο έξαρσης προς τον πεζόδρομο, βρίσκονται μεγάλοι πάγκοι φαγητού. Οι εστίες είναι τέσσερις και οι νεροχύτες είναι στρατηγικά τοποθετημένοι για την συγχρόνως λειτουργία παραγωγής και καθαρισμού. Για την παραγωγή φαγητού μπορούν να καλυφθούν 10 με 15 άτομα και 15 άτομα στους πάγκους. Τα ψυγεία μπορούν να είναι χωρισμένα ανά είδος φαγητού ή ανά χρήστη, αν υπάρχει σταθερή χρήση από επισκέπτες. Ίδια λογική ακολουθείται στα ράφια και τους αποθηκευτικούς χώρους. Για την βιώσιμη λειτουργία του χώρου στα πλαίσια της αυτοδιαχείρισης ο καθένας καθαρίζει μετά από τον εαυτό του για τον επόμενο. Προωθείται η αλληλοβοήθεια, μαθήματα μαγειρικής και γεύματα σε πεινασμένους.

Επιλέγοντας το σημείο της δημόσιας κουζίνας να βρίσκεται σε κεντρικό χώρο στην πόλη όπου οι βασικές ανάγκες καλύπτονται με τα πόδια, ο πεινασμένος μπορεί να αγοράσει τα προϊόντα από την λαϊκή της Καλλιδρομίου τα Σάββατα ή από τις λοιπές τοπικές/ υπερτοπικές αγορές και να μαγειρέψει στην κουζίνα. Πέρα από αυτή την δυνατότητα προσφέρεται μία ακόμη καλύτερη. Η εκμετάλλευση του κήπου στο γεινιάζον κτήριο. Εκεί βρίσκεται μια πληθώρα από λαχανικά που δεν χρειάζονται πολύ ήλιο και μια σειρά από οτιδήποτε επιθυμεί να φυτέψει ο καθένας. Έτσι, υπάρχει η δυνατότητα της πλήρους ανακυκλώσιμης οικονομίας ώστε να μην χρειαστεί να ξοδέψει ο χρήστης τίποτα την ημέρα του μαγειρέματος.

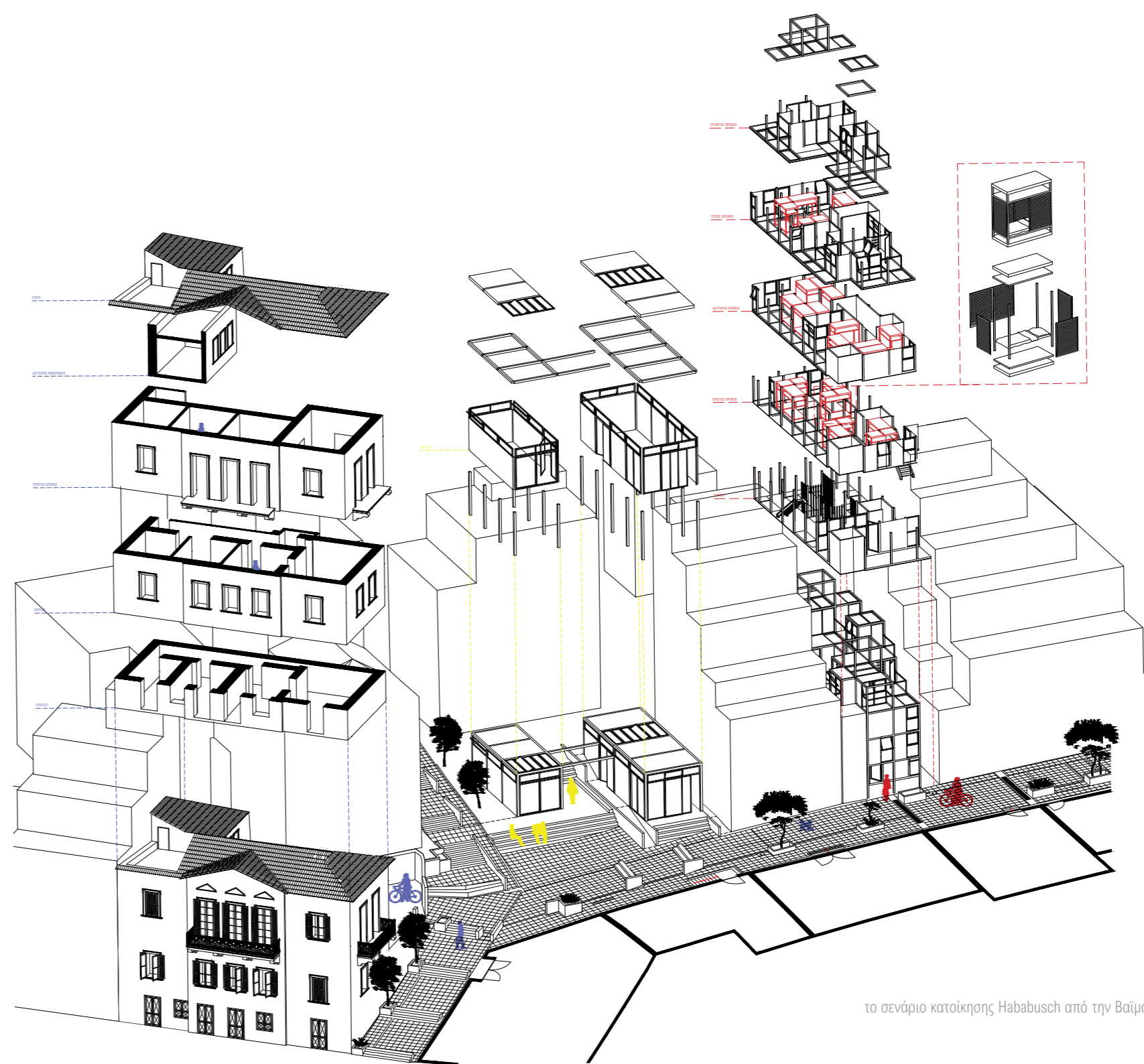

Οι δύο μονοεπίπεδοι όγκοι, δομούνται μέσω διαμόρφωσης πικνού (σε αξονική απόσταση 3.35 και 4.30μ.σ) κάναβου πλατύπελμων (τύπου «I») μεταλλικών υποστρωμάτων (HEB160), και αντίστοιχης εσχάρας πλατύπελμων μεταλλικών δοκών (HEA160) στην οροφή. Η συγκεκριμένη διάταξη πικνού κάναβου υποστρωμάτων, συνδυαζόμενη με επαρκώς ισχυρούς κόμβους σύνδεσης δοκών-υποστρωμάτων στη στάθμη της οροφής, επελέγη συνειδητά, καθώς με τον τρόπο αυτό διαμορφώνεται φορέας με επαρκή ακαμψία, χωρίς να απαιτείται η προσθήκη κατακόρυφων χιαστί στοιχείων.

Οι τοίχοι πλήρωσης είναι με διπλή γυψοσανίδα και τελική επιφάνεια λευκού σπασμένου χρώματος. Στην οροφή υπάρχουν αντίστοιχα κομμάτια με ανοιγόμενα παράθυρα τόσο για φωτισμό όσο και για ηλιασμό. Οι δύο όγκοι συνιστούν την ενότητα τους με δύο εξωτερικά δοκάρια που τρέχουν κατά μήκος της οροφής του χαμηλότερου όγκου και σταματούν όταν συναντήσουν το πρέκι των φωταγωγών του ψηλότερου όγκου. Η υψομετρική διαφορά στο χώρο είναι στην διαγώνιο 4 μέτρα. Εκμεταλλεύοντας αυτό το ύψος και οι δύο όγκοι αλλά ιδιαίτερα ο χώρος συνοχής έχει εισχωρήσει στο έδαφος. Έτσι οι πιο περιπετειώδεις μπορούν να ανέβουν λιγότερο από 80 πόντους και να σκαρφαλώσουν στις οροφές των κτηρίων.

Η οπτική επαφή με την οικία Λαπαθιώτη είναι μη συνεχής αλλά δεσπόζει τόσο από την κουζίνα όσο και από τον ανοιχτό χώρο. Η επικοινωνία με τον ακάλυπτο χώρο υπονοείται και αφήνεται στον επισκέπτη να εξερευνήσει.

Το **Hostel** αποτελεί την μεγαλύτερη κατά μήκος και καθ' ύψος επέμβαση. Πρόκειται για την σύνθεση ξενώνα χωρητικότητας 25 ατόμων με την λογική μεμονωμένων καψουλών ύπνου και με απαραίτητες βοηθητικές λειτουργίες επιμέρους κουζίνες, σαν έπιπλα και χώρους υγιεινής χωρισμένους σε τουαλέτες και ντουζ. Από την σύνθεση κάθε κάψουλας ύπνου με την γειτονική της προκύπτουν νέα επίπεδα τα οποία μπορούν να είναι προσβάσιμα και με επιμέρους σκάλες (όπως σε κουκέτες). Παρόλα τα ενδιαμέσα επίπεδα και τις απρόσμενες γωνιές που ανακαλύπτουν, το σύνολο του κτηρίου μπορεί να χωριστεί σε 5 ορόφους, όπου οι δύο τελευταίοι αποτελούν χώρους έξαρσης σαν μπαλκονάκια. Οι όροφοι που περιλαμβάνουν την λειτουργική του hostel είναι τρεις. Η μία πλευρά του συνόλου είναι προσκολλημένη στην μία μεσοτοιχία (με τον κατάλληλο απαραίτητο αρμό 10 πόντων), και η άλλη αποτελείται από την σκάλα εξυπηρέτησης όλων των ορόφων. Περιμετρικά σε όλους τους ορόφους υπάρχει εισχώρηση στο πλευρικό και πίσω μέρος που δημιουργεί διάδρομο εξυπηρέτησης. Η σκάλα είναι το κύριο μέσο ανάβασης και μετακίνησης για όλες τις κινήσεις με συνοδευτική την λειτουργία του ασανσέρ όπου ικανοποιεί τις ανάγκες μετακίνησης ατόμων με μειωμένη κινητικότητα.

Στο ισόγειο βρίσκεται η είσοδος και η υποδοχή με βοηθητικό w.c. πρόσβαση στα αριστερά στην κεντρική σκάλα και στα δεξιά στο ασανσέρ. Το ασανσέρ είναι ορατό και αποτελεί μέρος της όψης του κτηρίου. Στην συνέχεια γίνεται η είσοδος στον χώρο του κήπου ή του δημόσιου μπροστινού. Εδώ όπως ήδη αναφέρθηκε στην λειτουργία του Publikum βρίσκονται επιμέρους κατασκευές με χύμα και κομμάτια πατώματος/ διαδρόμου και μπορεί να φυτεύει κανείς ότι επιθυμεί, με προσοχή, να το προσέχει και να το συντηρεί, γνωρίζοντας ότι μπορούν να φυρτώσουν μία σειρά από λαχανικά τα οποία δεν χρειάζονται πολύ ήλιο ή και μεταξοσκόλιε! Η απόφαση να φυτέψει κανείς στον κήπο θα πρέπει να είναι αποτέλεσμα μιας απόφασης αφοσίωσης στον χώρο, ώστε να του παρέει την αντίστοιχη φροντίδα και να μην γίνει σε βάρος άλλου.

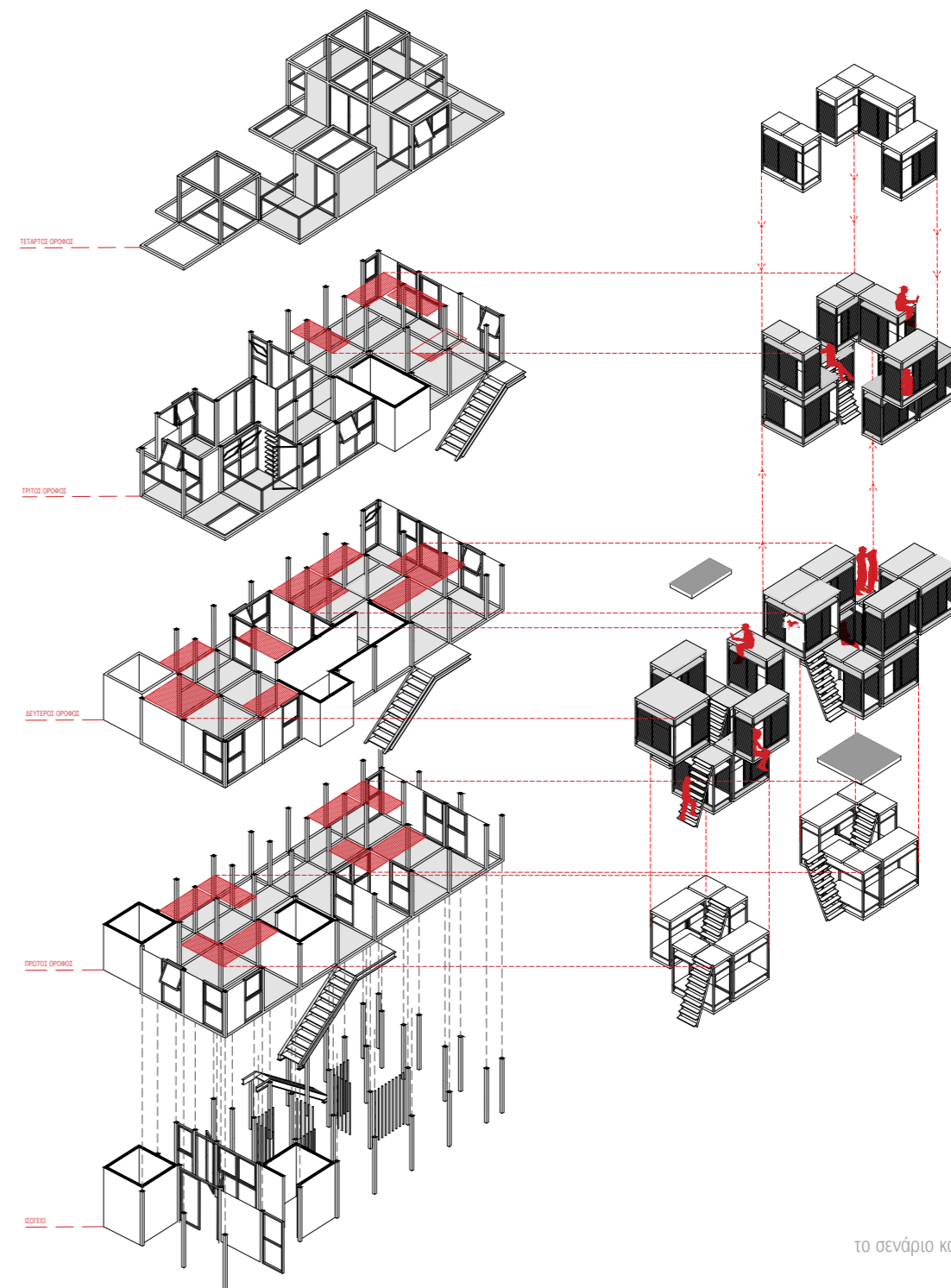
Στον πρώτο όροφο η είσοδος από την σκάλα γίνεται στον χώρο της κουζίνας, στο γεωμετρικό κέντρο του κτηρίου (και τον δεύτερο πυρήνα), η κουζίνα συνθετείται διαφορετικά από το Publikum. Η λογική του Hostel είναι περα ως πέρα οι ελάχιστες διαστάσεις και ο ελάχιστος ιδιωτικός χώρος και έτσι η κουζίνα συντέθηκε ως έπιπλο με όλα τα απαραίτητα και το ψευγείο σε ράφια ή στον πάγκο. Από την κουζίνα του πρώτου ορόφου επιδιώκεται η κατακόρυφη

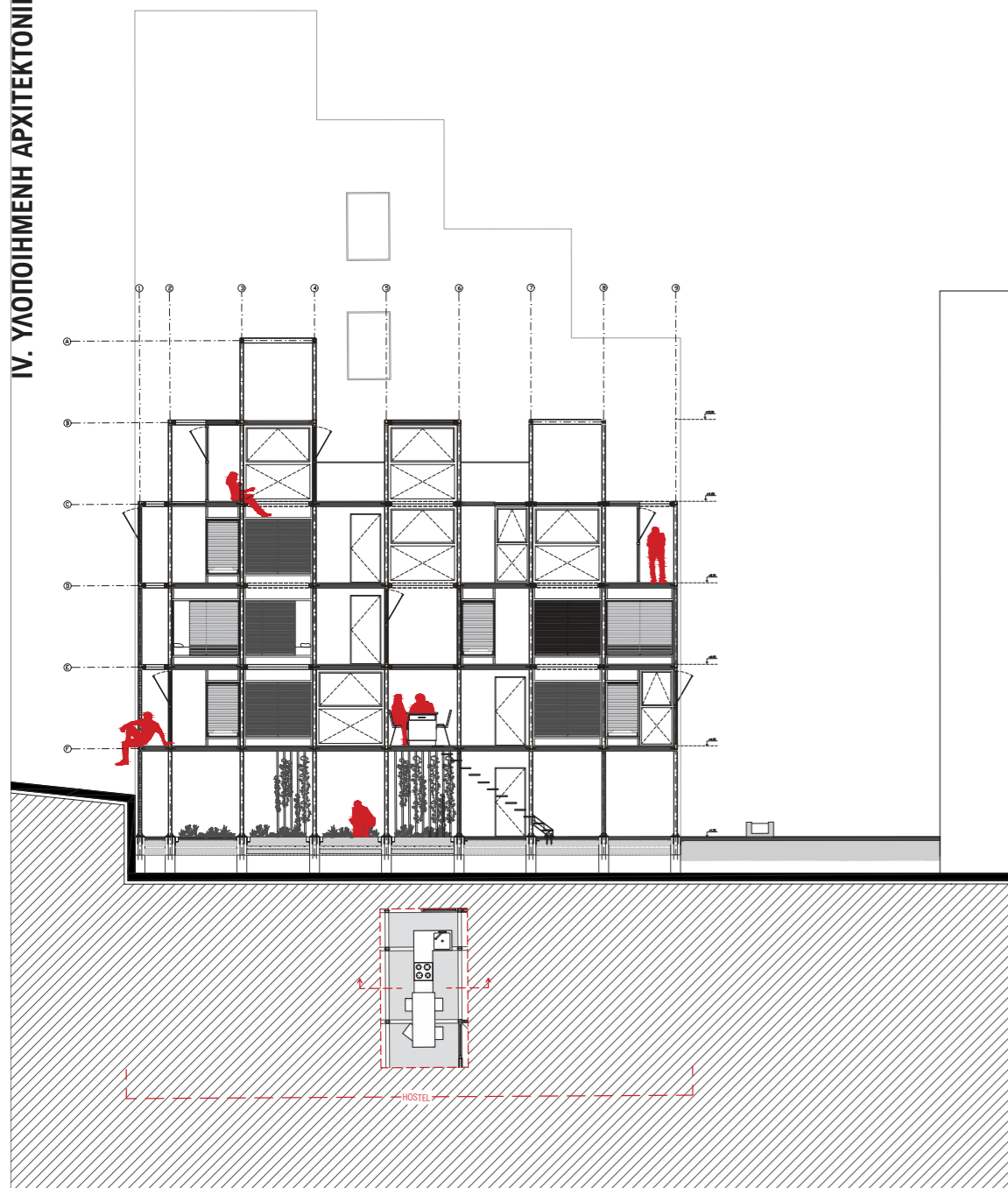
επικοινωνία με τον κήπου από εξωτερική σκάλα. Έπειτα εκατέρωθεν της κουζίνας βρίσκονται οι δύο πυρήνες ύπνου. Πύρω από ένα ανοιχτό κέντρο σαν αίθριο βρίσκονται σε διάταξη "Γ" οι κάψουλες του ύπνου με τις αντίστοιχες σκαλες, όπου είναι αυτό επιθυμητό από τον χρήστη. Εδώ βρίσκεται ένα W.C. Τα W.C. σε συνδυασμό με τα από πάνω ντουζ εξέχουν από τον κορμό του κτηρίου όσο το πλάτος της σκάλας και δημιουργούν μία ενιαία ενότητα η οποία ξεχωρίζει και λόγω υλικού.

Στον δεύτερο όροφο η είσοδος από την σκάλα γίνεται σε χώρο ύπνου, που οδηγεί σε διάδρομο μετακίνησης. Η διάταξη των κάβουλων ακολουθεί την λογική της κάλυψης του κενού και δημιουργίας πλήρους αντίθετα με αυτά που βρίσκονται από πάνω και από κάτω. Τα αίθρια/ πυρήνες που βρίσκονταν στο κέντρο τώρα είναι κενά για την κατακόρυφη επικοινωνία με τους από κάτω. Στον δεύτερο όροφο βρίσκονται τρία διπλά κρεβάτια με διάσταση όσο δύο φορές το διπλό. Τα ντουζ βρίσκονται σε παράθεση και μπορούν να καλύψουν τις ανάγκες 4 ατόμων συγχρόνως ενώ υπάρχει χώρος νιπτήρων για λοιπές ανάγκες.

Στον τρίτο όροφο η σκάλα καταλήγει στον διάδρομο στην πλευρά του κτηρίου που κοιτάζει τον ακάλυπτο. Καθύψος του κτηρίου το ασανσέρ οδηγεί πάντα στον πλευρικό διάδρομο με συνεχόμενη κίνηση. Σε αυτό τον όροφο, τα κενά μεταξύ ορόφων πολλαπλασιάζονται και δημιουργούν διαφορετικά επίπεδα. Πέρα από την δεύτερη κουζίνα- έπιπλο στον πυρήνα/ κέντρο του κτηρίου και οπτική επαφή με την κάτω κουζίνα, βρίσκονται στα πάνω μέρη των κάβουλων ελεύθεροι χώροι διημέρευσης ή αν υπάρχουν περισσότεροι επισκέπτες χώρος για sleeping bag. Πολλοί από αυτούς τους χώρους έχουν έξαρση σε εξωτερικό χώρο και δημιουργούν από το δώμα της από κάτω κάψουλας μπαλκονάκι. Αυτοί οι χώροι δεν είναι προσβάσιμοι από την κεντρική κίνηση της σκάλας ή του ασανσέρ. Η κουζίνα έχει διπλό μέγεθος με την πρόβλεψη για πατάρι και έξαρση σε μπαλκόνι.

Στον τέταρτο όροφο η πρόσβαση στα μπαλκονάκια γίνεται μόνο μέσω των καψουλών. Πρόκειται για έξαρση σε εξωτερικό ιδιωτικό χώρο μέσω της μονάδας ύπνου του επισκέπτη. Στον πέμπτο όροφο βρίσκονται οι τελικές επιφάνειες και τα δώματα.

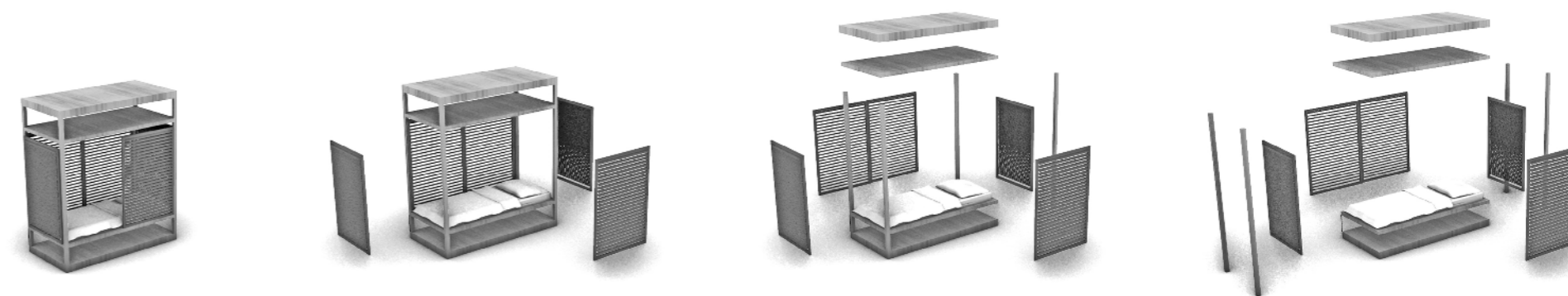

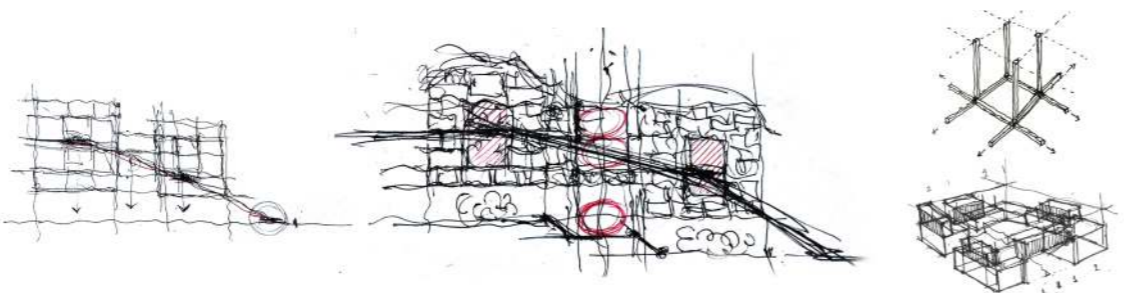
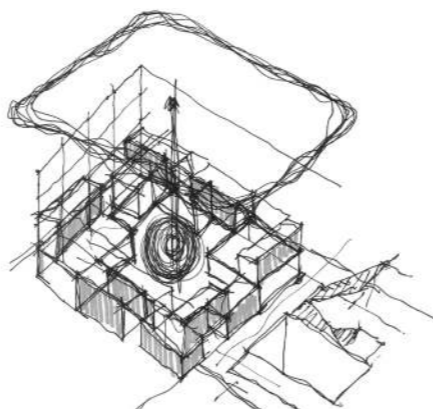
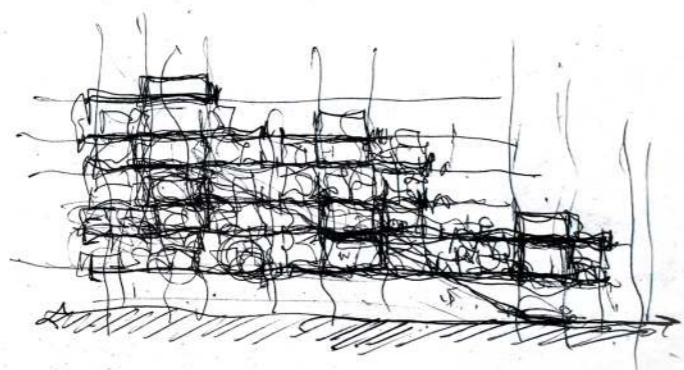
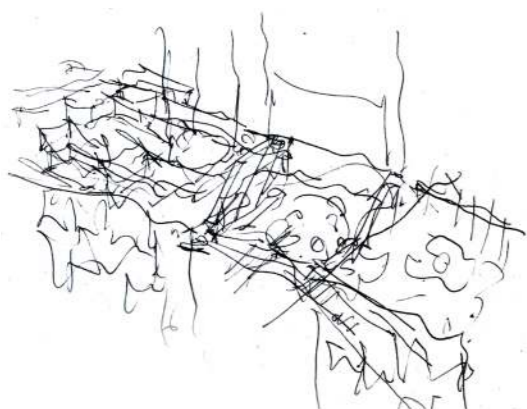
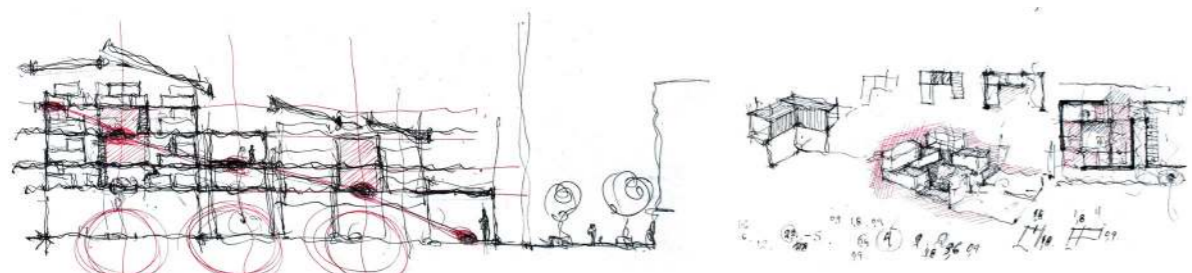

Ο φορέας του πολυώροφου κτιρίου είναι μεταλλικός, αποτελούμενος από υποστυλώματα κοιλοδοκών τετραγωνικής διατομής (100x100) επαρκούς πάχους, σε πυκνό κάρναβο (2,00m x 2,00m), και εσχάρα υψίκορμων μεταλλικών δοκών (IPE140) σε κάθε επίπεδο εξυπηρέτησης-λειτουργίας του κτιρίου, με τυπικό μεικτό ύψος ορόφου H=2,10m. Και στην περίπτωση αυτή, η διάταξη πυκνού κάρναβου υποστυλωμάτων, συνδυαζόμενη με επαρκώς ισχυρούς κόμβους σύνδεσης δοκών-υποστυλωμάτων στη στάθμη κάθε επιπέδου εξυπηρέτησης-λειτουργίας, επελέγη για τη διαμόρφωση φορέα με επαρκή ακαμψία, χωρίς την ανάγκη διάταξης κατακόρυφων χιαστί στοιχείων.

Η σκάλα (το εξωτερικό κλιμακοστάσιο πρόσβασης), διαμορφώνεται ως διακριτός μεταλλικός φορέας, μέσω διάταξης αμφίπλευρων βαθμιδοφόρων διατομής "U" (διατομή UNP220). Ο φορέας του κλιμακοστασίου δεν είναι αυτοφερόμενος, καθώς εδράζεται επί του κυρίως μεταλλικού φορέα του κτιρίου σε κάθε επίπεδο εξυπηρέτησής του. Επιλέχθηκε μεταλλικός φορέας για την δυνατότητα που έχει να συνεχιστεί μελλοντικά καθ' ύψος η λογική των καψουλών, με τυποποίηση. Οι ενδιάμεσοι τοίχοι πλήρωσης συμπληρώνονται είτε από τις κάψουλες ύπνου με πάνελα clt είτε από πάνελα clt σε διαφορετικούς χρωματισμούς. Στους χώρους υγιεινής χρησιμοποιείται διαφορετικό δάπεδο από την υπόλοιπη γεωμετρία δαπέδου (πανελο clt-θερμομόνωση-πανελο clt), και χρησιμοποιείται σύμμεικτη λύση με τσιμέντο. Τα κουφώματα είναι χωρισμένα στα δύο με το πάνω μέρος συνήθως να είναι ανοιγόμενο. Υπάρχουν πολλαπλά παραδείγματα με κλειστά ή και συρόμενα κουφώματα. Στα μπαλκόνια και στα δώματα, βρίσκεται σαν τελική επιφάνεια φύλλο χαλκού.

Η κάψουλα ύπνου μπορεί να είναι είτε μονή σε διαστάσεις 0.95μ * 1.90μ είτε διπλή με την επανάληψη των διαστάσεων της μονής μονάδας, δηλαδή στο 1.90μ * 1.90μ. Στο κάτω και πάνω μέρος βρίσκονται χώροι, σαν ράφια για τα ρούχα και άλλα προσωπικά αντικείμενα. Η ιδιωτικότητα επιδιώκεται με την χρήση πυκνών περσίδων σε πλαίσια συρόμενα περιμετρικά της κάθε μονάδας ύπνου. Όλη η μονάδα είναι κατασκευασμένη από ξύλινα πάνελα clt και από ξύλινες λεπτές διατομές. Στον φορέα του κτηρίου εισάγεται η μονάδα σαν έπιπλο και προσαρμόζεται σε δύο μεταλλικά προφιλάκια.

Η τριπλή σύνθεση λειτουργεί ιεραρχικά με το ενδιαφέρον εμπλοκής. Ο επισκέπτης είτε πρώτα επισκεφθεί την κουζίνα είτε το hostel, επιλέγει διαφορετικές βαθμίδες εμπλοκής.

Η πρώτη είναι η κάλυψη μίας ανάγκης -του ύπνου και της ξεκούρασης, όπου αναγνωρίζει ότι ο χώρος που χρησιμοποιεί με απόλυτη ιδιωτικότητα, είναι το κρεβάτι, ο ύπνος. Το Hostel βασίζεται σε μεγάλο βαθμό στην συμβίωση. Οι χώροι υγιεινής δεν είναι αοσμικοί αλλά κοινόχρηστοι χώροι το ίδιο και τα μικρά κουζινάκια. Οι διαδρομές μετακίνησης είναι κάθε φορά δύο. Ήδη με μικρή σκαλίτσα από την μία κουκέτα στην άλλη είτε από διαδρομές μέσα από όλο το χώρο. Δεν μπορεί η λειτουργία του hostel να λειτουργήσει χωρίς την συνεργασία και σεβασμό όλων προς όλους. Περπατώντας 1.50 μέτρο πάνω από τον προσωπικό ελάχιστο χώρο του συγκάτοικου σου για να φτάσεις σε κάποιο προορισμό ή απλως παίζοντας, θυμίζει τις ίδιες ενδιάμεσες γκρίζες ζώνες μεταξύ ιδιωτικών και δημόσιων χώρων που δημιουργούνται στις παλιές πόλεις νησιών των Κυκλάδων που φεύγοντας από ένα δρομάκι και ακολουθώντας ενστικτωδώς ένα μονοπάτι μπορεί να βρεθεί κανείς ξαφνικά στο μπαλκόνι κάποιου κατοίκου ή να βρεθεί έξω από το ανοιχτό παράθυρο του κατοίκου που κάνει μπάνιο.

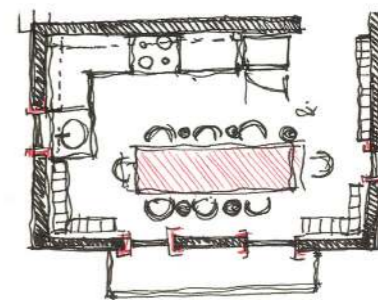
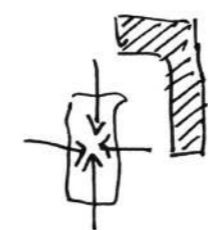
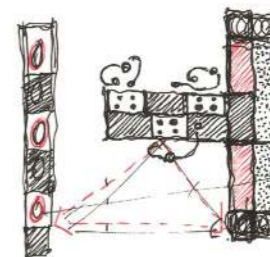
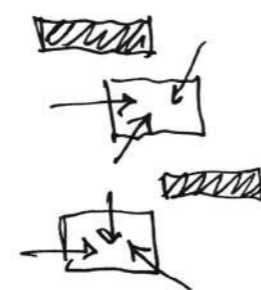
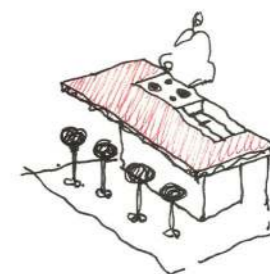
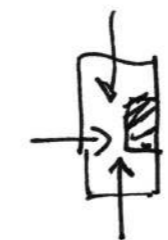
Αν η εμπειρία του επισκέπτη στο hostel είναι όσο περιπετειώδης χρειάζεται και η παραμονή στους κοινόχρηστους χώρους είναι όσο ευχάριστη είναι η διαμονή στην ελάχιστη μονάδα ύπνου, τότε θα επισκεφτεί την κουζίνα. Θα μαγειρέψει και θα φάει δίπλα στον γείτονά του, στον ξένο, στον οποιοδήποτε. Η κουζίνα για να λειτουργήσει βασίζεται στην κρίση των χρηστών. Η καθαριότητα πχ. Ήδη πραγματοποιείται η πρώτη αλλαγή από απλή συμβίωση με σεβασμό στον συγκάτοικό, σε ενεργή λήψη αποφάσεων και πρωτοβουλιών.

Το επόμενο στάδιο εμπλοκής είναι η συμμετοχή στον κήπο. Ο κήπος βρίσκεται στο ισόγειο του hostel ως κοινόχρηστος χώρος. Η πρόσβαση στον κήπο φιλτράρεται, δεν είναι το ίδιο ανοιχτή σε όλους, όπως η κουζίνα, γιατί το φύτεμα και η αφοσίωση στον κήπο είναι μεγαλύτερη από την παρασκευή ενός γεύματος.

Η εμπλοκή με την διαχείριση ή την οργάνωση της κουζίνας είναι το προτελευταίο στάδιο αφοσίωσης ώστε μετά να γίνει ο ενδιαφερόμενος μέλος της κοινότητας που κατοικεί εν μέρει στην οικία Λαπαθιώτη.

Μόνο έτσι θα μπορεί να λειτουργεί η κοινότητα στην συλλογική κατοικία, με σωστό προγραμματισμό και διαχείριση των άλλων δύο χώρων. Τα μέλη που την αποτελούν πρέπει να εναλλάσσονται και να βρίσκουν συνεχώς καινούριους ενδιαφερόμενους, ενώ ένα ποσοστό θα είναι παλιότερο, με περισσότερες εμπειρίες να μεταλαμπαδεύει στους επόμενους. Αν δεν υπάρχουν τα κατάλληλα επίπεδα να ανακαλύψει κανείς και να δει τον εαυτό του να αντικατοπτρίζεται στο χώρο, δεν μπορεί να είναι επιτυχώς ενεργό μέλος της κοινότητας. Η διαδικασία και η εμπειρία που θα ζήσει ετοιμάζοντας ένα φαγητό με τα υλικά που φύτεψαν στο κήπο είναι εξαιρετικά διαφορετική με την κατασκευή ενός κελύφους και της απαίτησης από τον αρχιτέκτονα να γίνει η μηχανή του νέου ανθρώπου που θα δώσει λύσεις στα προβλήματα.

Εδώ έγκειται το σημαντικότερο δίδαγμα του Hababusch, η ομάδα και κοινότητα ανθρώπων να προ-υπάρχει, οι ιδέες να καλλιεργούνται να πλάθονται και να μοιράζονται στους επόμενους, γιατί τα προβλήματα μιας πόλης δεν λύνονται μεταμεσούνχια, θέλουν χρόνο και παραδείγματα προς μίμηση.

ΜΠΡΟΚΟΛΟ & ΚΟΥΝΟΥΠΙΔΙ ΟΓΚΡΑΤΕΝ (5-6)

400 γρ. φουντίτσες κουνουπίδι
 400 γρ. φουντίτσες μπρόκολο
 2 κ.σ. λάδι
 2 μέτρια κρεμμύδια κομμένα σε φέτες
 300 γρ. ρύζι μπαζομάτι
 2 φλ. Ζωμός λαχανικών και κότας
 Αλάτι
 Φρεσκοτριμμένο πιπέρι
 ΣΑΛΤΣΑ ΤΥΡΙΟΥ
 150 γρ. ροκφορ ή γκοργonzόλα
 600 ml φρέσκο γάλα
 50 γρ. βούτυρο
 50 γρ. αλεύρι
 1 πρέζα μασχαράνθο
 Αλάτι, πιπέρι
 ½ φλ. Παρμεζάνα
 1/3 φλ. Τρίμματα ψωμιού
 1 κ.σ. ψιλοκομμένος μαϊντανός

ΜΑΡΟΥΛΟΣΑΛΑΤΑ (3-10)

1 μεγάλο μαρούλι
 4 φρέσκα κρεμμυδάκια
 4-5 κλωνάρια άνηθο
 1 αγγούρι με τη φλούδα
 1 ραπανάκι ψιλοκομμένο
 5-6 ελιές λίγες φούντες άνηθο
 DRESSING
 1/3 φλ. λάδι
 4 κ.σ. ξύδι από κόκκινο κρασί
 άνηθος αλατού

ΚΑΡΟΤΟΣΑΛΑΤΑ (4-9)

2 πράσα
 2 κ.σ. λάδι
 2 κρεμμύδια ξερά
 6 καρότα μεγάλα
 1 σκελίδα σκόρδο
 1 κ.σ. ζάχαρη κρυσταλλική
 100 γρ. κρασί λευκό
 χυμός λεμονιού
 ½ κ.γ. κολιανδρο
 ½ κ.γ. κύμινο
 1 πρέζα μασχαράνθο
 1 κ.σ. καπτή κουρκουμά
 2 λίτρα νερό βραστό
 2 κύβους λαχανικών
 100 γρ. κρέμα γάλακτος 35%
 χυμός από 1 λάιμ
 αλάτι, πιπέρι

ΨΗΤΑ ΠΑΝΤΖΑΡΙΑ ΣΑΛΑΤΑ (13-8-19-14)

12 μέτρια παντζάρια
 ¼ φλ. λάδι
 4 κ.σ. ξύδι βαλσάμικο
 4 σκελίδες σκόρδο με τα φύλλα
 1 ματσάκι baby ροκά
 λίγα φύλλα baby σπανάκι
 2 φρέσκα κρεμμυδάκια
 λίγα φύλλα δυόσμου
 λίγα φύλλα άνηθου
 DRESSING
 χυμός από 1 λεμόνι
 1/3 φλ. λάδι
 2 κ.σ. ξύδι
 2 κ.σ. γιαουρτί
 1 κ.σ. μουστάρδα
 ψημένα σκόρδα
 αλάτι

ΠΙΤΑ ΜΕ ΣΕΣΚΟΥΛΑ (15)

1 αυσκευασία χωριάτικο φύλλο
 ½ φλ. λάδι για τα φύλλα
 2 κ.σ. σουσάμι
 ΓΕΜΙΣΗ
 ¼ φλ. λάδι
 200 σέσκουλα καθαρισμένα
 1 μεγάλο ξερό κόκκινο κρεμμύδι ψιλοκομμένο
 4-5 φρέσκα κρεμμυδάκια ψιλοκομμένα
 1 ματσάκι μάραθο
 1 ματσάκι δυόσμο
 1 ματσάκι μαϊντανό
 1 ματσάκι άνηθο
 ¾ φλ. ρύζι γλασέ
 2 κ.σ. αλάτι
 Φρεσκοτριμμένο πιπέρι
 ½ φλ. σταφίδες

ΛΑΧΑΝΟΣΑΛΑΤΑ ΜΕ ΤΟΝΟ (7-17)

½ λάχανο
 2 κονσέρβα τόνου σε νερό
 3 κλωνάρια σέλερι ψιλοκομμένα
 5 φρέσκα κρεμμύδια ψιλοκομμένα
 3 κ.σ. λάδι
 ½ φλ. τσαγιού ρόδι (σπαράκια)
 1 χυμός λεμονιού
 1 κ.σ. μαγιονέζα
 3 κ.σ. γιαούρτι
 αλάτι, πιπέρι

ΚΙΝΟΣ ΜΕ ΜΑΝΙΤΑΡΙΑ & ΛΑΧΑΝΑΚΙΑ ΒΡΥΞΕΛΛΩΝ (18-19)

30 γρ. λάδι
 2 σκελίδες σκόρδο
 2 κ.γ. θυμάρι φρέσκο ψιλοκομμένο
 450 γρ. μανιτάρια χαπαρίθιο κομμένα σε φέτες
 500 γρ. λαχανάκια Βρυξελλών στη μέση κομμένα
 1 κ.γ. αλάτι χοντρό
 500 γρ. ρόκα κομμένη
 πιπέρι
 χυμός από 1 λεμόνι
 2 κ.σ. ξύδι

ΣΟΥΠΑ ΜΕ ΚΡΙΘΑΡΑΚΙ, ΛΑΧΑΝΙΚΑ & ΜΠΕΙΚΟΝ (11)

1 κ.σ. λάδι
 1 κρεμμύδι ψιλοκομμένο
 125 γρ. μπέικον ψιλοκομμένο
 2 σκελίδες σκόρδο, παταποημένες
 2 καρότα καθαρισμένο ψιλοκομμένο
 1 σέλινο ψιλοκομμένο
 2 μικρά καλοκυθάκια ψιλοκομμένο
 1 σελίνο ψιλοκομμένο
 2 μικρά καλοκυθάκια ψιλοκομμένα
 6 κούπες ζυμός βοδινού
 400 γρ. ντοματάκια σε κύβους
 1/3 σούπας κριθαράκι
 1/3 κούπας φύλλα μαϊντανού ψιλοκομμένα

ΠΙΚΑΝΤΙΝΟ ΡΟΦΗΜΑ ΣΟΚΟΛΑΤΑΣ (20)

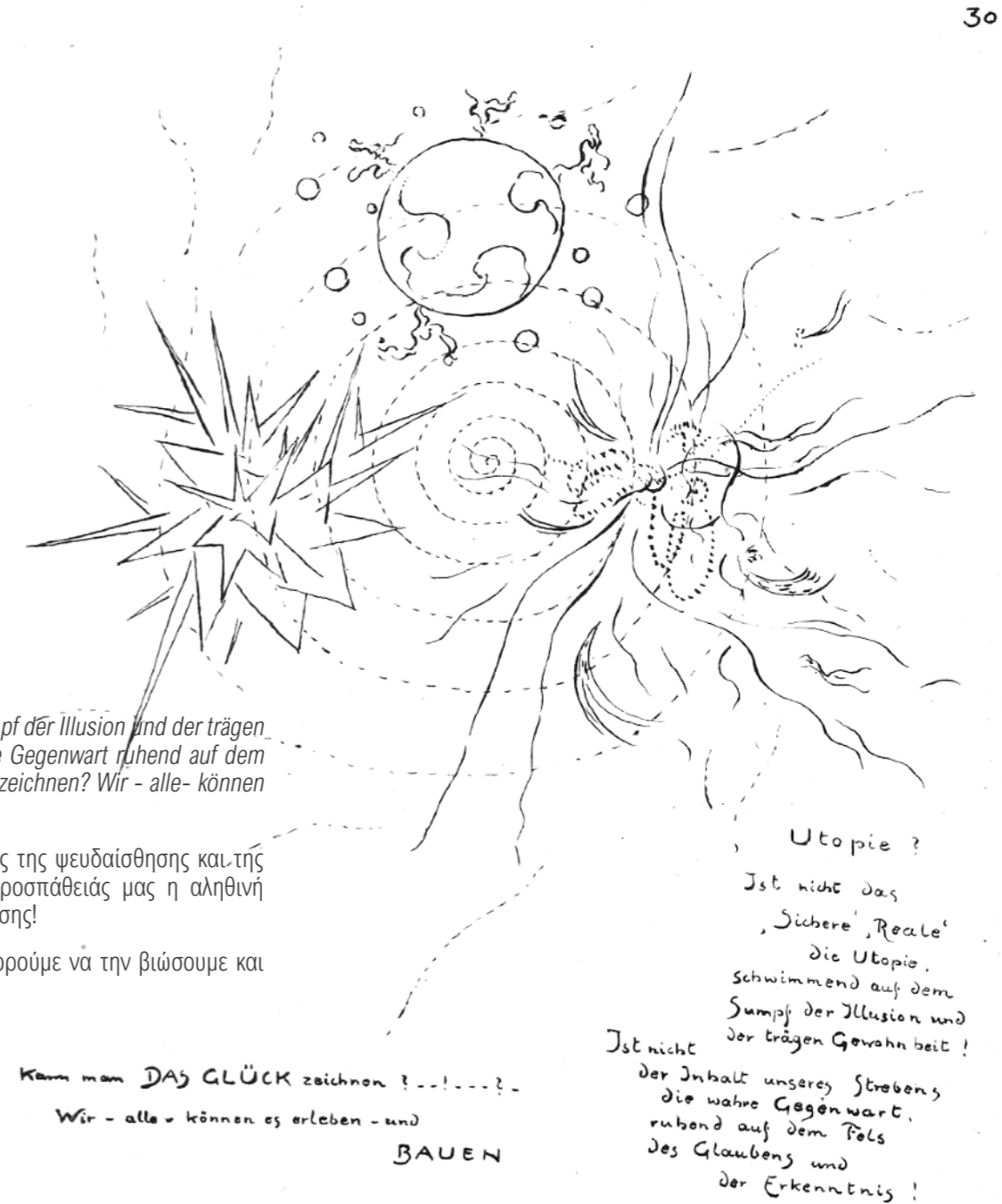
2 φλ. πλήρες γάλα
 ¼ φλ. κακάο σε σκόνη
 10,5 γρ. φρουκτόζη
 1 πρέζα αλάτι
 2 ξυλόκια κανέλας
 1 αστραειδή γλυκάνισο
 2-3 κόκκοι κάρδαμο
 1 πιπερίτσα τσίλι ολόκληρη
 250 γρ. κουβερτούρα ψιλοκομμένη
 4 κ.σ. κονιάκ

ΤΟΡΤΙΓΙΑ ΓΕΜΙΣΤΗ ΜΕ ΚΟΚΚΙΝΑ ΦΑΣΟΛΙΑ (12)

1 κ.σ. λάδι
 1 κρεμμύδι κομμένο σε φέτες
 2 σκελίδες σκόρδο ψιλοκομμένες
 1 κ.γ. κύμινο
 1 κ.γ. μπρόικουβο
 1 κ.σ. πάπρικα καπνιστή
 400 γρ. κόκκινα φασόλια
 200 γρ. ντομάτα κονκασέ
 100 γρ. τσένταρ light
 ½ ματσάκι κολιανδρο ψιλοκομμένο
 5-6 φύλλα δυόσμου ψιλοκομμένα
 4 τортίγιες

ΖΕΣΤΗ ΠΑΤΑΤΟΣΑΛΑΤΑ (ΝΗΣΤΙΣΙΜΗ) (2)

1 κ πατατούλες μικρές με τη φλούδα
 2 κ.σ. λεμόνι
 2 κ.σ. ξύδι
 νερό
 ½ φλ. λάδι
 2 φρέσκα κρεμμυδάκια ψιλοκομμένα
 2 κ.σ. μαϊντανό ψιλοκομμένο
 2 κ.σ. άνηθο ψιλοκομμένο
 αλάτι, πιπέρι
 3 κ.σ. μουστάρδα dijon
 2 πιπεριές φλωρίνης κομμένες σε φέτες

Utopie ist nicht das sichere Reale. Schwimmend auf dem Sumpf der Illusion und der trägen Gewohnheit! Ist nicht der Inhalt unseres Strebens die wahre Gegenwart ruhend auf dem Fels des Glaubens und der Erkenntnis! Kann man das Glück zeichnen? Wir - alle- können es erleben und bauen!

Η ουτοπία δεν είναι το σίγουρο πραγματικό. Πλέει στο έλος της ψευδαίσθησης και της κουρασμένης συνήθειας! Δεν είναι το περιεχόμενο της προσπάθειάς μας η αληθινή παρουσία που στηρίζεται στο βράχο της πίστης και της γνώσης!

Μπορεί κανείς να σχεδιάσει την Ευτυχία; Εμείς - όλοι - μπορούμε να την βιώσουμε και να την χτίσουμε!

Kann man DAS GLÜCK zeichnen ? ---!---? -
 Wir - alle - können es erleben - und
 BAUEN

Utopie ?
 Ist nicht das
 'Sichere', 'Reale'
 die Utopie.
 Schwimmend auf dem
 Sumpf der Illusion und
 der trägen Gewohnheit !
 Ist nicht
 der Inhalt unseres Strebens
 die wahre Gegenwart,
 ruhend auf dem Fels
 des Glaubens und
 der Erkenntnis !

Άρθρα, Βιβλία

- Ache. P, Fedrowitz. M, The Development of Co-Housing Initiatives in Germany (2012) AI-exandrine Press
- Assel. J, Jager. G, Alt-Weimar (2015) Goethezeit Portal
- Buchli. V, Moisei Ginzburg's Narkomfin Communal House in Moscow: Contesting the So-cial and Material World (1998) University of California Press on behalf of the Society of Ar-chitectural Historians
- Clark. T-J, Farewell to an Idea episode from a History of Modernism (1999) Yale University Press New Haven and London
- Dieleman. F-M, Social Rented Housing: Valuable Asset or Unsustainable Burden? (1994) Sage Publications, Ltd.
- Eckardt. F, Neighbourhood Centres – A Complex Issue (2006) Alexandrine Press
- Enzensberger. T, Blueprint (2017) Dialogue Books
- Gehl. J, Η ζωή ανάμεσα στα κτήρια (2013) Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Θεσσαλίας
- Hopkins. O, Architectural Styles a visual guide (2014) Laurence King Publishing Ltd
- Kemper. F-J, Residential segregation and housing in Berlin: changes since unification (1998) Springer
- Kopp. A, Πόλη και Επανάσταση (1967) Λαζαρίδης. Π, Η πτώχευση της Αρχιτεκτονικής (1976) Νέα Σύνορα
- Log 45 (Winter/ Spring 2019)
- Pugh. E, From “National Style” to “Rationalized Construction”: Mass-Produced Housing, Style, and Architectural Discourse in the East German Journal Deutsche Architektur, 1956–1964 (2015) University of California Press on behalf of the Society of Architectural Historians
- Sanders. A, Weimar: The city, not the Style (1989) Architectural Association School of Ar-chitecture
- Taut. B, Die Aufloesung der Staedte (1920) Universitaets Bibliothek Heidelberg
- Trüby. S, Πώς η Δεξιά επιχειρεί να κατασκευάσει μια εναλλακτική γερμανική ιστορία (2019) archetype.gr πρόσβαση τον Ιούλιο 2020
- World Heritage List Classical Weimar (Germany) No 846 (1998) ICOMOS
- Γιακουμακάτος. Α, Ελληνική Αρχιτεκτονική στον 20ο και 21ο αιώνα (2016) Gutenberg

- Μποκή. Κ, Αποτύπωση και πρόταση αποκατάστασης και επανάχρησης νεοκλασικού κτιρίου στα Εξάρχεια (οικία Λαπαθιώτη) (2002) υπεύθυνοι: Μπίρης. Μ, Ραυτόπουλος. Σ, Βιντζηλαίου. Ε, Διατμηματικό πρόγραμμα μεταπτυχιακών σπουδών “Προστασία Μνημείων” ΕΜΠ 2000-2001
- Μαγειρίδη. Μ-Ι, Ράμφου. Σ, Μελάς. Κ, Το διαχρονικό έργο του ΟΕΚ και η κοινωνική του ση-μασία (2016) Ανώτατο Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Πειραιά Τεχνολογικού Τομέα Α.Ε.Ι. Πειραιά Τ.Τ.
- Σταυρίδης. Σ, Κουτρολίκου. Π, Βαταβάλη. Φ, Κοπανάρη. Μ, Μαραθού. Χ, Γκιζελή. Β, (2009) Μετασηματισμοί της Σχέσης Δημοσίου-Ιδιωτικού χώρου στα συγκροτήματα κοινω-νικής κατοικίας των Ελληνικών αστικών κέντρων ΠΕΒΕ-ΕΜΠ
- Τασολάμπρου. Χ, Πόλη και πολεοδομικές πρακτικές στην Ευρώπη του Μεσοπολέμου το παράδειγμα της Σοβιετικής Ένωσης (2013) Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας – Πολυτεχνική Σχολή
- Φόργκας. Ε, Bauhaus Ιδέες και Πραγματικότητα (1999) Νησιδες

Σύνδεσμοι

- Autokonstruktion II Gentrification Zwischen Miete, Eigentum und Kultur (2014) https://issuu.com/arturocadena/docs/orgaguide_end πρόσβαση τον Ιούνιο 2020
- Bracken. K, When Do Four Walls Become a Home? <https://www.nytimes.com/interactive/2017/04/28/world/europe/syria-germany-weimar-refugee-homes.html>
- Co-Hab Athens <https://cohabathens.com/>
- Co-Hab Athens, The Guide to Athens (2016) Co-Hab Athens <https://www.scribd.com/document/337333748/A-Guide-to-Athens-Co-Hab-Athens> πρόσβαση τον Ιούνιο 2020
- Das Mietshausersyndikat (2009) ARD-Sendung Bauen+Wohnen <https://www.youtube.com/watch?v=kxRNoqwXQBQ> πρόσβαση τον Ιούνιο 2020
- Deutschland in 3D <https://deutschland.virtualcitymap.de/#/>
- Dom Novogo Byta a film by OginoKnauss (2013) <https://vimeo.com/182561013> πρόσβαση τον Ιούνιο 2020
- Hababusch muss bleiben! (2015) Avaaz.org Burger Petitionen https://secure.avaaz.org/community_petitions/de/Hababusch_muss_bleiben_1/ πρόσβαση τον Ιούνιο 2020
- Hababusch muss bleiben! <https://hababusch.wordpress.com/>
- <https://www.facebook.com/Hababusch/>

- Karahalis. Y, The ghost buildings of Athens (2014) Reuters <http://blogs.reuters.com/photographers-blog/2014/02/03/the-ghost-buildings-of-athens/> πρόσβαση τον Ιούνιο 2020
- Landesarchiv Thüringen Hauptstaatsarchiv Weimar <https://www.archive-in-thueringen.de/en/archiv/bestandsuebersicht/id/225> Archivportal Thüringen πρόσβαση τον Ιούνιο 2020
- Landsgesell. T, Mutterliebebrunnen (2008) <http://www.zwittau.de/orte/zwittau-stadt/brunnen/brunnen.htm> πρόσβαση 2020
- Lewes. G-H, Chapter I. Weimar in the Eighteenth Century (2017) The Victorian Web <http://www.victorianweb.org/authors/lewes/weimar.html> πρόσβαση τον Ιούνιο 2020
- Smith. H, Forget the Parthenon: how austerity is laying waste to Athens' modern heritage (2017) The Guardian <https://www.theguardian.com/cities/2017/sep/12/athens-modern-heritage-austerity-neoclassical-architecture-acropolis-greece> πρόσβαση τον Ιούνιο 2020
- ZDF, Hababusch Haus Weimar (2013) <https://www.youtube.com/watch?reload=9&v=-1hn6ybyUAo>
- Zeitsprung Weimar aus der Vergangenheit in die Gegenwart geholt. (oder anders herum.) <https://zeitsprung.animaux.de/>
- Βλάντου. Α, Κουδούνη. Α, Προστασία Διατηρητέων κτιρίων και συνόλων. Προβλήματα δια-χείρισης και αναγκαιές αναδιαρθρώσεις (2016) Νόμος + Φύση <https://nomosphysis.org.gr/13961/prostasia-diatiriteon-ktirion-kai-synolon-pronlimata-diaxeirisis-kai-anagkaies-anadiarthroseis/> πρόσβαση τον Ιούνιο 2020
- Διαρκής Κατάλογος των κηρυγμένων αρχαιολογικών χώρων και μνημείων της Ελλάδος http://listedmonuments.culture.gr/fek.php?ID_FEKYA=-1948860847 πρόσβαση τον Ιούνιο 2020
- Εμμανουήλ. Δ, Κοινωνικές Όψεις της Πρόσβασης στην Ιδιόκτητη Κατοικία (2015) Athens Social Atlas <https://www.athenssocialatlas.gr/%CE%AC%CF%81%CE%B8%CF%81%CE%BF/%cf%80%cf%81%cf%8c%cf%83%ce%b2%ce%b1%cf%83%ce%b7-%cf%83%cf%84%ce%b7%ce%bd-%ce%b9%ce%b4%ce%b9%cf%8c%ce%ba%cf%84%ce%b7%cf%84%ce%b7-%ce%ba%ce%b1%cf%84%ce%bf%ce%b9%ce%ba%ce%af%ce%b1/> πρόσβαση τον Ιούνιο 2020
- Μαλούτας. Θ, Σπυρέλλης. Σ-Ν, Κένες Κατοικίες (2016) Athens Social Atlas <https://www.athenssocialatlas.gr/%CE%AC%CF%81%CE%B8%CF%81%CE%B-F/%ce%ba%ce%b5%ce%bd%ce%ad%cf%82-%ce%ba%ce%b1%cf%84%ce%bf%82/> πρόσβαση-ση τον Ιούνιο 2020

- Μπελαβίλας. Ν, Πρέντου. Π, Τα εγκαταλελειμμένα κτήρια και τα ξενοίκιαστα εμπορικά κα-ταστήματα: Το χωρικό σχήμα της κρίσης (2015) Athens Social Atlas <https://www.athenssocialatlas.gr/%CE%AC%CF%81%CE%B8%CF%81%CE%B-F/%CE%BA%CE%BB%CE%B5%CE%B9%CF%83%CF%84%CE%AC-%CE%BA%CE%B1%CF%84%CE%B1%CF%83%CF%84%CE%AE%CE%B-C%CE%B1%CF%84%CE%B1/> πρόσβαση τον Ιούνιο 2020
- Ρηγόπουλος. Δ, Ιδιώτες αποκαθιστούν την οικία Λαπαθιώτη (2007) Η Καθημερινή <https://www.kathimerini.gr/281502/article/politismos/arxeio-politismoy/idiwtes-apoka8istoyn-thn-oikia-lapa8iwth> πρόσβαση τον Ιούνιο 2020
- Τζαναβάρη. Χ, Το «αρχοντικό» των Εξαρχείων (2019) Εφημερίδα των Συντακτών https://www.efsyn.gr/nisides/mnimeia-tis-polis/187476_arhontiko-ton-exarheion πρόσβαση τον Ιούνιο 2020
- Τράτσα. Μ, Αντέχει το εμπόριο στις λαϊκές γειτονιές (2013) Το Βήμα <https://www.tovima.gr/2013/05/11/society/antexei-to-emporio-stis-laikes-geitonies/> πρόσβαση τον Ιούνιο 2020